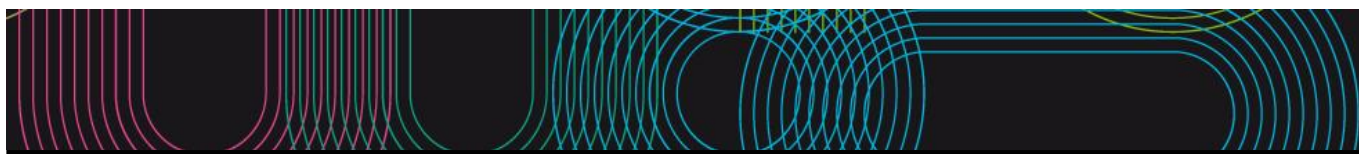

TABLA DE ERROS

Lugar do erro	Descrición
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 223]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/fitxer.php?carpeta=fotos_centres&fitxer=10&nom_any_academic=2009_10) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 231]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/fitxer.php?carpeta=fotos_centres&fitxer=10&nom_any_academic=2009_10) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 223]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 231]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais ten unha ampla traxectoria dentro da nosa universidade. A principios dos 70 xa se impartían ensinanzas de Ciencias Económicas no antigo Colexio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse na Universidade de Santiago de Compostela. En 1990 segrégase no Campus de Vigo, o que suporá o nacemento da Universidade de Vigo.

No curso 1991/92 iníciase a docencia das licenciaturas de Ciencias Económicas e de Ciencias Empresariais no edificio actual, rexistrándose dos procesos de reforma dos seus plans de estudos nos anos 1995 e 2002. A raíz da promulgación do RD 1393/2007 sobre ordenación das ensinanzas universitariasponse en marcha o proceso de adaptación ao Espazo Europeo de Educación Superior, de tal xeito que, para o curso académico 2009/10, comezarán a impartirse as titulacións de Grao en Administración e Dirección de Empresas e en Economía ás que se refiren estas guías.

Perséguese con elo ofertar unhas titulacións máis adaptadas ao contexto actual, cunha adaptación das metodoloxías docentes orientadas cara a aprendizaxe do alumnado e o desenvolvemento das súas capacidades.

Localización

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo está no Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Cliccando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información é posible contactar a través das seguintes vías:

Correo - Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserxería)

986 812403 (Secretaría de Alumnado)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnado)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

A Facultade conta cunha importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte ás actividades de investigación, docencia e extensión universitaria. Resumidamente, hai 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática e un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispón dun salón de actos cun aforo aproximado dunhas 550 persoas , un salón de graos para 60-80 personas, biblioteca con 400 postos de lectura e cafetería-comedor.

A continuación desglósase a información sobre servicios importantes para o alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTADO

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corrente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matriculas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano: Jorge Falagán Mota

Secretaria: Ana Esther Castro Fernández

Vicedecana de Organización Académica: Sonia M. Rodríguez Parada

Vicedecano de Calidade: Pedro Lorenzo Alonso

Vicedecana de Relacións Internacionais: María Gómez Rúa

(*)

(*)

Grao en Economía

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01101	Ciencia política: Ciencia política	1c	6
V03G100V01102	Economía: Principios de economía I	1c	6
V03G100V01103	Historia: Historia económica	1c	6
V03G100V01104	Matemáticas: Matemáticas I	1c	6
V03G100V01105	Economía: Técnicas de economía aplicada	1c	6
V03G100V01201	Dereito: Dereito mercantil	2c	6
V03G100V01202	Economía: Economía mundial	2c	6
V03G100V01203	Economía: Principios de economía II	2c	6
V03G100V01204	Empresa: Economía da empresa	2c	6
V03G100V01205	Estatística: Estatística I	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01301	Economía española	1c	6
V03G100V01302	Finanzas	1c	9
V03G100V01303	Matemáticas II	1c	6
V03G100V01304	Microeconomía I	1c	9
V03G100V01401	Contabilidade	2c	6
V03G100V01402	Dirección de empresas	2c	9
V03G100V01403	Estatística II	2c	6
V03G100V01404	Microeconomía II	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01501	Econometría I	1c	6

V03G100V01502	Economía pública	1c	9
V03G100V01503	Macroeconomía I	1c	9
V03G100V01504	Política económica	1c	6
V03G100V01601	Econometría II	2c	6
V03G100V01602	Economía dos servizos públicos	2c	6
V03G100V01603	Economía industrial	2c	6
V03G100V01604	Macroeconomía II	2c	6
V03G100V01605	Políticas económicas comparadas	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01701	Comercio internacional	1c	6
V03G100V01702	Economía internacional	1c	6
V03G100V01901	Benestar, equidade e xénero	1c	6
V03G100V01903	Economía da Unión Europea	2c	6
V03G100V01905	Economía dos recursos naturais e do medio ambiente	1c	6
V03G100V01906	Historia económica de España	2c	6
V03G100V01907	Tributación	2c	6
V03G100V01912	Macroeconomía avanzada	2c	6
V03G100V01913	Economía política e das institucións	1c	6
V03G100V01914	Técnicas cuantitativas para a análise económica	1c	6
V03G100V01915	Microeconomía avanzada	1c	6
V03G100V01916	Teoría de xogos	1c	6
V03G100V01917	Economía da información	2c	6
V03G100V01918	Fundamentos económicos da defensa da competencia	2c	6
V03G100V01919	Economía da saúde	2c	6
V03G100V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ciencia política: Ciencia política**

Materia	Ciencia política: Ciencia política			
Código	V03G100V01101			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Martinez Arribas, Fernando			
Profesorado	Martinez Arribas, Fernando			
Correo-e	fernando.martinez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Comprender o proceso político en xeral e o Estado en particular, estudando as características esenciais da organización institucional e territorial do Estado democrático e os principais actores que operan no mesmo, tendo presente o sistema político español e o proceso de gobernanza multinivel.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
-Identificar os ámbitos e contidos de interrelación existentes entre a realidade político-institucional multinivel (local, autonómica, estatal e supraestatal) e a realidade económica.	CE3 CE6
-Comprender a relación directa que existe entre as decisións que afectan os comportamentos económicos e os centros de imputación política de tales decisións	CE8

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN	1. Que é a política. A política como ciencia: o pensamento político ao longo da historia.
PARTE I. A ORIXE DA ORGANIZACIÓN POLÍTICA E OS MODELOS HISTÓRICOS DE ESTADO	2. Orixe e evolución das formas políticas. 3. O Estado como modelo de organización política: a súa construción histórica.
PARTE II: A ORGANIZACIÓN INSTITUCIONAL E TERRITORIAL DO ESTADO DEMOCRÁTICO	4. A Constitución e os Dereitos Fundamentais. 5. O principio de división de poderes e a distribución funcional do poder: as institucións do Estado. 6. As relacións entre institucións e as formas de Goberno. 7. A distribución territorial do poder e as formas de Estado.
PARTE III: ACTORES E DINÁMICA POLÍTICA DEMOCRÁTICA.	8. A Democracia. 9. Representación política e eleccións. As fórmulas electorais. 10. Os partidos políticos.
PARTE IV. O SISTEMA POLÍTICO ESPAÑOL	11. A Constitución de 1978 e as súas principais institucións políticas. O modelo autonómico. O modelo económico. 12. O novo escenario político español: a emerxencia de novos partidos e a perspectiva dunha revisión do modelo constitucional de 1978.
PARTE V. DO ESTADO NACIONAL AO SISTEMA POLÍTICO INTERNACIONAL	13. A crise do Estado: causas e manifestacións. A globalización. 14. Os procesos de integración rexional no mundo. A Unión Europea. 15. A perspectiva dun goberno mundial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	8	37	45
Seminario	5	5	10
Debate	10	0	10
Lección maxistral	30	60	90

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Estas sesións servirán para que o alumno poida transitar da teoría á práctica, aplicando ao caso proposto (o sistema político dun país, o seu modelo económico, unha institución, feito ou proceso político de impacto económico) a doutrina e coñecemento teórico adquirido. Tamén servirá para profundar en cuestións consideradas relevantes, ben sexa respecto de contidos que figuran no programa ou ben de acontecementos sobrevindos de natureza politolóxica. Como métodos complementarios de aprendizaxe utilizaranse alternativamente diferentes técnicas didácticas como o debate dirixido (ou intercambio de ideas sobre un tema susceptible de diversas interpretacións, previamente preparado), o foro (ou discusión de todo o grupo), o role-playing (onde cada alumno ou grupo ha de asumir un papel, pensando e actuando de acordo con el), estudo de casos, o Phillips, etc. Fomentarase a participación activa dos alumnos en todas as sesións presenciais, e considerárase un mérito de face á cualificación final.
Seminario	Nas sesións de titorías en grupo realizaranse diversas actividades (consultas relacionadas con temáticas de especial complexidade, avaliación e debate ao redor da metodoloxía utilizada ou ao desenvolvemento xeral da actividade docente, ...), e das que se informará previamente aos alumnos.
Debate	Argumentación do alumnado sobre contidos da materia.
Lección maxistral	Nas clases teóricas semanais (de dúas horas de duración) expóranse de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas do programa. Para un adecuado seguimento destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación, e de maneira individual, os distintos temas, utilizando para iso a bibliografía recomendada e os recursos didácticos que se indiquen. En consonancia cos principios pedagóxicos xerais da aprendizaxe e coa metodoloxía docente utilizada tradicionalmente por esta área de coñecemento, e tendo en conta os obxectivos apuntados, as clases teóricas terán sempre como referencia fundamental a doutrina e postulados vixentes, reflectindo ao mesmo tempo a achega persoal. A impartición da materia farase desde unha perspectiva científico-política, realista e normativa á vez.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	
Resolución de problemas	Actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Porcentaxes avaliación continua (E.C.): Asistencia, resolución de problemas, debates 40%. Exame 60 %.	Ponderación	
Lección maxistral	Asistencia ás clases	E.C. 40	CE3 CE6
Resolución de problemas	Actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia	E.C. 40	CE3 CE6 CE8
Debate	Argumentación do alumnado sobre contidos da materia	E.C. 40	CE8
Exame de preguntas de desenvolvemento	O exame final consistirá nunha serie de preguntas, non máis de cinco, encamiñadas a verificar o grao de asimilación e aprendizaxe por parte do alumnado dos principais contidos da materia, e abarcando varios niveis de complexidade e profundidade (coñecemento, comprensión, aplicación, valoración...).	E.C. 60	CE3 CE6 CE8

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación programárase en consonancia cos obxectivos e medios, e de acordo con eles. A súa realización constitúe a última fase do proceso de aprendizaxe, e debe entenderse en sentido amplo, xa que o seu obxectivo é triplo: a) comprobar o cumprimento dos obxectivos; b) orientar e motivar ao alumno; c) cualificar.

Conforme a iso, a nota final da materia calcularse sobre os resultados da avaliación continua (asistencia a clases teóricas e prácticas, titorías, realización de traballos, controis periódicos...), que suporán o 40%, máis o resultado da cualificación obtida no exame escrito de final de curso, que suporá o 60%.

O alumnado disporá dun prazo adecuado axustado á normativa vixente- para proceder á revisión ou a calquera outra aclaración relacionada cos exames efectuados así como coas cualificacións obtidas.

A cualificación obtida na avaliación continua manterase para todas as convocatorias do curso académico.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o alumnado poderá optar a ser avaliado cun exame final sobre 10 puntos que suporá o 100% da cualificación.

Na convocatoria fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Danziger, James N. - Smith, Charles A., Understanding the Political World, Pearson International Edition, New York, 2014,

Held, David, Cosmopolitismo. Ideales y realidades, Alianza, Madrid, 2012,

López Mira, Alvaro Xosé, Sistema político español e galego, Andavira, Santiago de Compostela, 2018,

Morata, Francesc, La Unión Europea, Ariel, Barcelona, 2004,

Runciman, David, Política, Turner, Madrid, 2014,

Sánchez Medero, Gema - Sánchez Medero, Rubén (Dir.), Fundamentos de la Ciencia Política y de la Administración, Tecnos, Madrid, 2015,

Sodaro, Michael J., Política y ciencia política: una introducción, 2ª ed., McGraw Hill, Madrid, 2010,

Vallés, Josep María - Martí, Salvador, Ciencia Política: un manual, Ariel, Barcelona, 2015,

---

Recomendacións

Outros comentarios

Para unha adecuada comprensión e asimilación dos contidos desta materia por parte do alumnado non se requiren uns prerequisites formais, ao non ser necesarios uns coñecementos previos especializados. É suficiente coa preparación previa de carácter xeral esixida para poder cursar estudos de Grao no ámbito universitario. A este respecto recoméndase ter cursado as materias afíns do Bacharelato. É aconsellable tamén que o alumnado se habitúe a unha lectura diaria da prensa, tanto nacional como internacional, o que facilitará a súa comprensión e familiarización coa realidade e terminoloxía politolóxica.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Principios de economía I**

Materia	Economía: Principios de economía I			
Código	V03G100V01102			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	González Savignat, María del Mar			
Profesorado	Giménez Fernández, Eduardo Luís González Savignat, María del Mar Manzano González, Baltasar			
Correo-e	savignat@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A economía é unha ciencia social que estuda a produción, a distribución e o consumo de bens e servizos. Analiza como os individuos toman decisións, como interactúan e como inflúen no seu comportamento as institucións e os incentivos. O obxectivo desta materia é sentar as bases dunha linguaxe rigorosa e transmitir os coñecementos económicos básicos para que o alumno aprenda a pensar como un economista. O programa da materia ofrece unha visión panorámica das grandes ideas que se repiten en Economía como o custo de oportunidade, a toma de decisións en termos marxinais, o papel dos incentivos, a eficiencia das asignacións do mercado, e así até dez principios básicos que constitúen o fundamento da maior parte da análise económica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Familiarizar ao alumno coa linguaxe económica e a súa aplicación ao funcionamento básico da economía	CE2 CE5 CE6
Identificar as ferramentas da análise económica	CE10 CT5
Aplicar os fundamentos económicos a problemas cotiáns	CE10 CT5

Contidos

Tema	
PARTE I: Introducción	Tema 1. Os principios básicos da economía Tema 2. Pensar como un economista
PARTE II: Oferta e demanda: funcionamento dos mercados e benestar	Tema 3. Oferta e demanda: as forzas do mercado Tema 4. A elasticidade e a súa aplicación Tema 5. Mercados, eficiencia e benestar. Excedente do consumidor e produtor. Tema 6. Intervención pública e política económica: control de prezos e impostos
PARTE III: Fallos do mercado	Tema 7. Externalidades e bens públicos

PARTE IV: A conduta da empresa. A organización da industria Tema 8. Produción e custos de produción

Tema 9. A empresa en mercados competitivos: maximización do beneficio.

Tema 10. Poder de mercado. Monopolio. Oligopolio. Competencia monopolística.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	36	66
Resolución de problemas	20	34	54
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	18	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	9	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do apreso nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos apresos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	As titorías individuais serán no despacho do profesor dentro dun horario predeterminado polo profesor e nas que poderá resolver dúbidas ou facer consultas relacionadas coa materia. Nos grupos de docencia reducida o profesor resolverá as dúbidas que xurdan no desenvolvemento das clases prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame final con probas de resposta obxectiva e/ou exercicios	80	CE2 CE5 CE6 CE10 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas escritas	20	CE2 CE5 CE6 CE10 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final da materia constará de dous bloques. Por unha banda, o exame final valerá un 80% da nota (8 puntos) e doutra banda, a avaliación continua que pesará até un 20% na nota final (2 puntos). Exame final (até 8 puntos): Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames. Avaliación continua (até 2 puntos): pode supor a entrega de exercicios e/ou a nota dos controis ou probas que periodicamente se poidan realizar. A nota do exame realizado na convocatoria oficial prevalecerá como cualificación final si esta fose superior á que se obtería mediante o sistema de avaliación continua. Nas convocatorias extraordinarias do curso manteranse os mesmos criterios de avaliación, polo que se gardará a nota de avaliación continua obtida durante o curso académico. Na convocatoria de fin de carreira o exame suporá o 100% da avaliación. As datas oficiais dos exames serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso e publicadas na páxina web do centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BASICA: Mankiw, N. G, Principios de Economía, 6ª edición, Paraninfo, 2012

Bibliografía Complementaria

Krugman P., Wells R. y Olney, M. L., Fundamentos de Economía, 3ª edición, Editorial Reverté, 2015.

Goolsbee, A., Levitt, S. y C. Syverson, Microeconomía, Editorial Reverté, 2015.

Bernanke, B. S. y Frank, R. H., Principios de Economía, 3ª edición, McGraw-Hill, 2007

Samuelson, P. A. y Nordhaus W. D, Economía, 19ª edición, McGraw-Hill 2010

D. Acemoglu, D. Laibson y J.A. List, Economics, Pearson, 2016

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía docente foi redactada en castelán. En caso de existir algunha discrepancia entre a versión en castelán e a versión en galego, o que prevalece é o que expón a guía docente en castelán.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia económica**

Materia	Historia: Historia económica			
Código	V03G100V01103			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Vallejo Pousada, Rafael			
Profesorado	Vallejo Pousada, Rafael			
Correo-e	vallejo@uvigo.es			
Web	http://vallejo.webs6.uvigo.es/es/			
Descrición xeral	A materia Historia Económica Mundial ten por obxecto iniciar aos estudantes de Economía no estudo do longo prazo, das grandes transformacións na organización económica das sociedades humanas, desde o século XI até principios do século XXI, para entender como se conformaron as bases da economía actual. Atende aos grandes cambios nas formas de produción, nas bases tecnolóxicas e enerxéticas, nas modelos organizativos e institucionais, así como aos cambios nos modos de comercio e distribución.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	• Saber estar / ser
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Interpretación e comprensión dos conceptos económicos e historiográficos fundamentais.	CE2
Coñecer o marco institucional da economía.	CE3
Comprender o proceso de nacemento e transformación das principais institucións económicas ao longo do tempo	CE3
Coñecer o sistema europeo de contabilidade nacional	CE6
Saber situar a economía na súa evolución histórica.	CE4
Distinguir os condicionantes e as forzas que impulsan ou frean o crecemento económico no longo prazo	CE5
Capacidade para buscar información económica, analizar a evolución dunha economía e a súa comparación con outras economías	CE8
Entender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos.	CE5
Manexo e interpretación dos contidos de textos e representacións gráficas	CE6 CE8
Capacidade para a análise crítica sobre as ferramentas a utilizar e na interpretación dos resultados, a nivel individual ou de grupo	CE8 CT5 CT7

Posuír habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido.	CE8
Consideración dos valores e principios cívicos como factores integrantes da análise dos feitos económicos	CT1
Fomentar a calidade, claridade e precisión na expresión para argumentar de forma coherente	CT5
Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable.	CG1
Fomentar a capacidade de organización de coñecementos e a súa exposición, oral ou escrita, de maneira clara, adecuada e eficiente	CB4 CT5
Ser capaz de traballar en equipo.	CB3 CB4 CT2
Tratamento e interpretación dos coñecementos de forma sintética e crítica	CB3 CT7
Posuír espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo a empatía co resto de persoas.	CT1 CT2 CT4
Aplicación dos coñecementos na evolución dos feitos económicos á comprensión dos problemas máis recentes de natureza económica e os seus efectos.	CE5
Demostrar habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas.	CT5
Evidenciar competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia.	CT5
Fomentar a actitude crítica e autocrítica.	CT7
Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación.	CE7 CE9

Contidos

Tema	
1. Introducción á Historia Económica Mundial	1.1. Uns conceptos previos: Historia e Economía. Obxecto e suxeitos. 1.2. Organización e contido da Historia Económica.
2. As economías preindustriais	2.1. A economía nos séculos XI-XV: poboación, produción e comercio. 2.2. A economía na época do Mercantilismo: a expansión occidental, séculos XVI-XVIII.
Tema 3. Revolución industrial e industrialización, 1763-1914.	3.1. Paz e guerra: A transición ao capitalismo industrial e a revolución industrial, 1763-1815. 3.2. O século da industrialización, 1815-1914. Difusión da revolución industrial e transformación nas súas bases enerxéticas, tecnolóxicas e organizativas. 3.3. Relacións internacionais e comercio mundial na era da industrialización.
Tema 4. A economía mundial entre a I Guerra Mundial e a caída do Muro de Berlín.	4.1. A economía entre e durante as dúas guerras mundiais, 1914-1945. 4.2. A sociedade opulenta e a desigualdade mundial, 1945-1991: produción e comercio na sociedade do consumo de masas.
5. A economía a finais do século XX.	5.1. Globalización e nova revolución tecno-económica. 5.2. Principais tendencias da produción, o comercio e a distribución da renda.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	15	30	45
Seminario	5	2	7
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	6	7
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Esta lección consiste na exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, con apoio en recursos informáticos. Aínda que estas clases teñen un carácter expositivo, non exclúen en absoluto a intervención dos alumnos. Como se verá, fomentárase nas mesmas as preguntas e algúns debates sobre as cuestións tratadas. Dúas horas semanais.

Seminario	<p>Realizaranse, cunha duración por sesión 2 h,30', 8 seminarios (2 destes seminarios especificanse no apartado seguinte).</p> <p>Os seminarios están expostos cun carácter práctico: aprendizaxe activa a través do acceso á información -escrita ou visual-, a lectura, a escritura e o debate en clase.</p> <p>Abarcan lecturas de artigos, capítulos de libros, visionado dalgún documental ou película, preparación de síntese e, no seu caso dalgún powerpoint para as presentacións en clase, respostas a cuestionarios e realización de exercicios de interpretación estatísticas económicas (series históricas, cadros, etc.).</p> <p>O contido de cada seminario práctico preséntase sempre na plataforma docente, con antelación. Nesta presentación defínense os seus obxectivos, as cuestións concretas a abordar, os materiais cos que traballar ou que han de ser buscados polos alumnos e alumnas.</p> <p>Tamén serán presentados en clases, polo profesor, cunha ou dúas semanas de antelación.</p> <p>Plataforma docente e Libro de Prácticas: As prácticas dos seminarios sóbense, resultas, á plataforma docente o día antes de ser vistas en clase. Tras velas e discutilas en clase, faranse polos alumnos as correccións que estimen oportunas. E así corrixidas sóbense ao Libro de Prácticas, seguindo a orde en que son vistas en clase.</p> <p>Este Libro de Prácticas, que inclúe un breve diario da docencia, é obxecto de avaliación final.</p> <p>Dous dos seminarios serán dedicados ás Guerras Mundiais, como se explica no apartado correspondente.</p>
Seminario	<p>Realizáanse 2 seminarios, dedicados ás dúas guerras mundiais do século XX, con titorías específicas para os grupos (2 h 30' cada seminario).</p> <p>Estes dous seminarios requirirán procuras bibliográficas e doutros materiais, para estudar a economía durante as guerras e as súas consecuencias, que esixirán titorías personalizadas para os grupos que se formen para realizar os correspondentes traballos.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Os seminarios teñen un carácter práctico. Abarcan lecturas de artigos, capítulos de libros, preparación de síntese e, no seu caso dalgún powerpoint para as presentacións en clase, respostas a cuestionarios e realización de exercicios de interpretación estatísticas económicas (series históricas, cadros, gráficos). As dúbidas resólvense na tutorías individuais e a través do Foro que se abre na plataforma de FAITIC.
Seminario	Na plataforma de FAITIC ábrese un Foro de preguntas sobre o curso que serve de canle para a relación entre alumnos e profesor, e entre o alumnado, para canalizar dúbidas, respostas e suxestións
Lección maxistral	A aprendizaxe xorde da recepción de información (dimensión receptiva) e do tratamento intelixente desa información (dimensión activa), desde a súa procura, até a súa provisión e procesamiento. Non hai aprendizaxe sen o traballo activo dos propios alumnos. O profesor fomentarao, instando á participación do alumnado tanto nas clases teóricas como nas prácticas, que esixirán unha actividade continuada ao longo de todo o curso, e a resolución das preguntas ou dúbidas que vaian xurdindo, a título individual ou colectivo. Neste proceso de aprendizaxe, nas clases teóricas e prácticas, haberá unha atención oportuna ás dúbidas ou as dificultades que poidan xurdir, directamente nas clases, nas tutorías ou a través da plataforma docente desta materia en FAITIC.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Seminario	<p>Os seminarios teñen un carácter práctico.</p> <p>Abarcan lecturas de artigos, capítulos de libros, preparación de síntese e, no seu caso dalgún powerpoint para as presentacións en clase, respostas a cuestionarios e realización de exercicios de interpretación estatísticas económicas (series históricas, cadros, gráficos).</p> <p>Preséntanse sempre na plataforma docente, con antelación, definindo os seus obxectivos, as cuestións concretas a abordar, e os materiais cos que traballar ou que han de ser buscados polos alumnos e alumnas. Tamén serán presentados en clases, polo profesor, cunha semana de antelación.</p> <p>As prácticas dos seminarios sóbense, resoltas, á plataforma docente o día antes de ser vistas en clase. Tras velas e discutilas en clase, faranse as correccións que estimen oportunas. E así corrixidas sóbense ao Libro de Prácticas, seguindo a orde en que son vistas en clase.</p> <p>A avaliación valora os exercicios e a participación en clase, por unha banda, e o Libro de Prácticas, por outro. A resultante é unha nota media.</p>	25	<p>CB3</p> <p>CB4</p> <p>CE8</p> <p>CE9</p> <p>CT1</p> <p>CT4</p> <p>CT5</p> <p>CT7</p>
Seminario	<p>Os seminarios específicos sobre as economías durante a guerra e as consecuencias económicas das mesmas teñen igualmente un carácter eminentemente práctico.</p> <p>Abarcan procura de materiais, lecturas de artigos, capítulos de libros, preparación dunha síntese e dun powerpoint para as presentacións en clase, respostas ás preguntas dos restantes compañeiros/as e do profesor unha vez feitas as exposicións</p>	25	<p>CB3</p> <p>CB4</p> <p>CE2</p> <p>CE3</p> <p>CE4</p> <p>CE5</p> <p>CE6</p> <p>CE7</p> <p>CE8</p> <p>CE9</p> <p>CT1</p> <p>CT2</p> <p>CT4</p> <p>CT5</p> <p>CT7</p>
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>Realizarase un exame final da materia, con varias preguntas de desenvolvemento (a metade procedentes da parte das prácticas; a outra metade da parte da teoría).</p> <p>O exame final ten unha parte correspondente aos exercicios/problemas prácticos realizados en clase con motivo dos seminarios.</p> <p>Valorarase a calidade formal das respostas e o seu contido.</p> <p>O exame terá, en conxunto, unha duración máxima de dúas horas.</p>	25	<p>CE2</p> <p>CE3</p> <p>CE4</p> <p>CE7</p> <p>CT5</p>
Exame de preguntas de desenvolvemento	<p>Realizarase un exame final da materia, con varias preguntas de desenvolvemento (a metade procedentes da parte das prácticas; a outra metade da parte da teoría).</p> <p>As preguntas da parte teóricas tratarán os contidos das clases maxistras</p> <p>O exame terá unha duración máxima de dúas horas</p>	25	<p>CB3</p> <p>CB4</p> <p>CE2</p> <p>CE3</p> <p>CE4</p> <p>CE7</p> <p>CE8</p> <p>CE9</p> <p>CT5</p> <p>CT7</p>

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. A avaliación contida nesta guía docente está dirixida a alumnas e alumnos de ensino presencial.

2. A tutoría dos grupos que se constitúan é obrigatoria.
3. Os seminarios de prácticas, que se estenden ao longo de todo o curso, son de asistencia obrigatoria. Representan o 50% da nota da nota final. Valoraranse as actividades realizadas ao longo do curso: exposicións nas clases prácticas; a intervención nos debates; os exercicios escritos, que se trasladarán ao Libro de Prácticas, que se irá confeccionando ao longo do curso e subirase á plataforma docente.
4. A calificación obtida no exame final suporá o 50% da nota final.
5. Os alumnos e alumnas que non asistan de forma regular, teñen en todo caso que facer as prácticas, a través da plataforma docente, e presentarse ao exame final, coa parte práctica e teórica da materia.
6. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro. Daranse a coñecer tamén a través da plataforma docente desta materia en FAITIC.
7. **Avaliación de Xullo** seguirá os mesmos criterios que os do exame final.
8. Para o alumnado que renuncia ao ensino presencial: o 100% da nota final obterase mediante un exame final escrito. Deberá realizarse esta renuncia durante o tres primeiras semanas do setembro
9. Datas e horarios das probas de avaliación final, atoparalas en: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Allen, R. C., Global economic history : a very short introduction, Oxford University Press, 2011, Oxford
- Allen, R. C., Historia económica mundial: una breve introducción, Alianza, 2011, Madrid
- Cameron, R. y Neal, L., Historia Económica Mundial. Desde el paleolítico hasta el presente, 5ª, Alianza, 2005, Madrid
- Cameron, R.; Neal, L., A Concise Economic History of the World: From Paleolithic Times to the Present, 5ª, Oxford University Press, 2016, Oxford
- Clark, G, Adiós a la sopa de pan, hola al sushi, Universidad de Valencia, 2014, Valencia
- Comín, F., Hernández, M., Llopis, E. (eds), Historia Económica de España siglos X-XX, Crítica, 2002, Barcelona
- Feliú, G.; Sudrià, C., Introducción a la historia económica mundial, 2ª edición, Universidad de Valencia, 2013, Valencia
- Tello Argay, E. (coord), Guía práctica de historia económica mundial, UAB publicaciones, 2005, Barcelona
- Williamson, J.G, Comercio y Pobreza: cuándo y cómo comenzó el atraso del tercer mundo, Crítica, 2012, Barcelona

Bibliografía Complementaria

- Baten, Joerg, A History of the global economy. 1500 to the present, Cambridge University Press, 2016, Cambridge
- Camps Cura, E., Historia Económica Mundial. La formación de la economía internacional (siglos XVII-XX), McGraw Hill, 2013, Madrid
- Clark, G, A Farewell to Alms. A brief economic history of the world, Princeton University Press, 2007, Princeton
- Comín, F., Historia económica mundial. De los orígenes a la actualidad, Alianza, 2011, Madrid
- Comín, F. Hernández, M. Llopis, E., Historia Económica Mundial. Siglos X-XX, Crítica, 2005, Barcelona
- De Vries, J., La revolución industrial. Consumo y economía doméstica desde 1650 hasta el presente, Crítica, 2009, Barcelona
- Frieden, J. A, Capitalismo Global: el transcurso económico de la historia del siglo XX, Crítica, 2007, Barcelona
- Hobsbawm, E. J., Historia del siglo XX: 1914-1991, Crítica, 1995, Barcelona
- Kenwood, A.G. and A.L. Lougheed, Historia del desarrollo económico internacional, 4ª, Itsmo, 1995, Madrid
- Kenwood, A.G and Lougheed, A.L.; Graff, M., Growth of the international economy, 1820-2015, 5ª, Routledge, 2011, London
- Kriedte, P., Feudalismo tardío y Capital Mercantil, 10ª, Crítica, 1989, Barcelona
- Maddison, A., La economía mundial: una perspectiva millonaria, Mundi-Prensa, 2002, Madrid
- Palafox, J. (ed), Los tiempos cambian: historia de la Economía, Tirant lo Blanc, 2014, Valencia
- Tortella, G., Los orígenes del siglo XXI. Un ensayo de historia social y económica contemporánea, Gadir, 2005, Madrid
- Williamson, J.G, Trade and poverty: when the Third World fell behind, Mit Press, 2011, Cambridge
- Zamagni, V., Historia Económica de la Europa Contemporánea, Crítica, 2001, Barcelona

Recomendacións

Materias que continúan o temario

- Economía: Economía mundial/V03G100V01202
- Economía española/V03G100V01301
- Política económica/V03G100V01504
- Economía política e das institucións/V03G100V01913
- Historia económica de España/V03G100V01906
- Técnicas cuantitativas para a análise económica/V03G100V01914

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ciencia política: Ciencia política/V03G100V01101

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Outros comentarios

---

1. Aconséllase un traballo regular, sistemático, ao longo do cuadrimestre, tanto no referente aos contidos teóricos transmitidos nas clases maxistras como nos traballos de seminario prácticos.
  2. Na parte práctica como na teórica, será especialmente tido en conta o interese demostrado e a calidade das intervencións, ben sexa dentro dos grupos de traballo que se formen, ben individualmente.
  3. Considérase relevante unha actitude construtiva, crítica, e a participación activa nas clases teóricas e prácticas.
  4. A expresión escrita debe coidarse de forma especial: a claridade na exposición, a orde, e o rigor ortográfico e sintáctico son fundamentais nun estudante universitario.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas: Matemáticas I				
Materia	Matemáticas: Matemáticas I			
Código	V03G100V01104			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Estévez Toranzo, Margarita			
Profesorado	Estévez Toranzo, Margarita			
Correo-e	mestevez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar ao estudante a linguaxe e as principais técnicas matemáticas necesarias para comprender a literatura económica elemental e para capacitarlle para plantear e analizar os modelos ligados aos problemas económicos.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber • saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber • saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer • Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Avaliar utilizando técnicas matemáticas as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.	CE1 CE8 CE12 CT2 CT5
Habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto en forma oral como escrita.	CE1 CT5 CT7
Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas baseado no manexo da álgebra lineal e do cálculo diferencial.	CE2 CE10 CT2 CT5

Contidos	
Tema	
1. Cálculo matricial.	Vectores. Matrices. Operacións con matrices. Inversa dunha matriz. Ecuacións matriciais. Sistemas de ecuacións lineais.
2. Funcións dunha variable real	Introdución. Gráficas. Límites e continuidade. Teorema de Bolzano. Teorema dos valores intermedios. Teorema do punto fixo.
3. Cálculo diferencial de funcións dunha variable real	O concepto de derivada. Cálculo de derivadas. Derivación de funcións compostas. Crecemento. Máximos e mínimos. Teorema de Rolle. Teorema do valor medio.
4. Aplicacións das derivadas de funcións dunha variable real	Derivadas de orde superior. Teorema de Taylor. Estudio de extremos. Convexidade e concavidade.
5. Integración.	Áreas baixo curvas. Teorema fundamental do cálculo integral. Derivación de integrais. Cálculo de primitivas.

6. Derivadas parciais	Derivadas parciais. Cálculo de derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz xacobiana. Regra da cadea. Derivadas de orde superior. Matriz hessiana.
7. Optimización sen restricións.	Introdución e definicións. Puntos críticos. Condicións necesarias para a existencia de extremos.
8. Optimización con restricións de igualdade.	Introdución. Función lagrangiana. Condición necesaria para a existencia de óptimos: teorema dos multiplicadores de Lagrange.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas	12	22.8	34.8
Resolución de problemas de forma autónoma	8	17.2	25.2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. Desenvolverase este traballo mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudante debe desenvolver este traballo de forma autónoma e resolver os problemas e/ou exercicios propostos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Asesoramento e aclaración de dúbidas (individual ou en grupo) sobre o traballo que os estudantes deben levar a cabo ao longo do curso.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Realizaranse catro probas curtas ao longo do cuatrimestre que suporán o 35 por cento da nota. A asistencia e aproveitamento das clases teóricas e prácticas suporá o 5 por cento da nota.	40	CE1 CE2 CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Resolución de problemas de forma autónoma	Exame final	60	CE1 CE2 CE8 CE10 CE12 CT2 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final do curso (para primeira e segunda oportunidade) será a suma da nota obtida na avaliación continua cunha ponderación do 40% sobre o total, e da nota obtida no exame final, cunha ponderación do 60% do total. No caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a convocatoria de xullo. Os puntos da avaliación continua obteranse por: a) probas realizadas ao longo do cuatrimestre, b) asistencia ás clases e participación nas mesmas.

En casos excepcionais, o estudantado podería ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames poderán ser consultadas na páxina web da facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sydsaeter, K.; Hammond, P.; Carvajal, A., Matemáticas para el análisis económico, 2ª edición, Pearson, 2011,

Besada, M. e outros, Cálculo de varias variables: Cuestiones y ejercicios resueltos, Pearson, 2001,

Jarne, G.; Pérez-Grasa, I.; Minguillón, E., Matemáticas para la economía. Álgebra Lineal y Cálculo Diferencial, Mc Graw Hill, 2004,

Bibliografía Complementaria

Balbás, A. e outros., Análisis matemático para la economía I y II, A. C., 1987,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Matemáticas II/V03G100V01303

Outros comentarios

Para que o seguimento da materia resulte axeitado, presupoñemos unhas destrezas e coñecementos matemáticos mínimos que o alumnado deberá ter adquirido nos cursos de bacharelato:

- Cálculo matricial básico.
  - Operacións con polinomios e expresións alxebraicas.
  - Representación e principais propiedades das funcións elementais.
  - Regras de derivación e derivadas das funcións elementais.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Técnicas de economía aplicada				
Materia	Economía: Técnicas de economía aplicada			
Código	V03G100V01105			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Garza Gil, María Dolores			
Profesorado	Garza Gil, María Dolores			
Correo-e	dgarza@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Achegamento ás principais variables que permiten realizar diagnósticos básicos de situación e evolución dunha economía.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	• Saber estar / ser
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	• saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	• saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o sistema europeo de contabilidade nacional	CB3
Definir e comprender conceptos e ferramentas económicos básicos	CB1 CB2 CB5
Capacidade para a búsqueda de información económica, analizar a evolución dunha economía e a súa comparación con outras economías	CB5 CG6 CG7
Capacidade para a análise crítica sobre as ferramentas a utilizar e na interpretación dos resultados, a nivel individual ou de grupo	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5

Contidos
Tema

Introdución	A actividade económica. A información económica e o seu tratamento.
As Contas Nacionais	Introdución á Contabilidade Nacional. As macromagnitudes do SEC. Renda e distribución.
A Balanza de Pagos	A Balanza de Pagos. Concepto e estrutura. A Balanza de Pagos. Cálculo e interpretación económica.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Seminario	5	5	10
Lección maxistral	30	65	95

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación e resolución de problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións.
Seminario	Neste tempo os alumnos poderán plantexar dúbidas sobre a materia ao profesor. Tamén se pode utilizar para que o profesor plantexe problemas aos alumnos que serán avaliados posteriormente.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia e realización de exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Realizaranse tutorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exame teórico e práctico. Poderían realizarse exames parciais. Si se aproban os Parciais, a materia estará superada.	70	CB1 CB2 CB3 CB5 CG1 CG4 CG6
Prácticas de laboratorio	Realización de exercicios e resolución de problemas. Participación no desenvolvemento da materia. Exposición dos exercicios e problemas.	30	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota obtida na avaliación continua (30% da nota final, prácticas de laboratorio) gardarase para todas as convocatorias do presente curso académico a condición de que se alcance un mínimo de 3 puntos no exame teórico e práctico correspondente. Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación. As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Muñoz, C; Iráizoz, B; Rapún, M., Las cuentas de la Nación II. Ejercicios, Cívitas, 2007, Madrid

Muñoz, C; Iráizoz, B; Rapún, M, Las cuentas de la Nación I. Introducción a la Economía Aplicada, Cívitas, 2008, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

OCDE, Fuente de datos: National Accounts of OECD Countries, www.sourceOECD.org, OECD, París

ONU, Fuente de datos: Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo Humano, www.undp.org, ONU, New York

Eurostat, Fuente de datos: Oficina de publicaciones de las Comunidades Europeas, www.europa.eu.int/comm/eurostat, EU, Brussels

Banco de España, Fuente de datos: Balanza de pagos de España, www.bde.es, BdE, Madrid

INE, Fuente de datos: Contabilidad Nacional de España, www.ine.es, INE, Madrid

Delgado, MJ; Diego, D; Díaz, C; Martín, M., Introducción a la economía aplicada. Metodología, fuentes estadísticas y casos prácticos, Ariel, 2002, Madrid

---

Recomendaciones

Outros comentarios

O alumno debe coñecer previamente conceptos elementais de matemáticas.

En FAITIC (acceso en <http://faitic.uvigo.es>) se poderá consultar información relevante para o seguimento da asignatura.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Dereito mercantil**

Materia	Dereito: Dereito mercantil			
Código	V03G100V01201			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Torres Pérez, Francisco José			
Profesorado	Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	ftorres@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A finalidade desta asignatura é acadar un coñecemento xeral sobre a función actual do Dereito Mercantil centrándose no seguinte:			
	Cómo se adquire a condición de empresario e qué implicacións ten a nivel de responsabilidade?			
	Qué tipos de formas sociais existen?			
	Qué contratos utilizan habitualmente os empresarios no mercado?			
	Qué papel xogan os títulos valores (cheques, letras de cambio etc.) na actualidade?			
	Qué regulación existe para as situacións de insolvencia?			

Competencias

Código	Tipoloxía
CE3 Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE7 Comprender o entorno empresarial	• saber
CE12 Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber facer
CT2 Capacidade de traballar en equipo	
CT4 Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	
CT5 Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	
CT7 Fomentar a actitude crítica e autocrítica	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os suxectos que teñen a consideración de empresario a fin de poder determinar quen é responsable, fronte a terceiras persoas, das actuacións que se realicen no mercado.	CE3 CE7
Coñecer as particularidades e rasgos propios dos distintos tipos de sociedades mercantís.	CE7
Coñecer os dereitos e obrigas do empresario na súa actuación no mercado.	CE7
Comprender a regulación xurídica da actividade dos empresarios no mercado, de xeito que se poida avaliar de forma básica o marco legal no que se desenvolve unha actividade empresarial.	CE7 CE12 CT7
Determinar qué norma é aplicable ao caso concreto, para poder resolver problemas prácticos derivados da actuación da empresa no mercado.	CE7 CT2 CT4
Resolver de forma razoada os problemas xurídicos plantexados.	CE7 CT2 CT5 CT7
Elaborar informes de carácter xurídico-económico e realizar a súa presentación.	CE3 CE7 CT2 CT4 CT5 CT7

Contidos

Tema

Módulo I.- ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO	1. CONCEPTO E CARACTERES XERAIS DO DEREITO MERCANTIL 2. O EMPRESARIO E OS SEUS COLABORADORES 3. NOCIONES SOBRE O REXISTRO MERCANTIL E A CONTABILIDADE DO EMPRESARIO 4. ELEMENTOS MATERIAIS DA ORGANIZACIÓN EMPRESARIAL 5. O DEREITO DA COMPETENCIA E A PROPIEDAD INDUSTRIAL
Módulo II.- DEREITO DE SOCIEDADES	6. NOCIONES XERAIS SOBRE AS SOCIEDADES MERCANTILES 7. A SOCIEDADE ANÓNIMA I 8. A SOCIEDADE ANÓNIMA II 9. A SOCIEDADE ANÓNIMA III 10. A SOCIEDADE DE RESPONSABILIDADE LIMITADA I 11. A SOCIEDADE DE RESPONSABILIDADE LIMITADA II 12. AS SOCIEDADES COOPERATIVAS
Módulo III.- INSTRUMENTOS DE PAGO E DE CRÉDITO.	13. TEORÍA XERAL DOS TÍTULOS VALORES 14. A LETRA DE CAMBIO. DECLARACIÓN CAMBIARIAS: ACEPTACION, ENDOSO E AVAL DA LETRA DE CAMBIO 15. CUMPRIMENTO DAS OBRIGACIONES CAMBIARIAS. O VENCIMIENTO DA LETRA 16. O CHEQUE E O PAGARE
Módulo IV.- CONTRATACIÓN MERCANTIL	17. AS OBRIGACIÓN E OS CONTRATOS MERCANTIS. 18. CONTRATOS DE COLABORACIÓN 19. CONTRATO DE COMPRAVENDA MERCANTIL E CONTRATO DE TRANSPORTE 20.- CONTRATOS NO MERCADOS DE VALORES E CONTRATOS BANCARIOS 21.- CONTRATO DE SEGURO
Módulo V.- DEREITO CONCURSAL	22- NOCIÓN DE DEREITO CONCURSAL

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	10	0	10
Seminario	5	25	30
Lección maxistral	36	35	71
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	38	39

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	- Presentación de liñas básicas do tema a estudar polo docente. - Intervención dos alumnos. - Dúbdas e debate. - Conclusións e recollida das prácticas. - Entrega de actividade de seminario cando proceda.
Seminario	- Presentación de conclusións e informe polo alumnado. - Recepción de infome e valoración polo docente.
Lección maxistral	- Esquema e documentación en Plataforma TEMA: tres días antes da clase. Conterá os obxectivos e bibliografía específica. - Explicación dos epígrafes seguindo un esquema de presentación. - Conclusións. - Presentación de dúbdas. - Presentación e reparto da clase práctica cando proceda.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de titorías atendendo individualizadamente ao alumnado que teña dúbdas sobre a materia explicada nas sesións teóricas.
Prácticas de laboratorio	Na propia sesión de prácticas atendendo individualizadamente aos diversos grupos de traballo.
Seminario	No horario de titorías atendendo individualizadamente ao alumnado que teña dúbdas ou cuestión sobre os seminarios.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Lección maxistral	Valoración de participación nas sesións maxistraís a efectos de complementar a nota por avaliación continua. Ata un máximo de 0.25 puntos sobre o total da nota da asignatura.	5	CT5 CT7
Prácticas de laboratorio	6 prácticas puntuables entre as 8 que se van facer. Cada una puntuará 0.25 puntos sobre o total da nota. Máxima nota por este concepto: 1.5 puntos. Valoración da participación activa nas sesións de prácticas. Ata un máximo de 0.25 puntos sobre o total da nota da asignatura.	15	CT5
Seminario	Plantearase 1 actividade de seminario ao longo do cuatrimestre a realizar en grupo. Ditas actividades deberán ser entregadas por escrito e presentadas oralmente. Puntuará, como máximo, 2 punto sobre o total da nota.	20	CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1 examen final cun valor de 7 puntos sobre o total da nota	60	CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

- 1.- As notas da avaliación continua gárdanse ata a convocatoria de xullo. Para os estudantes que así o soliciten respectarase a nota de avaliación continua do curso anterior.
- 2.- Para que o exame faga media será necesario acadar unha nota superior a 2 puntos.
- 3.- O alumnado que non participe en ningunha actividade da avaliación continua será avaliado sobre 10 puntos nun exame final de carácter teórico e practico. Do mesmo modo será avaliado o alumnado que participe nunha convocatoria de fin de carreira que non corresponda ao curso inmediatamente seguinte no que teña cursado esta materia.
- 4.- Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.
- 5.- Datas dos exames: consultar páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sánchez Calero, Fernando, Principios de Derecho Mercantil (BIBLIOGRAFÍA BÁSICA), última edición, Aranzadi
Jiménez Sánchez, Guillermo (coord.), Lecciones de Derecho Mercantil (BIBLIOGRAFÍA BÁSICA), última edición, Tecnos

Bibliografía Complementaria

Broseta Pont-Martínez Sanz, Manual de Derecho Mercantil, última edición, Tecnos
Westlaw-Aranzadi, Base de datos jurídica, LIBRE ACCESO DESDE WEB UVIGO
Tirant On Line, Base de datos jurídica, LIBRE ACCESO DESDE WEB UVIGO

Recomendacións

Outros comentarios

- 1.- A materia Dereito Mercantil desta titulación non precisa de coñecementos xurídicos previos. De todas formas, a primeira das sesións prácticas adicarase íntegramente ao estudo dos diferentes tipos de normas e a facilitar información sobre bases de datos de carácter xurídico onde poder buscar a lexislación vixente e actualizada.
- 2.- Aínda que o idioma seleccionado para a elaboración da guía docente e do material repartido ao longo do curso sexa o galego, ás clases desenvolveránse en castelán ca finalidade de facilitar a súa comprensión aos estudantes ERASMUS que queiran cursar esta materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Economía mundial**

Materia	Economía: Economía mundial			
Código	V03G100V01202			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Simon Fernandez, Xavier			
Profesorado	Simon Fernandez, Xavier			
Correo-e	xsimon@uvigo.gal			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/index.php?option=com_faitic_acceso_cursos			

Descrición xeral Bemvido a Economía mundial. Iremos traballar duro para mellorar o nivel de comprensión da estrutura e funcionamento da economía mundial. Tentaremos combinar diferentes ferramentas pedagóxicas para que o cuadrimestre sexa interesante e proveitoso para todos. A participación activa dos alumnos e alumnas vai ser a peza central deste percorrido que iniciamos. Oxalá Economía Mundial responda ás vosas expectativas e oxalá cheguemos a xuño cos deberes feitos e satisfeitos do traballo realizado.

O profesor vaivos acompañar neste interesante percorrido e vaivos facilitar as ferramentas necesarias para a comprensión das forzas actuantes na Economía Mundial.

Vos teredes que pór traballo e entusiasmo por aprender.

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender as bases de funcionamento da economía, diferenciando países desenvolvidos e subdesenvolvidos.	CE3 CE4 CE5 CT5
Elaboración de informes que analizan a estrutura económica (mediante un conxunto de variábeis) de un grupo diverso de países.	CE3 CE5 CE8 CE13 CT5 CT7
Elaboración de informe que analiza a dinámica de algunhas variábeis económicas para un grupo diverso de países	CE3 CE4 CE8 CE13 CT5 CT7
Presentación oral dos informes relativos á estrutura e dinámica para un grupo diverso de países	CE8 CE13 CT5 CT7

Contidos

Tema	
PARTE I. INTRODUCCIÓN	Tema 1.- Conceptos básicos, metodoloxía e fontes. Descrición: O sistema económico. Análise de Sistemas. Bases de Datos e Bibliografía.
PARTE II. ESTRUTURA E DINÁMICA DA ECONOMÍA MUNDIAL	Tema 2.- As economías desenvolvidas. Tema 3.- As economías subdesenvolvidas Tema 4.- Outras formas de inserción na economía mundial Descrición: Esta parte desenvolverase como se fora un único tema. Os principais conceptos e procesos son: orixe do capitalismo; desenvolvemento e subdesenvolvemento; relacións centro/periferia; semellanzas e diferenzas no proceso de desenvolvemento; o socialismo real; a economía chinesa.
PARTE III. ESTRUTURA E ACTIVIDADES ECONÓMICAS	Tema 5. Recursos humanos: poboación e mercado de traballo. Descrición: Comportamento demográfico: a súa incidencia nos niveles de benestar; desemprego; actividade económica; poboación e estado do benestar. Tema 6. Recursos naturais e desenvolvemento económico. Descrición: Modelos de Producción agraria; Modelos de Producción pesqueira; Ecoloxía e Economía; problemas ambientais globais; nivel de renda e sensibilidade ambiental. Tema 7.- Tecnoloxía, industria e servizos. Descrición: Modelos de Producción e Organización do Traballo; o papel da tecnoloxía; relevancia das TICs; Terciarización das economías.
PARTE IV. RELACIÓNS E INSTITUCIÓNS ECONÓMICAS INTERNACIONAIS	Tema 8.- Institucións monetarias e financeiras internacionais: SMI, FMI e BM. Descrición: Coherencia sistémica global; sistema internacional de pagamentos; regulación dos fluxos financeiros; Tema 9.- Regulación do comercio internacional: a OMC. Descrición: Coherencia sistémica global; sistema internacional de regulación dos fluxos comerciais; aspectos sectoriais do comercio internacional; libre comercio e desenvolvemento. Tema 10.- Os procesos de integración económica. Descrición: Procesos de integración económica: conceptos e experiencias; a Unión Monetaria e Económica na UE; as políticas sectoriais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	18	26
Prácticas en aulas informáticas	4	10	14
Foros de discusión	3	8	11
Aprendizaxe colaborativa	3	10	13
Lección maxistral	30	44	74
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Durante os seminarios o alumnado realizará a actividade de Presentación oral dos Informes solicitados
Prácticas en aulas informáticas	Sesións en Aula de Informática para o manexo de Servidores Estatísticos e Bases de Datos. Mediante estas sesións o alumnado adestrarase no manexo da información económica procedente deses servidores e recibirá as claves para a conseguinte elaboración de diversos Informes sucesivos. Cada Informe consistirá en responder a unha ou varias preguntas mediante a análise de datos e a súa representación gráfica. Os datos conformarán unha Base de Datos específica para un conxunto de países que o alumnado irá construíndo conforme avance o curso.

Foros de discusión	Durante unha sesión de Seminario, o alumnado realizará a actividade de Argumentación arredor dun tema proposto. Formaranse grupos que argumentarán posicións contrarias e formularán preguntas ós "contrincantes".
Aprendizaxe colaborativa	Durante unha sesión de Seminario, o alumnado se dividirán en grupos e deberán realizar un Informe colectivo arredor de unha pregunta común. Posteriormente deberán presentalo oralmente e responder ás cuestións que formulen outros estudantes ou o profesor.
Lección maxistral	Presentación dos contidos teóricos dos temas para axudar á preparación de Informes. Entregaranse lecturas para cada unha das partes da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O profesor ofrecerá os elementos guía que axudarán ao estudantado a encamiñar o seu traballo nos diferentes elementos que conforman a materia.
Seminario	Ao tratarse de grupos reducidos e ao estar centrados en aspectos específicos, o estudantado terá o protagonismo central na construción dos discursos interpretativos dos fenómenos económicos, sociais e ambientais que conforman a materia.
Prácticas en aulas informáticas	Estas prácticas desenvólvense nas semanas iniciais para que o estudantado se adestre no manexo de algúns indicadores económicos, sociais e ambientais: buscando os datos nos servidores estatísticos, realizando cálculos, graficando os resultados, etc. O alumnado debe aprender a formular argumentación escrita arredor de unha pregunta coñecida. Usará os seus coñecementos previos, ampliará o seu espectro conceptual, atenderá á información conxuntural, entenderá a información cuantitativa previamente xerada...todo elo para formular uns informes específicos.
Foros de discusión	Servirá para calibrar as posibilidades de ser parte de un equipo de traballo. O profesor poderá guiar o proceso de estruturación do grupo. Pero este debe ser autónomo no seu funcionamneto.
Aprendizaxe colaborativa	Servirá para calibrar as posibilidades de ser parte de un equipo de traballo. O profesor poderá guiar o proceso de estruturación do grupo. Pero este debe ser autónomo no seu funcionamneto

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	A participación nas sesións maxistrais será parte da avaliación final. Esa participación instrumentarizase mediante: -Preguntas e comentarios orais durante a sesión -Resumos críticos das lecturas obrigatorias e voluntarias	5	CE3 CE4 CE5 CT5 CT7
Seminario	Presentación oral dos Informes requiridos e traballo en grupo. Cada un dos Informes consistirá nun texto escrito de extensión limitada e unha Base de Datos que recollerá os valores das variábeis, os cálculos dos indicadores seleccionados e a súa representación gráfica	25	CE4 CE5 CE8 CE13 CT5 CT7
Prácticas en aulas informáticas	Presentación escrita de Informe en relación ao primeiro dos temas propostos que será avaliado segundo o seu contido e a Base de Datos que acompaña a cada Informe	10	CE3 CE4 CE5 CE8 CE13 CT5
Foros de discusión	Defensa de unha posición específica en relación a tema proposto. Argumentación para fortalecer a posición. Preguntas fara debilitar a posición contraria, de outro grupo.	10	CT5 CT7
Aprendizaxe colaborativa	Traballo colectivo para xerar unha posición común respecto a tema proposto. Intercambio de ideas.	10	CT5

Exame de preguntas de desenvolvemento	Realización de proba escrita. Consistirá en: - Enunciados que o alumno determinará se son verdadeiros ou falsos -Enumeración de características, diferenzas e/ou similitudes de procesos económicos - Interpretación económica de datos, gráficas ou textos.	40	CE3 CE4 CE5 CT5
---------------------------------------	---	----	--------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será necesario obter 5 ou máis puntos, como suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes que configuran a avaliación. En calquera caso, esíxese unha puntuación mínima de 3 puntos (sobre 10) na proba denominada "Exame de preguntas de desenvolvemento" para superar a materia.

En segunda convocatoria o alumnado manterá a nota da avaliación continua. Así mesmo, terán a posibilidade de mellorar os resultados obtidos en algúns dos exercicios reaizados nos Seminarios ou na Aula de Informática. Realizarase unha proba denominada "Exame de preguntas de desenvolvemento". Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Así mesmo, para a convocatoria de fin de carreira estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade (<http://fccee.uvigo.es>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Vidal Villa e Martínez Peinado, Economía Mundial, 2000, Madrid

Jaime Requeijo, Economía Mundial, 2006, Madrid

Bibliografía Complementaria

VV. AA, Sistema Económico Mundial, 2004, Madrid

Samir Amin, El capitalismo en la era de la globalización, 1998, Barcelona

Samir Amin, La desconexión, 1988, Madrid

VV. AA., La economía mundial en transformación, 2011, Madrid

Organización Internacional do Traballo, <http://laborsta.ilo.org/>, 2015, USA

Banco Mundial,

<http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>, 2015, USA

Fondo Monetario Internacional, <http://unstats.un.org/unsd/syb/>, 2015, USA

Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/>, 2015, UE

Organización Mundial do Comercio, <http://stat.wto.org/StatisticalProgram/WSDBStatProgramHome.aspx?Language=E>, 2015, USA

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Outros comentarios

Estudar a Economía Mundial é ocuparse de entender procesos que teñen raíces históricas. Pero eses procesos están vivos, constrúense día tras día. Por iso para seguir esta materia e alcanzar as destrezas necesarias cómpre ler, ler e ler. Iso inclúe libros e artigos pero tamén os informes das institucións internacionais, os informes de organizacións non gobernamentais que se ocupan dos temas de desenvolvemento económico, e as noticias máis quentes que se publican diariamente nos xornais xerais e específicos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Principios de economía II**

Materia	Economía: Principios de economía II			
Código	V03G100V01203			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Da Rocha Álvarez, Jose Maria			
Profesorado	Da Rocha Álvarez, Jose Maria			
Correo-e	jmrocha@uvigo.es			
Web	http://http://jmrocha.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	¿É posible describir o funcionamento das economías dun xeito analítico? O obxectivo deste curso é proporcionar ferramentas para analizar datos económicos e detectar regularidades (leis económicas) que permitan analizar de xeito analítico a evolución da riqueza no mundo, as crises de débeda, as hiperinflacións, o futuro das pensións eo papel das políticas macroeconómicas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno familiarizarse coa maneira de pensar dos economistas, isto é, no uso dos instrumentos analíticos fundamentais e no coñecemento dos conceptos básicos da economía.	CE2 CE4 CE5 CE6
O alumno familiarizarse co manexo de bases de datos de economía así como no manexo de follas de cálculo que lles permita organizar a información obtida das devanditas bases.	CE8
O alumno aprenderá a analizar datos económicos e a expor as súas conclusións dunha maneira organizada.	CT5

Contidos

Tema
1. Introducción
2. Os datos
3. Introducción á análise dos ciclos económicos
4. Crecemento económico
5. Aforro, investimento e débeda pública
6. Diñeiro e prezos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Resolución de problemas	9.5	18	27.5
Prácticas en aulas informáticas	7.5	0	7.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	15	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	12	15
Traballo	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Clases semanais de dúas horas de teoría.
Resolución de problemas	Resolución en clase de (algúns) problemas que os alumnos terán que resolver previamente.
Prácticas en aulas informáticas	Os alumnos elaborarán un caderno de prácticas que deberán entregar ao final de curso cun informe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As tutorías individuais terán lugar no despacho 320.
Prácticas en aulas informáticas	As tutorías individuais terán lugar no despacho 320.
Resolución de problemas	As tutorías individuais terán lugar no despacho 320.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame escrito. Haberá un exame final que se celebrará na data oficial establecida no calendario de exames 60%	60	CE2 CE4 CE5 CE6
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliarase o caderno que realizará o alumno nas clases prácticas e que terá que entregar ao final do curso. 30%	30	CE2 CE4 CE5 CE6
Traballo	Os alumnos deberán presentar un resumo dun artigo que se facilitará ao longo do curso.	10	CE8 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Evaluación continua: A cualificación do alumno constará de dúas partes: un exame final escrito que puntuará ata o 60% da nota (6 puntos) ea avaliación do informe dos cadernos de prácticas e do resumo que supera o 40%. 4 puntos). A nota final do alumno será a suma das puntuacións destas dúas partes, sempre que o alumno alcance a cualificación mínima requirida no exame final escrito (3 puntos dos 6 posibles)

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, tanto na primeira como na segunda convocatoria, o estudante pode escoller ser avaliado cun exame final que representará o 100% da calificación.

Na **convocatoria para o final da carreira,** o exame supondrá o 100% da calificación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Williamson, S., *Macroeconomía*, 4ª edición, Pearson Educación, 2012, Madrid

Bibliografía Complementaria

Christiano, L.J., Eichenbaum, M.S., Trabandt, M., On DSGE models, *Journal of Economic Perspectives*, 32 (3), pp. 113-, 2018,
Da-Rocha, J.M., Restuccia, D., The role of agriculture in aggregate business cycles, *Review of Economic Dynamics*, 9 (3), pp. 455-482., 2006,

Duarte, M., Restuccia, D., The role of the structural transformation in aggregate productivity, *Quarterly Journal of Economics*, 125 (1), pp. 129-1, 2010,

Gollin, D., Getting income shares right, *Journal of Political Economy*, 110 (2), pp. 458-474, 2002,

Ilzetki, E., Mendoza, E.G. y Végh C.A., How big (small?) are fiscal multipliers?, *Journal of Monetary Economics* 60, pp. 239-254, 2013,

Lucas Jr., R.E., Some macroeconomics for the 21st century, *Journal of Economic Perspectives*, 14 (1), pp. 159-, 2000,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Microeconomía I/V03G100V01304

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Economía internacional/V03G100V01702

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Economía da empresa**

Materia	Empresa: Economía da empresa			
Código	V03G100V01204			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Piñeiro García, María del Pilar			
Profesorado	Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	pilar@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de presentar a empresa como axente económico fundamental, explicando os aspectos básicos da súa xestión e os problemas asociados ao seu goberno. Partindo desta base, identifícanse e defínense as grandes áreas funcionais, profundizando nos aspectos específicos da súa xestión.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar as clases de empresas que existen e as súas principais características.	CE7
Comprender a empresa como un sistema formado por subsistemas que se interrelacionan.	CE7
Saber aplicar técnicas para realizar unha análise da empresa o do seu entorno.	CE7
Identificar e saber aplicar os conceptos fundamentais da administración de empresas.	CE7
Identificar e saber aplicar os principais criterios para a toma de decisións nas empresas.	CE12
Coñecer os diferentes tipos de decisións de operacións e saber aplicar as principais técnicas para a toma de decisións neste ámbito.	CE7 CE12
Identificar as principais fontes de financiación da empresa e saber elixir a máis adecuada en cada situación.	CE7
Comprender a estrutura económico-financieira dunha empresa e o principio de equilibrio económico-financieiro.	CE7
Identificar e saber aplicar os criterios de selección de inversións para avaliar as alternativas de inversión dunha empresa.	CE12
Identificar os conceptos de marketing e dirección de marketing, ser capaz de definir o mercado da empresa e a situación de dito mercado.	CE7 CE12
Identificar as variables do marketing-mix e saber utilízalas para a adopción de decisións comerciais eficientes.	CE12
Mellorar a capacidade de traballar en equipo.	CT2
Mellorar as habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas.	CT5
Mellorar a actitude crítica e autocrítica.	CT7
Mellorar o autocontrol no sistema de traballo, en canto ao tempo e a planificación.	CG4
Mellorar as habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido.	CE8

Contidos

Tema	
TEMA I. A EMPRESA E O EMPRESARIO.	1.1. Concepto de empresa. 1.2. A figura de empresario. 1.3. Clases de empresas. 1.4. Obxectivos da empresa. 1.5. A empresa como sistema: principais subsistemas empresariais. 1.6. O entorno da empresa

TEMA 2. PRINCIPIOS BÁSICOS DA ADMINISTRACIÓN DE EMPRESAS.	2.1. Introducción á administración de empresas. 2.2. A planificación empresarial. 2.3. A organización da empresa. 2.4. A integración do personal. 2.5. A dirección dos recursos humanos. 2.6. Sistemas e procesos de control.
TEMA 3. A TOMA DE DECISIÓNS NA EMPRESA.	3.1. O proceso de toma de decisións. 3.2. Tipos de decisións. 3.3. Situacións de certeza, risco e incertidume. 3.4. A matriz de decisión. 3.5. Métodos e criterios para a toma de decisións. 3.6. Decisións secuencias e árbores de decisión.
TEMA 4. A DIRECCIÓN DE OPERACIÓNS.	4.1. Introducción. 4.2. Concepto e obxectivos da dirección de operacións. 4.3. O proceso de planificación, programación e control da produción: principais decisións estratéxicas e tácticas. 4.4. O punto morto da empresa. 4.5. A xestión dos inventarios de demanda dependente e independente. 4.6. Planificación, programación e control de proxectos.
TEMA 5. A DIRECCIÓN FINANCEIRA.	5.1. Introducción. 5.2. O patrimonio e o balance da empresa. 5.3. As fontes financeiras da empresa. 5.4. A estrutura económico-financeira da empresa. 5.5. Principio de equilibrio económico-financeiro: o fondo de rotación. 5.6. Os ciclos de actividade da empresa e o período medio de maduración. 5.7. Análise da situación económica e financeira mediante ratios. 5.8. Criterios de valoración e selección de inversións.
TEMA 6. A DIRECCIÓN COMERCIAL.	6.1. Introducción. 6.2. Concepto de marketing e dirección de marketing. 6.3. Definición do mercado da empresa. 6.4. Análise da situación do mercado da empresa. 6.5. Estratexias comerciais: o marketing mix

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Lección maxistral	29	30	59
Resolución de problemas	15	45	60
Resolución de problemas de forma autónoma	0	20	20
Seminario	5	0	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Práctica de laboratorio	3	0	3
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e das bases do traballo a desenvolver polo estudante. Para a explicación da materia o profesor planteará exercicios e/ou problemas que se resolverán na aula fomentando a participación do alumnado.
Resolución de problemas	O alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor, aplicando os coñecementos que adquiriu. Correspóndese coas prácticas que debe realizar o alumno de xeito presencial e integrado nun grupo de traballo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver de forma autónoma o análise e resolución dos problemas e/ou exercicios.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Actividades introductorias	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Seminario	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Resolución de problemas	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade suscitada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia. Correspóndese coa parte práctica do exame final.	35	CE7 CE12 CT5
Práctica de laboratorio	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor, aplicando os coñecementos que adquiriu. Correspóndese coas prácticas que debe realizar o alumno integrado nun grupo de traballo e de xeito presencial. A avaliación realizarase de xeito individual durante as prácticas de laboratorio o durante as clases de teoría.	30	CE7 CE12 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que teñen sobre a materia. Correspóndese coa parte teórica do exame final.	35	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Nas **CONVOCATORIAS ORDINARIA E EXTRAORDINARIA** o alumnado pode ser avaliado a través de dúas vías: avaliación continua e avaliación non continua. En cumprimento dos Estatutos da Universidade de Vigo, **o sistema principal de avaliación será a avaliación continua. O alumnado que queira ser avaliado a través de avaliación non continua (exame final sobre 10 puntos) debe renunciar expresamente á avaliación continua no primeiro mes do cuadrimestre a través da plataforma FAITIC.** Informarase do procedemento a seguir nesta plataforma.

a) Avaliación continua.

- Exame final (70% da nota final, 7 puntos). Realizarase un único exame ao final do cuadrimestre, que constará dunha parte teórica y unha parte práctica. Para superar o examen será necesario obter unha nota igual ou superior a 3,5 puntos e, como mínimo, o 40% da nota asignada a cada parte.

- Probas intermedias realizadas individualmente de xeito presencial durante as clases prácticas e/ou teóricas (30% da nota final, 3 puntos). Informarase a través de FAITIC do lugar e horario de realización de ditas probas.

Para superar a materia, é necesario cumprir dúas condicións: superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos na materia.

No caso de superar o exame final, a nota final da materia resulta da suma da nota acadada no exame y da nota das probas intermedias realizadas.

No caso de non superar o exame final, a nota final da materia será a resultante das probas intermedias realizadas.

Antes da revisión do exame final, procederase á súa corrección pública, na que se explicarán os criterios de puntuación. No caso de que non poida ser realizada a corrección pública, facilitarase unha copia resolta do exame para ser consultada durante a revisión.

b) Avaliación non continua.

- Exame final (100% da nota final, 10 puntos). Realizarase un único exame ao final do cuadrimestre, que constará dunha parte teórica y unha parte práctica. Para superar o examen será necesario obter unha nota igual ou superior a 5 puntos e, como mínimo, o 40% da nota asignada a cada parte.

A **CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA** consistirá nun único exame (100% da nota final, 10 puntos) que constará dunha parte teórica y unha parte práctica. Para superar o examen será necesario obter unha nota igual ou superior a 5 puntos e, como mínimo, o 40% da nota asignada a cada parte.

As datas dos exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRESPO FRANCO, T.; PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, programación e control. Exercicios resoltos., Servicio de Publicaciones da Universidade de Vigo, 2005,

CRESPO FRANCO, T.; PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, programación e control, Servicio de Publicaciones da Universidade de Vigo, 2009,

PIÑEIRO GARCÍA, T.; ARÉVALO TOMÉ, R.; CABALLERO FERNÁNDEZ, G.; GARCÍA-PINTOS ESCUDER, A., Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones, 2010,

---

Bibliografía Complementaria

BUENOS CAMPOS, E., Curso básico de economía de la empresa: un enfoque de organización, Pirámide, 2008,

DÍEZ DE CASTRO, E.; REDONDO LÓPEZ, C, Administración de empresas, Pirámide, 1999,

GIL ESTALLO, M.A.; GINER DE LA FUENTE, F. E., Cómo crear y hacer funcionar una empresa, ESIC Editorial, 2007,

JIMÉNEZ CABALLERO, J.L.; PÉREZ LÓPEZ, C.; DE LA TORRE GALLEGOS, A., Dirección financiera de la empresa. Teoría y práctica, Pirámide, 2009,

KOONTZ, H.; WEIHRICH, H., Administración: una perspectiva global, McGraw Hill, 2004,

MAYNAR MARIÑO, P.; BAÑEGIL PALACIOS, T.M.; GALERA CASQUET, C., La economía de la empresa en el espacio europeo de educación superior, McGraw Hill, 2008,

PÉREZ GOROSTEGUI, E., Introducción a la economía de la empresa, Editorial Ramón Areces, 2002,

SUÁREZ SUÁREZ, A.S., Curso de economía de la empresa, Pirámide, 2010,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección de empresas/V03G100V01402

Outros comentarios

Para un maior aproveitamento das sesións maxistrais e das prácticas, rógase puntualidade e unha actitude de respecto cara aos demais. É tamén moi importante que antes de cada sesión maxistral ou práctica se teñan revisado os materiais que aconselle o docente na sesión anterior.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística I**

Materia	Estatística: Estatística I			
Código	V03G100V01205			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Rodríguez Campos, María Celia			
Profesorado	Rodríguez Campos, María Celia			
Correo-e	mcrdiguez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Estatística I é unha materia de formación básica que se imparte no segundo cuadrimestre do primeiro curso do Grao en Economía e consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do alumnado. Con esta materia preténdese, en primeiro lugar, que o alumnado sexa capaz de manexar adecuadamente a información contida nun conxunto de datos. Para iso, aprenderá a organizala, representala gráficamente e resumila nunha serie de indicadores cuxa correcta interpretación permitiralles obter unha visión global do funcionamento do proceso en estudo. Por outra banda, proporcionarase ao alumnado a ferramenta teórica básica para comprender o comportamento dos fenómenos aleatorios, entre os que se inclúen numerosos procesos económicos, e os diferentes modelos que se utilizan para representalos. O seguimento do curso de Estatística I, xunto co de Estatística II no segundo cuadrimestre do segundo curso, dotará ao alumnado da capacidade de afrontar as distintas etapas dunha investigación estatística, desde a formulación dun problema real ata a interpretación das análises realizadas, que permitirán entender mellor as características do fenómeno estudado e aplicar este coñecemento en ámbitos como a predición do seu comportamento futuro.

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber • saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber • saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber • saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Organizar en táboas e representar gráficamente un conxunto de datos	CG2 CE10 CE12
Coñecer os principais coeficientes utilizados na análise descritiva dun conxunto de datos	CE1 CE6

Calcular os coeficientes apropiados segundo a natureza das observacións e o tipo de análise a realizar	CB2 CG7 CE6 CE10 CE12 CE13
Interpretar adecuadamente os resultados obtidos na análise descritiva dos datos	CB3 CE6 CE10 CE13 CT5 CT7
Comprender o concepto de experimento aleatorio e identificar os posibles sucesos	CE1
Coñecer e comprender o concepto de probabilidade e as súas propiedades	CE1
Resolver correctamente exercicios sobre cálculo de probabilidades	CB2 CG7 CE1
Comprender o concepto de variable aleatoria e distinguir entre variables discretas e continuas	CE1 CE6
Calcular probabilidades relativas a unha variable aleatoria	CE1 CE6
Coñecer e obter as principais características das variables aleatorias	CE1 CE6 CE10
Coñecer os principais modelos de distribucións utilizados na representación de variables aleatorias	CE1 CE6 CE10
Identificar que variable debe utilizarse en cada situación particular e discernir o modelo adecuado para representala.	CE6 CE10
Identificar as variables aleatorias independentes	CE1 CE6 CE10
Resolver correctamente exercicios sobre variables aleatorias e as súas distribucións	CB2 CE6 CE10
Manexar o programa estatístico utilizado na materia	CG2 CG7 CE8 CE12 CE13
Interpretar adecuadamente as saídas de resultados do programa estatístico	CB3 CG2 CG7 CE6 CE8 CE13 CT5 CT7

Contidos

Tema	
TEMA 1. Introducción	Concepto e obxecto da Estatística. Etapas dunha investigación estatística. Estatística Descritiva, Teoría da Probabilidade e Inferencia Estatística. Conceptos básicos e notacións. Variables cuantitativas e cualitativas.
TEMA 2. Distribucións de frecuencias unidimensionais	Frecuencias dunha variable estatística e as súas propiedades. Distribucións de frecuencias agrupadas e non agrupadas. Representacións gráficas. Medidas de posición: media, moda, mediana e cuantiles. Medidas de dispersión: percorridos, varianza, desviación típica e coeficiente de variación. Simetría e asimetría. Diagramas de caixa.
TEMA 3. Distribucións de frecuencias bidimensionais	Frecuencias bidimensionais. Distribucións marxinais e condicionadas. Independencia estatística. Covarianza e coeficiente de correlación. Asociación entre variables cualitativas: coeficientes chi-cadrado de Pearson e V de Cramer.

TEMA 4. Probabilidade	Experimento aleatorio. Espazo muestral e sucesos. Operacións con sucesos e as súas propiedades. Definicións de probabilidade: clásica (regra de Laplace) e frecuentista. Definición axiomática de Kolmogorov da probabilidade. Consecuencias dos axiomas. Probabilidade condicionada. Teorema do produto. Teorema da probabilidade total. Teorema de Bayes. Independencia de sucesos.
TEMA 5. Variables aleatorias unidimensionais	Definición. Función de distribución. Variables aleatorias discretas: función de probabilidade e propiedades. Variables aleatorias continuas: función de densidade e propiedades. Características dunha variable aleatoria: esperanza matemática, moda, mediana e cuantiles, varianza e desviación típica, asimetría.
TEMA 6. Principais distribucións discretas	Uniforme. Bernoulli. Binomial. Xeométrica. Binomial negativa. Hiperxeométrica. Poisson.
TEMA 7. Principais distribucións continuas	Uniforme. Normal. Exponencial. Gamma.
TEMA 8. Introducción ás variables aleatorias bidimensionais	Definición. Función de distribución. Variables discretas e continuas. Distribucións marginais e condicionadas. Independencia de variables aleatorias. Covarianza e coeficiente de correlación.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	7.5	7.5	15
Prácticas en aulas informáticas	7.5	7.5	15
Seminario	5	5	10
Resolución de problemas de forma autónoma	0	20	20
Estudo previo	0	26	26
Foros de discusión	0	1	1
Lección maxistral	30	30	60
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Resolveranse exercicios similares aos dos boletíns de problemas dos temas correspondentes a cada sesión. Os/as alumnos/as deberán entregar a solución dos exercicios propostos pola profesora para a súa corrección e cualificación.
Prácticas en aulas informáticas	Nestas sesións utilizaremos o programa estatístico SPSS, aplicando as técnicas introducidas nas clases teóricas a distintos conxuntos de datos. O alumnado deberá resolver, utilizando o programa SPSS, os exercicios propostos pola profesora. O ficheiro de resultados xerado deixarase na plataforma Tema para a súa corrección e cualificación.
Seminario	As/os alumnas/os poderán expor todas as cuestións ou dúbidas que teñan sobre os temas correspondentes, tanto a nivel teórico como práctico. Ademais, resolverán cuestionarios tipo test con preguntas teóricas e prácticas dos temas indicados, co obxecto de valorar o nivel de comprensión alcanzado. Para iso utilizarase a ferramenta de cuestionarios da plataforma Tema, que xerará unha cualificación que tamén formará parte da nota final.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado deberá resolver pola súa conta todos os exercicios do boletín de problemas e realizar os cuestionarios de autoevaluación dispoñibles na plataforma Tema.
Estudo previo	Preparación do exame final
Foros de discusión	O alumnado poderá expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos utilizando os foros dispoñibles na plataforma Tema
Lección maxistral	Nas clases de teoría presentaranse e desenvolverán os contidos de cada tema, acompañados dos exemplos necesarios para facilitar a asimilación dos conceptos básicos e a aplicación dos métodos estatísticos introducidos. Con anterioridade ao comezo de cada tema, proporcionarase, a través da plataforma Tema, un boletín de problemas, dos cales a profesora resolverá en clase algúns exercicios tipo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	O alumnado poderá expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos durante as sesións de tutoría en grupo.
Foros de discusión	O alumnado poderá expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos utilizando os foros dispoñibles na plataforma Tema

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Nestas sesións os/as alumnos/as resolverán de forma individual varios exercicios, cuxa solución se presentará por escrito e será recollida pola profesora para a súa corrección e cualificación.	15	CB2 CB3 CG2 CG7 CE1 CE6 CE10 CE12 CE13 CT5
Seminario	Nestas sesións as/os alumnas/os resolverán cuestionarios tipo test utilizando a ferramenta de Cuestionarios da plataforma Tema.	10	CB2 CE1 CE6 CE10 CE12 CT7
Resolución de problemas de forma autónoma	Valorarase o traballo do alumnado mediante a súa participación nas clases teóricas e prácticas e a utilización das ferramentas da plataforma.	5	CT5 CT7
Prácticas en aulas informáticas	Utilizando o programa estatístico SPSS os alumnos e alumnas realizarán os exercicios propostos, xerando un ficheiro de resultados que se deixará na plataforma Tema para a súa corrección e cualificación.	10	CB3 CG2 CG7 CE6 CE8 CE12 CE13 CT5 CT7
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final da materia, que constará de cuestións teóricas, exercicios e interpretación de resultados do programa estatístico utilizado nas prácticas en aula informática.	60	CB2 CB3 CG7 CE1 CE6 CE8 CE10 CE12 CE13 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación final da materia calcularase como o máximo entre E e $(0.6 \times E + 0.4 \times P)$, sendo E a nota do exame final e P a nota das demais achegas (ambas as notas sobre 10).

Para superar a materia, o alumnado debe obter unha cualificación maior ou igual que 5 (sobre 10) na nota final, debendo alcanzar polo menos 3.5 puntos (sobre 10) no exame final. Si a nota do exame final é inferior a 3.5 puntos (sobre 10), a cualificación final da materia será o mínimo entre 4.5 e $(0.6 \times E + 0.4 \times P)$.

O criterio de avaliación será o mesmo en todas as convocatorias.

As datas dos exames poderanse consultar na web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Casas Sánchez, J.M. y Santos Peñas, J., Introducción a la Estadística para Economía, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2002, Madrid

Esteban García, J. y otros, Estadística Descriptiva y nociones de Probabilidad, Paraninfo, 2008, Madrid

Uña Juárez, I, Sanz Martínez, J. y Tomeo Perucha, V., Cálculo de Probabilidades, Garceta Grupo Editorial, 2009, Madrid

Bibliografía Complementaria

Casas Sánchez, J.M. y otros, Ejercicios de estadística descriptiva y probabilidad para Economía y Administración de Empresas, Pirámide, 2006, Madrid

Martín Pliego, F. J., Introducción a la Estadística Económica y Empresarial, 3ª ed, Paraninfo, 2004, Madrid

Martín-Pliego, F. J. y Ruíz-Maya, L., Fundamentos de Probabilidad, 3ª ed, Paraninfo, 2013, Madrid

Martín-Pliego, F. J.; Ruíz-Maya, L. y Montero Lorenzo, J. M., Problemas de Probabilidad, Thomson Paraninfo, 2006, Madrid

Peña, D., Fundamentos de Estadística, Alianza Editorial, 2008, Madrid

Pérez, C., IBM SPSS Estadística Aplicada. Concepto y ejercicios resueltos, Garceta Grupo Editorial, 2013, Madrid

Rohatgi, V. K. and Saleh, A. K. Md. E., An Introduction to Probability and Statistics, 3rd ed, Wiley, 2015, New York

Tomeo Perucha, V. y Uña Juárez, I., Estadística Descriptiva, Garceta Grupo Editorial, 2009, Madrid

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estadística II/V03G100V01403

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía española				
Materia	Economía española			
Código	V03G100V01301			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Otero Giráldez, María Soledad González Gómez, Manuel			
Profesorado	González Gómez, Manuel Otero Giráldez, María Soledad			
Correo-e	sotero@uvigo.es mgzlez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten por obxectivo: (i) Transmitir coñecemento da economía española (ii) Utilizar información e análise económica (iii) Entender os principais problemas dentro de cada area económica.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber • saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber • saber facer
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber • saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber • saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber • saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber • saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber • saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber • saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• Saber estar / ser
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas, a través da aplicación ao contexto económico español	CE2 CT1 CT7
Coñecer o marco institucional da economía española, identificando procesos e aplicando principios de economía institucional	CE3 CT1
Capacidade para situar a economía española na súa evolución histórica, elixindo e reunindo aspectos clave dos procesos económicos	CE4 CT1 CT7
Comprender as bases de funcionamento da economía española, reunindo e artellando aspectos dos ámbitos máis xenéricos cos aspectos sectoriais	CE5 CT7
Ampliar e exercitar coñecementos e técnicas de análise económica, a través de aplicacións á economía española, relacionando variables e resolvendo problemas	CE6 CE9 CE10 CE12 CT5

Exercitarse na procura e identificación de fontes de información económica, e na avaliación e interpretación de datos relevantes para a economía española	CE8 CE12 CT2 CT5
Elaborar e defender informes e/ou análisis referentes a diferentes aspectos da economía española, identificando problemas, elixindo información e métodos, argumentando e diagnosticando.	CE4 CE5 CE8 CE9 CT2 CT3 CT5 CT7

Contidos

Tema	
I. INTRODUCCION. COORDENADAS BÁSICAS	1. O desenvolvemento económico español. Etapas e factores de crecemento 2. Recursos humanos, naturais e sociais. 3. A economía española no contexto europeo e mundial
II. AS ACTIVIDADES PRODUCTIVAS	4. Actividades Primarias. Agricultura. Pesca. 5. Sector enerxético. 6. A industria. 7. Os servicios
III. ASPECTOS INSTITUCIONAIS E DISTRIBUTIVOS	8. Mercado de traballo 9. Sistema financeiro e mercados 10. Sector público 11. A distribución da renda

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	9	18	27
Traballo tutelado	9	18	27
Lección maxistral	30	60	90
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Nas aulas de informática, realizaránse fundamentalmente tarefas ben definidas de análise e interpretación de datos sobre aspectos relacionados co temario. O obxectivo é aprender o tratamento de información e elaboración de informes. Para elo, estableceuse tres tipos de actividades ben diferenciadas: 1) Na primeira parte o alumnado utilizara ferramentas informáticas para baixar información de bases de datos e tratar a información mediante cálculos, gráficos etc 2) Na segunda parte de cada sesión o estudiantado respostará cuestionarios de preguntas relativas ao temario da materia utilizando as bases de datos; 3) Na terceira parte elaborará un informe en base a preguntas establecidas.
Traballo tutelado	O traballo realizarase en aulas de informática unha vez o alumnado se familiarizou nas primeiras sesións con bases de datos, interpretación de información e elaboración de informes. Cada estudante elaborará un informe sobre un aspecto do contido do temario. O informe estará baseado en estatísticas procedente de bases de datos e interpretación da información utilizando ferramentas informáticas.
Lección maxistral	Expoñeránse de maneira resumida os contidos máis substanciais de cada tema. Desta forma, o alumno irá compoñendo un primer esquema de rasgos básicos da economía española, e, simultaneamente, familiarizarase co uso de esquemas interpretativos e con fontes de información estatística, que posteriormente terá que seguir exercitando autónomamente, usando a bibliografía e o material recomendado.

Atención personalizada

Probos	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	O estudiantado desenvolverá un análise sobre un tema do temario da materia.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Lección maxistral	probas teórico-prácticas, consistentes en preguntas e/ou comentarios de textos e/ou datos relativos aos contidos do programa. Desenvolveranse en diferentes momentos ao longo do curso e o final do mesmo.	50	CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CE9 CT1 CT5 CT7
Traballo tutelado	probas teórico-prácticas, consistentes en exercicios e/ou comentarios relativos aos contidos do programa da materia que previamente se teñan deseñado e exercitado nas aulas de informática de tipo práctico. Inclúe a presentación resumida do traballo a realizar nas últimas semanas do curso	25	CE2 CE3 CE5 CE8 CE10 CE12 CT3 CT5 CT7
Prácticas en aulas informáticas	Aprendizaxe de elaboración de informes en base a fontes estatísticas e ferramentas de tratamento de información no marco do temario do programa.	25	CE2 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CE12 CT1 CT2 CT3 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación

Estes criterios manteranse en todas as convocatorias do curso

En relación coas datas das probas finais, debe consultarse a páxina <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GARCÍA DELGADO, J.L.; MYRO, R.(Dir.), Lecciones de Economía Española, décimotercera, Civitas-Tomson Reuters, 2017, Navarra

CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL, Memoria sobre la situación socioeconómica y Laboral. España, CES, 2018, Madrid

GARCÍA DE LA CRUZ, J.M.; RUEGA BENITO, S. (coord.), Economía española. Estructura y regulación, Paraninfo, 2017, Madrid

HARRISON, J. CORKILL D., Spain: A modern Economy, Ashgate publishing, 2004,

SCHWAB, K (Editor), The Global Competitiveness Report 2016-2017, World Economic Forum, 2016, Genf

Bibliografía Complementaria

ALONSO, J.A.; MYRO, R. (dirs.), Ensayos sobre economía española, Civitas-Thomson, 2014, Navarra

BANCO DE ESPAÑA, Boletines económicos y documentos, www.bde.es, 2018, Madrid

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, Anuario estadístico de España, España en cifras, otras publicaciones, www.ine.es, 2018, Madrid

ECONOMISTAS, España. Un balance, Anual, Colegio de Economistas, 2007-2018, Madrid

PAPELES DE ECONOMÍA ESPAÑOLA, Colección de Revistas, Funcas, 2007-2018, Madrid

PÉREZ DÍAZ, F. (Dir.), Crecimiento y competitividad. Trayectoria y perspectivas de la economía española., (www.fbbva.es), BBVA-ivie, 2012, Madrid

---

FUNDACIÓN COTEC, Informe Cotec 2016. Tecnología e innovación en España, F. Cotec, 2018, Madrid

---

EUROSTAT, Anuarios e Informes, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2018,

---

COMISIÓN EUROPEA, Informes y series de datos, http://ec.europa.eu/index_es.htm, 2018,

---

FMI, Informes, www.imf.org/external/spanish/index.htm, 2018,

BANCO MUNDIAL, Informes, www.bancomundial.org, 2018,

FAO, Informes anuales agricultura, pesca, alimentación, www.fao.org, 2018,

---

FUNCAS, Cuadernos de Información Económica; Indicadores, www.funcas.es, 2018,

---

FUNCAS, Spanish Economic and Financial Outlook, www.funcas.es, 2018,

---

MINISTERIO DE ECONOMÍA Y HACIENDA, Informes, www.meh.es, 2018,

---

TURSPAÑA, Informes periódicos, turspain.es, 2018,

MINISTERIO DE INDUSTRIA, ENERGIA Y TURISMO, Libro de Energía en España, www.minetad.es, 2018,

---

SECRETARÍA DE ESTADO DE COMERCIO, Informes de Comercio Exterior, www.coemrcio.gob.es, 2018,

---

CAIXABANK, Informe Mensual, www.caixabankresearch.com, 2018,

FEDEA, Documentos (colección), www.fedea.es, 2018,

ALDE, Blog Aldea Global, www.alde.es ó <https://blogaldeaglobal.com/>, 2018,

---

FORO ECONÓMICO DE GALICIA, Documentos e Informes, www.foroeconomicodegalicia.es, 2018,

---

SAWYER, M., The UK Economy, 16th Edition, Oxford University Press, 2005,

---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Historia: Historia económica/V03G100V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Finanzas**

Materia	Finanzas			
Código	V03G100V01302			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez de Prado, Francisco			
Profesorado	Docampo Barrueco, José María Rodríguez de Prado, Francisco			
Correo-e	fprado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia plantearanse aos alumnos os conceptos básicos das Finanzas empresariais e de mercados financeiros para axudarlles a adquirir as competencias relacionadas con aqueles aspectos da Economía Financeira a nivel micro e macroeconómico.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber • saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber • saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber • saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o valor do diñeiro no tempo e a lóxica da valoración financeira	CE1 CE8 CE12
Coñecer e valorar as equivalencias financeiras no tempo	CE1 CE8 CE12 CT7
Coñecer a dinámica amortizativa de préstamos	CE1 CE8 CE12 CT7
Calcular rendementos e custos reais de operacións financeiras	CE1 CE8 CE12 CT7
Coñecer as nocións básicas de xestión financeira en empresas	CE5 CE7 CE9
Coñecer os aspectos básicos do sistema financeiro nacional e internacional	CE3 CE5 CE9
Aplicar o cálculo financeiro a valoración de activos	CE1 CE8 CE9 CE12

Comprender e estimar a influencia do risco na valoración de activos e en la composición de carteiras	CE1 CE5 CE9 CE12
Aplicar ferramentas informáticas nos cálculos propostos	CE8 CE12 CT7

Contidos

Tema	
Xestión Financeira	As finanzas na Economía. Os fluxos financeiros. Nivel micro: xestión financeira empresarial. Nivel macro: sistema financeiro
Cálculo Financeiro e Operacións Financeiras	- Cálculo financeiro básico: Valor do diñeiro no tempo. Capitalización simple e composta. Tipos de interese equivalentes. Efecto inflación. Desconto simple comercial. Valoración de rendas financeiras. - Operacións financeiras de préstamos: Operacións de préstamo. Clasificación. Formulación financeira: estrutura de pagos e custo.
Xestión de investimentos e financiamentos	Nocións básicas de xestión financeira empresarial. Obxectivo das empresas. Xestión de activos e pasivo: principais características. Principais alternativas de financiamento empresarial: capital, autofinanciación e endebedamento.
Sistema Financeiro	Concepto, función, características, integrantes e clasificacións
Valoración de activos reais e financeiros: rendibilidade e risco	- Activos Financeiros de renda variable: Concepto e función. Operativa. Mercados de negociación e intermediarios - Activos Financeiros: renda fixa: Concepto e función. Valoración e risco. Clasificación. Mercados de negociación e intermediarios
Xestión de activos financeiros e carteiras	Concepto de carteira de valores. Rendibilidade e risco. Diversificación. Xestión de carteiras

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	30	30	60
Lección maxistral	45	80	125
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	37	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos.
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolución exercicios propostos en grupos reducidos co asesoramento personalizado do profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación continua a través de exames parciais con resolución de probas escritas presenciais, sobre a adquisición de competencias da materia. Os alumnos poderán optar entre avaliación continua a través de exames parciais (100% nota final), ou de maneira alternativa, avaliación global de toda a materia nos exames finais das convocatorias oficiais (100% nota final).	100	CE1 CE3 CE5 CE7 CE8 CE9 CE12 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pódense consultar as datas de exames en <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Brigham, E.F. and Erhardt, M, Financial management: theory and practice, South western Thompson learning, 2002,

Bibliografía Complementaria

Pisón Fernández, Irene, Dirección y gestión financiera de la empresa, Pirámide, 2001,

Pindado García, J., Finanzas empresariales, Paraninfo, 2012,

Hayat, S. y San Millán, A, Finanzas con excel, Mc Graw Hill, 2006,

Suárez Suárez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación, Pirámide, 2014,

PArejo Gamir, Cuervo, A. y otros, Manual de Sistema Financiero español, Ariel, 2014,

Martínez Álvarez, J.A. y Calvo Gozález, J.L., Banca y mercados financieros, Tirant lo Blanch, 2012,

Pampillón Fernández, Fernando, Ejercicios de Sistema Financiero español, Dykinson, 2005,

Brealey, R., Myers, S. y Marcus, A., Fundamentos de finanzas corporativas, Mc Graw Hill, 2007,

MARTÍN Marín, J.L. y TRUJILLO Ponce, A., Manual de mercados financieros, Thompson, 2004,

Steiner, B., Conceptos esenciales del mercado financiero, Reuters, 2002,

De Pablo López, A., Valoración Financiera, CEntro ESTudios Ramon Areces, 2002,

Rodríguez Sánchez, J.A. y Rodríguez Parada, S., Cuadernos de matemática de las operaciones financieras, Tórculo, 2000,

De Pablo López, A., Matemáticas de las operaciones Financieras, UNED, 2000,

FAITIC, Material teórico y práctico,

Delgado, Concepción, MATemática Financiera, Palomero Delgado, 1995,

González Catalá, Vicente, Análisis de las operaciones financieras, bancarias y bursátiles, Ed. Ciencias Sociales, 1995,

Pozo Carrero, E. y Zuñiga Rodríguez, J., Problemas de matemática financiera, Esic, 1996,

Bonilla Musoles, M. y Ivars Escortell, A., MATemática de las operaciones financieras, AC, 2006,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade/V03G100V01401

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Economía da empresa/V03G100V01204

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas II				
Materia	Matemáticas II			
Código	V03G100V01303			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Vázquez Pampín, Carmen			
Profesorado	Vázquez Pampín, Carmen			
Correo-e	cvazquez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar ó estudante a linguaxe e as principais técnicas matemáticas necesarias para poder entender a literatura económica elemental e capacitalo para plantexar e analizar os modelos dos problemas económicos.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas baseado no manexo da álgebra lineal e da análise matemática.	CE1 CE10 CE12 CT2 CT5
Comprender as técnicas matemáticas básicas, necesarias para a modelización do comportamento económico	CE1 CE10 CE12 CT5
Avaliar, utilizando técnicas matemáticas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	CE1 CE12 CT2 CT7
Habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto en forma oral como escrita	CE1 CE10 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos	
Tema	
1. Formas cadráticas	Autovalores. Diagonalización. Formas cadráticas. Estudo do signo dunha forma cadrática.

2. Derivadas de funcións de varias variables	Derivadas direccionais e derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz jacobiana. Regra da cadea. Derivadas sucesivas. Matriz hessiana. Teorema de Taylor.
3. Funcións homoxéneas	Funcións homoxéneas. Propiedades. Teorema de Euler.
4. Funcións definidas implícitamente	Funcións definidas implícitamente por unha ou varias ecuacións. Relación marxinal de substitución. Derivación de funcións implícitas.
5. Funcións cóncavas e convexas.	Funcións convexas e funcións cóncavas. Casi-concavidade. Propiedades. Caso de funcións diferenciables. A función de utilidade. Concavidade e formas cadráticas.
6. Problemas de extremos sen restricións	Óptimos locais e globais. Condicións necesarias de primeira e segunda orde para a existencia de extremos. Condicións suficientes.
7. Problemas de extremos con restricións de igualdade	Formulación do problema. O problema do consumidor. Condición necesaria para a existencia de óptimos: Teorema dos multiplicadores de Lagrange. Condicións suficientes.
8. Problemas de extremos con restricións de desigualdade	Formulación do problema. Saturación de restricións. Condición necesaria para a existencia de extremos: Teorema de Kuhn Tucker. Condicións suficientes.
9. Optimización dinámica	Formulación do problema de cálculo de variacións. Condición de Euler. Condicións suficientes.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	22.5	37.5
Resolución de problemas	15	30	45
Seminario	15	22.5	37.5
Prácticas en aulas informáticas	5	5	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	6	8
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte da profesora, base teórica e directrices de traballo a desenrolar polo estudante.
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia. Adoitase utilizar como complemento da sesión maxistral.
Seminario	Sesións nas que o docente orientará e guiará o proceso de aprendizaxe do alumnado
Prácticas en aulas informáticas	Utilización de software de cálculo simbólico para a resolución de exercicios relacionados coa temática da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Asesoramento para o desenvolvemento de actividades da materia.
Seminario	Seguimento do traballo individual do alumno para asesoramento no proceso de aprendizaxe.
Prácticas en aulas informáticas	Seguimento do traballo individual do alumno para asesoramento no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios, repartidos o longo do curso.	30	CE1 CE10 CE12 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7
Prácticas en aulas informáticas	Resolución de exercicios relacionados coa temática da materia utilizando software de cálculo simbólico.	10	CE1 CT2

Exame de preguntas de desenvolvemento	Exercicios teóricos e prácticos similares os realizados nos seminarios. Formarán parte do exame final	30	CE1 CE10 CE12 CT5 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cuestións teóricos e prácticos similares os realizados nas clases. Formarán parte do exame final	30	CE1 CE10 CE12 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final será a suma da nota obtida nas probas realizadas nas clases prácticas durante o curso (avaliación continua) cunha ponderación do 40% sobre o total, e da nota obtida no exame final, cunha ponderación do 60% do total. No caso de non superar a materia na convocatoria ordinaria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a convocatoria de xullo.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudante, previa comunicación ó profesorado, poderá optar a ser avaliado cun único exame final que suporá o 100% da cualificación.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames son competencia do decanato e deberán ser consultadas na web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jarne G., Pérez-Grasa I., Minguillón E., Matemáticas para la Economía. Álgebra lineal y Cálculo diferencial., McGraw Hill, 2001

Barbolla R.,Cerdá E. y Sanz P., Optimización. Cuestiones, ejercicios y aplicaciones a la Economía, Pearson Educación, 2001

Pérez-Grasa I., Minguillón E. y Jarne G., Matemáticas para la Economía. Programación matemática y sistemas dinámicos, McGraw Hill, 2001

Barbolla R.,Cerdá E. y Sanz P., Optimización. Programación Matemática y aplicaciones a la Economía, Editorial Garceta, 2011

Bibliografía Complementaria

Sydsaeter K., Hammond P. y Carvajal A. J., Matemáticas para el análisis económico(2ª ed), Pearson Education, 2012

Besada M. y otros, Cálculo de varias variables. Cuestiones y ejercicios resueltos, Pearson Educación, 2001

Besada M. y otros, Cálculo diferencial en varias variables. Problemas y cuestiones tipo test resueltos, Editorial Garceta, 2011

Balbás A. y otros, Análisis matemático para la economía I y II, Editorial A. C., 1987

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Microeconomía I				
Materia	Microeconomía I			
Código	V03G100V01304			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Pazo Martínez, María Consuelo			
Profesorado	Montero Muñoz, María Pazo Martínez, María Consuelo			
Correo-e	cpazo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Esta materia impártese no primeiro cuadrimestre do segundo curso do grao en Economía e xunto coa materia "Microeconomía II", impartida no segundo cuadrimestre, configura un curso completo de microeconomía intermedia. Estas dúas materias desenvolven máis formalmente os contidos presentados na materia "Economía: Principios de Economía I", co obxectivo de familiarizar aos estudantes co método da análise económica, en particular, co proceso de modelización dos problemas económicos.</p> <p>O obxectivo concreto é analizar detalladamente o comportamento individual dos axentes económicos e o funcionamento dos mercados nos que interactúan, tanto nun contexto de competencia perfecta (Microeconomía I), como nun contexto de competencia imperfecta (Microeconomía II). A análise realizarase, en primeiro lugar, desde unha perspectiva de equilibrio parcial (Microeconomía I), para logo abordar a análise desde unha perspectiva de equilibrio xeral (Microeconomía II).</p>			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Desenvolver nos estudantes a capacidade para analizar de forma rigorosa os efectos de cambios na contorna económica sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuente repercusión nos mercados.	CE2 CE5
2. Lograr que os estudantes sexan capaces de analizar a realidade económica utilizando instrumentos de análise económica, en particular, modelos económicos simples que lles permitan argumentar de forma coherente.	CE6 CE7 CE10 CT5
3. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos de forma coherente e fundamentada.	CE10
4. A obtención dos resultados anteriores contribuirá a capacitar aos estudantes para a realización de informes de asesoramento económico.	CT5
5. Fomentar a capacidade de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.	CT4

Contidos	
Tema	
PARTE I. INTRODUCCION.	<p>1. INTRODUCCIÓN.</p> <p>Microeconomía: Concepto e contido. Optimalidad e concepto de equilibrio. Oferta e demanda. Estática comparativa. Concepto de eficiencia.</p> <p>Bibliografía: Varian, capítulo 1.</p>

2. A RESTRICIÓN ORZAMENTARIA.

Propiedades do conxunto orzamentario. Efectos de variacións de prezos e renda sobre a recta orzamentaria. Efectos de impostos, subvencións e racionamento.

Bibliografía: Varian, capítulo 2.

3.- PREFERENCIAS. Supostos básicos. Curvas de indiferenza. Convexidade das preferencias. Relación Marxinal de substitución.

Bibliografía: Varian, capítulo 3.

4. UTILIDADE.

Utilidade ordinal e utilidade cardinal. Utilidade marxinal. Relación entre a utilidade marxinal e a relación marxinal de substitución.

Bibliografía: Varian, capítulo 4.

5. ELECCIÓN ÓPTIMA DO CONSUMIDOR.

Elección óptima. A función de demanda individual. Solucións de esquina. Efectos dun imposto sobre a cantidade versus imposto sobre a renda.

Bibliografía: Varian, capítulo 5.

6. ESTÁTICA COMPARATIVA EN DEMANDA.

Variacións da renda: Bens normais e inferiores. Curvas de oferta-renda e curvas de Engel. Variacións nos prezos: Bens ordinarios e bens Giffen. Curvas de oferta-prezo e curvas de demanda. Bens substitutivos e complementarios. Función inversa de demanda.

Bibliografía: Varian, capítulo 6.

7. A ECUACIÓN DE SLUTSKY.

Efecto substitución. Efecto renda. Lei de demanda e a ecuación de Slutsky. Curvas de demanda compensadas.

Bibliografía: Varian, capítulo 8.

8. EXCEDENTE DO CONSUMIDOR.

Variación compensatoria e variación equivalente. Excedente do consumidor.

Bibliografía: Varian, capítulo 14.

9. ELECCIÓN CON DOTACIÓNS INICIAIS. A OFERTA DE TRABALLO.

Demandas brutas e netas. Restrición orzamentaria con dotacións iniciais. A restrición orzamentaria consumo-lecer. Elección óptima: demanda de lecer, oferta de traballo. Estática comparativa.

Bibliografía: Varian, capítulo 9.

10. ELECCIÓN INTERTEMPORAL: O MODELO CONSUMO-AFORRO.

A restrición orzamentaria: tipos de desconto, valor actual e valor futuro. A elección intertemporal. Estática comparativa. Efectos da inflación.

Bibliografía: Varian, capítulo 10.

11. A DEMANDA DE MERCADO.

Da demanda individual á demanda de mercado. A elasticidade.

Bibliografía: Varian, capítulo 15.

12. A TECNOLOXÍA.

Factores e produtos. Conxunto de produción e función de produción. Produtividade marxinal e produtividade media. Isocuantas e relación técnica de substitución. Os rendementos a escala.

Bibliografía: Varian, capítulo 19. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 6. Estrin e Laidler, capítulo 11.

13. MAXIMIZACIÓN DE BENEFICIOS.

Maximización de beneficios a curto prazo e a longo prazo. As funcións de demanda de factores. Maximización de beneficios e rendementos a escala.

Bibliografía: Varian, capítulo 20.

14. CUSTOS DE PRODUCCIÓN.

Minimización de custos: funcións de custos a curto e longo prazo.

Rendementos de escala e funcións de custos. Relación entre os custos a curto e longo prazo. Curvas de custos.

Bibliografía: Varian, capítulos 21 e 22. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 7. Estrin e Laidler, capítulo 12.

15. A DECISIÓN DE PRODUCCIÓN: A OFERTA DA EMPRESA COMPETITIVA.

A demanda de mercado para unha empresa competitiva. Maximización do beneficio e oferta da empresa. Beneficios e excedente do produtor. A curva de oferta a longo prazo da empresa. A oferta da industria.

Bibliografía: Varian, capítulo 23. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 8. Estrin e Laidler, capítulo 13.

16. A OFERTA DA INDUSTRIA EN COMPETENCIA PERFECTA.

A oferta da industria a curto prazo e a longo prazo. O equilibrio competitivo a curto e longo prazo. Efectos sobre o equilibrio de diferenzas de eficiencia entre as empresas e efectos de variacións nos prezos dos factores.

Bibliografía: Varian, capítulo 24. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 8. Estrin e Laidler, capítulo 14.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	84	126
Resolución de problemas	27	54	81
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6
Exame de preguntas obxectivas	4	8	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	A metodoloxía docente consistirá no desenvolvemento de varios tipos de clases presenciais (teóricas e prácticas) e no traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas expostos. Nas clases teóricas expóranse de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Dese modo, poderán identificar aquelas cuestións que lles resultan máis dificultosas e poderán resolver as súas dúbidas en clase. Tamén se realizará o seguimento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que haberán de entregar.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.
Resolución de problemas	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Algunhas das clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación. A entrega dalgúns exercicios e a realización doutros na aula formará parte da avaliación continua.	10	CE10 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nalgunhas das clases prácticas resolveranse probas con preguntas curtas ou tipo test (relativas a contidos teóricos e prácticos) e pequenos problemas que formarán parte da avaliación continua da materia.	30	CE2 CE5 CE6 CE7 CE10
Exame de preguntas obxectivas	Os exames parciais suporán o 60% da cualificación final e consistirán en preguntas curtas ou tipo test (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	60	CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante poderá optar entre avaliación continua ou exame global da materia. Serán avaliados a través dun exame global (1) os estudantes que non se presenten a ningunha proba de avaliación continua e (2) os estudantes que renuncien á avaliación continua antes do **1 de novembro**

Avaliación continua

- Un **10%** da cualificación obterase coa entrega de exercicios ou cuestións, algúns deles realizados nas clases prácticas.
- Un **30%** obterase con dous controis que se farán ao longo do curso.
- O **60%** restante corresponderase cun exame global con dous partes: parte 1 (temas 1 a 8); parte 2 (temas 9 a 16). Cada parte valerá 5 puntos. Para poder aprobar a materia será imprescindible obter polo menos 2 dos 5 puntos de cada parte. Si non se cumpre a condición anterior, a nota final máxima da materia será de 4,5 puntos.

Durante o curso realizarase un exame parcial dos primeiros 8 temas da materia. Si supérase o exame parcial (obtendo unha cualificación igual ou superior a 5 sobre 10) só será necesario examinarse no exame global de xaneiro da parte correspondente aos temas 9 a 16. Noutro caso haberá que examinarse de toda a materia. A nota do parcial non se garda para a convocatoria de xullo, nesa convocatoria haberá que examinarse de todos os temas do programa.

A nota final do que non se presente ao exame será a nota obtida coas restantes probas de avaliación continua.

Exame global

O exame constará de 2 partes (a primeira corresponderá aos temas 1 a 8 e a segunda aos temas 9 a 16), cada unha das cales se valorará sobre 5. Para poder aprobar a materia haberá que obter 5 ou máis dos 10 puntos totais e, ademais, obter como mínimo 2 dos 5 puntos en cada unha das partes. Si non se cumpre a condición anterior, a nota máxima da materia será de 4,5 puntos.

Exame de fin de carreira

O exame de fin de carreira suporá o 100% da nota.

As datas dos exames poden ser consultadas na páxina web da Facultade. <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Varian, H. R., Microeconomía Intermedia. Un enfoque actual, 9ª Edición, Antoni Bosch, 2015,
Carrasco, A. et al., Microeconomía Intermedia: Problemas y Cuestiones, 1ª Edición, McGraw Hill, 2003,
Gracia, E. y R. Pérez, Cuestiones tipo test de Microeconomía Intermedia, 1ª Edición, Prentice Hall, 2004,

Bibliografía Complementaria

Carrasco, A. et al., Microeconomía: Ejercicios y Cuestiones, 1ª Edición, McGraw Hill, 2013,

Estrin, S. y D. Laidler, Microeconomía, 4ª Edición, Prentice Hall, 1995,
Pindyck, R. S. y D. L. Rubinfeld, Microeconomía, 8ª Edición, Pearson, 2013,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Microeconomía II/V03G100V01404

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Matemáticas II/V03G100V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Outros comentarios

Non existe ningún requisito formal para poder cursar esta materia, aínda que resulta recomendable ter superada a materia do primeiro curso "Economía. Principios de Economía I".

Suponse que os alumnos están familiarizados con conceptos económicos básicos: demanda, oferta, equilibrio, elasticidade, competencia perfecta.

Ademais, o alumno debe posuír coñecementos básicos de matemáticas, adquiridos no bacharelato e na materia de matemáticas cursada no primeiro ano do grao. En particular, o alumno debe ter coñecementos elementais de álgebra (operación e manipulación de expresións algebraicas, resolución de sistemas de ecuacións), representación gráfica de funcións dunha variable, derivación de funcións dunha variable e obtención de derivadas parciais en funcións de varias variables.

En FAITIC (acceso en <http://faitic.uvigo.es>) poderase consultar información relevante para o seguimento da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade**

Materia	Contabilidade			
Código	V03G100V01401			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Buch Gómez, Enrique Juan			
Profesorado	Buch Gómez, Enrique Juan			
Correo-e	ebuch@uvigo.es			
Web	http://fccee.uvigo.es			
Descrición xeral	Introducir ao alumno no ámbito da información económico-financiera como instrumento necesario ao proceso de toma de decisións no contexto das entidades lucrativas.- Incorporar ao alumno á filosofía do sistema contable como sistema informativo integrado en toda organización, imprescindible para o seu adecuado funcionamento.- Fomentar no alumno a idea da utilidade da ciencia contable tanto para a sociedade no seu conxunto como no ámbito da concreta entidade económica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o funcionamento básico dun sistema contable como instrumento informativo ao servizo do proceso de toma de decisións	CB2 CB3 CB4 CE13
Coñecer a regulación positiva da contabilidade, os seus obxectivos e carácter relativo, así como o funcionamento do sistema contable empresarial no contexto da regulación positiva española.	CB2 CB3 CB4 CE13

Contidos

Tema	
1. A información económica e a toma de decisións	1.1. A información económico-empresarial 1.2. A utilidade da información económica. 1.3. Os usuarios da información económica. 1.4. A información contable: características e requisitos
2. Concepto e División da Contabilidade	2.1. Introducción ao concepto de contabilidade 2.2. División da contabilidade.
3. O Patrimonio da Empresa: elementos e relacións	3.1. O patrimonio da empresa e os seus compoñentes. 3.2. Análisis do Activo. 3.3. Análisis do Pasivo. 3.4. O fondo de manobra. 3.5. O período medio de maduración da empresa.
4. Método contable e a súa instrumentalización	4.1. O método contable e os seus obxectivos. 4.2. Os feitos contables: A súa clasificación e formulación. 4.3. Os feitos contables e o concepto de resultado. 4.4. A conta como instrumento contable. 4.5. Tipos de conta e o seu funcionamento. 4.6. O método de partida dobre. 4.7. O rexistro das operacións contables. 4.8. Contas administrativas e contas especulativas.

5. O ciclo contable	5.1. O ciclo contable: concepto e fases. 5.2. A fase inicial: inventario e apertura. 5.3. O desenvolvemento do exercicio: fase de xestión. 5.4. As operacións de conclusión do exercicio: a fase de peche. 5.5. A elaboración das contas anuais
6. A normalización contable: a regulación legal da contabilidade en España	6.1. A normalización contable: concepto, utilidade e tipos. 6.2. A regulación legal da contabilidade en España: o Plan Xeral de Contabilidade. 6.3. A estrutura do Plan Xeral de Contabilidade. 6.4. Os principios contables e as contas anuais.
7. O proceso de valoración contable	7.1. A valoración contable: concepto. 7.2. Valoración analítica e valoración sintética. 7.3. Os criterios de valoración no Plan Xeral de Contabilidade español.
8. Análise e contabilización das existencias	8.1. Concepto e clases de existencias. 8.2. A valoración das existencias. 8.3. A *contabilización das existencias. 8.4. Depreciación das existencias. 8.5. A problemática contable de envases e embalaxes. 8.6. A problemática contable do IVE.
9. Disponibilidades líquidas e dereitos de cobro	9.1. O efectivo e outros activos líquidos equivalentes. 9.2. Os dereitos correntes de cobro. 9.3. A depreciación dos dereitos correntes de cobro.
10. O pasivo corrente	10.1. O pasivo: concepto e clases. 10.2. Os pasivos por operacións de tráfico. 10.3. As débedas con entidades de crédito e outros pasivos de natureza financeira. 10.4. Outras contas pasivas.
11. O inmovilizados material e intanxible	11.1. Concepto e clases. 11.2. O inmovilizado material. 11.3. Os inmovilizados materiais en curso. 11.4. Os investimentos inmobiliarios. 11.5. O inmovilizado intangible. 11.6. As correccións valorativas.
12. Os investimentos financeiros	12.1. Concepto e clases. 12.2. A valoración dos investimentos financeiros. 12.3. Os dereitos preferentes de subscrición e a súa problemática contable. 12.4. A problemática contable das accións e participacións de capital. 12.5. A problemática contable dos valores de renda fixa e créditos asimilados.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas	15	30	45
Observación sistemática	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	2	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Ao longo das clases prácticas, a medida que os alumnos desenvolven de modo autónomo problemas ou exercicios propostos polo profesor, resolveranse as dúbidas ou cuestións dun modo personalizado.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática por parte do docente co obxectivo de rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. Trátase de valorar aprendizaxes e accións e como levan a cabo valorando a orde, precisión, destreza, eficacia...	10	CB2 CB3 CB4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre algúns aspectos teóricos. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia con respostas relativamente extensas.	20	CB2 CB3 CB4
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que ou alumno/a debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor/a. E este modo, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	70	CB2 CB3 CB4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua

Durante o curso o alumno será obxecto de avaliación a través de probas escritas de desenvolvemento, de resolución de problemas e exercicios, así como da realización de actividades na aula que serán computadas e rexistradas a través da observación sistemática por parte do profesor.

As preguntas de desenvolvemento avalían o nivel de coñecementos teóricos e supón o 20% da cualificación da materia. Durante o curso, avaliarase a disposición do alumno ante a materia (asistencia, participación, actitude, ...) que será rexistrada a través dunhas cualificacións que suporá até o 10% da cualificación final. O 70% restante da cualificación da materia por avaliación continua derivarase dun exame escrito que se celebrará ao final do curso, nas datas oficiais establecidas polo centro, na que se avaliarán as destrezas do alumno a través da resolución de problemas e/ou exercicios.

Para superar a materia no proceso de avaliación continua será preciso obter unha nota mínima de 4 sobre 10 na proba que avalía as destrezas a través da resolución de problemas e ou exercicios. En caso contrario, a nota máxima global que se poderá obter por avaliación continua é un 4,5.

Para a convocatoria extraordinaria de xullo manteranse as cualificacións correspondentes á Observación sistemática e á do Exame de preguntas de desenvolvemento, polo que esta proba será o 70% da nota final.

Avaliación global

Si o alumno non desexa ser valorado polo anteriormente descrito proceso de avaliación continua, deberá comunicar por correo electrónico ao profesor coordinador, antes do 1 de marzo, o seu desexo de avaliarse a través dunha única proba. Esta proba, na que se poderá obter até un total de 10 puntos, conterá preguntas de desenvolvemento e resolución de problemas e/ou exercicios e será realizada, na convocatoria ordinaria e na extraordinaria, nas datas oficiais establecidas polo centro.

Exame de Fin de Carreira

Os alumnos que concorran a esta convocatoria serán avaliados co mesmo criterio descrito no apartado de avaliación global.

As datas dos exames oficiais deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Plan General de Contabilidad. R.D. 1514/2007, de 16 de noviembre (B.O.E. 20/11/07),

- Antonio Sociás Salvá y otros, Contabilidad Financiera. El Plan General de Contabilidad 2007, Ed. Pirámide,

- Jose Luis Wanden-Berghe Lozano (coord.), Contabilidad Financiera. El Nuevo Plan General de Contabilidad y de PYMES., Ed. Pirámide,

- Enriqueta Gallego y Mateo Vara, Manual Práctico de Contabilidad Financiera., Ed. Pirámide,

M.F. Losilla; A. Moreno; F. Rodriguez, Prácticas de Contabilidad financiera, Garceta G.E.,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de empresas				
Materia	Dirección de empresas			
Código	V03G100V01402			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Vila Alonso, María Mercedes			
Profesorado	Ferro Soto, Carlos Antonio Vila Alonso, María Mercedes			
Correo-e	mvila@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é describir o proceso de xestión empresarial desde a perspectiva estratéxica. Concretamente capacitará ao alumno para identificar e analizar os factores relevantes á hora de fixar estratexias tanto en empresas como noutro tipo de institucións, co fin de que estas alcancen a competitividade necesaria para traballar nun mundo globalizado e ante continuos cambios económicos. O alumno dominará as distintas alternativas estratéxicas e as ferramentas dispoñibles, para conseguir o devandito obxectivo partírase dos coñecementos estudados no curso anterior.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber • saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer • Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar os procedementos de análises e coñecementos adquiridos á resolución de problemas/cuestiones concretas, a nivel estratéxico, no ámbito da empresa.	CE8 CE12 CT5 CT7
Promover a capacidade do alumno para aplicar coñecementos adquiridos na consulta de bibliografía e fontes de información diversa, para a reflexión e a defensa de argumentos, resolución de problemas e análises diversas sobre dirección da empresa.	CE8 CE9
Ser capaz de aplicar os diferentes conceptos teóricos e as distintas visións persoais dun equipo de traballo na realización dun proxecto común	CG2 CG4 CE7 CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7
Comprender a contorna xeral e a contorna específica da empresa, identificando ameazas e oportunidades para a toma de decisións estratéxicas.	CE7 CE8 CE9
Ser capaz de identificar os obxectivos, valores, recursos e capacidades dunha organización que permitan a creación dunha vantaxe competitiva	CE7 CE8

coñecer as alternativas estratéxicas da empresa, así como as direccións de desenvolvemento estratéxico e ser capaz de formular as estratexias competitivas e corporativas máis adecuadas para responder os retos da contorna.

CE7
CE8
CE9
CE12

Contidos

Tema	
0. Introducción	
1. Os obxectivos e os valores da empresa.	1.1. Os obxectivos da empresa 1.2. A visión e o propósito estratéxico. 1.3 A RSE.
2. Análise da contorna xeral	2.1. Concepto e tipoloxía de contorna 2.2. Análise da contorna xeral 2.3. Análise da contorna futura: O método dos escenarios
3. Análise da contorna específica	3.1. Delimitación da contorna específica 3.2. Análise da estrutura da industria 3.3. A segmentación de mercados: grupos estratéxicos
4. Análise interna da empresa	4.1. O diagnóstico interno da empresa 4.2. A cadea de valor 4.3. A análise DAFO
5. Análise dos recursos e capacidades	5.1. A análise de recursos e capacidades 5.2. Identificación dos recursos e capacidades 5.3. Avaliación dos recursos e capacidades
6. Estratexia e vantaxe competitiva	6.1. Estratexia e vantaxe competitiva 6.2. A vantaxe competitiva en custos 6.3. A vantaxe competitiva en diferenciación 6.4. Ampliación de estratexias: O reloxo estratéxico.
7. Direccións de desenvolvemento estratéxico	7.1. O crecemento e desenvolvemento da empresa 7.2. Direccións do desenvolvemento 7.3 Métodos de desenvolvemento. 7.4 A estratexia de internacionalización
8.. Implantación e Control Estratéxico	

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	45	45	90
Estudo de casos	22.5	45	67.5
Seminario	7.5	30	37.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	27	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudantado
Estudo de casos	Analizánsense lecturas con casos, reais ou ficticios, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, reflexionar, debater
Seminario	Tutorías en grupo reducido. Reunións que o/a alumno/a mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos
Seminario	Resolución de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teórico-prácticos impartidos
Estudo de casos	Resolución personalizada de problemas do alumnado a hora de levar a práctica os coñecementos teóricos adquiridos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Estudo de casos	Estudo, debate e participación na resolución de supostos, reais ou ficticios, de formulacións estratéxicas por parte de empresas e outras institucións. Realización e presentación de traballos propostos por o profesor.	40
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas individuais escritas de avaliación sobre os contidos teóricos e prácticos da materia	60

Outros comentarios sobre a Avaliación

A Información detallada sobre o procedemento de avaliación estará dispoñible dende o comenzo do curso nun cartafol específico de "documentos e enlaces" da plataforma de Teledocencia (FAITIC), e se informará disto o alumnado o primeiro día de clase.

Independentemente do tipo de avaliación, é necesario ter polo menos un 5 en cada parte (teórica e práctica) para superar a materia.

Na materia ofrécense dous tipos de avaliación:

Alumnos/as que optan por avaliación continua (é presencial e require asistencia ao 80% das clases prácticas):

O 40% da nota será da parte práctica (60% exercicios nas sesións prácticas e 40% traballo en equipo). Para superar esta parte será necesario ter realizadas e entregadas todas practicas, así como o traballo en equipo, na forma e prazos establecidos. En caso de non superarse se fará un exame práctico.

O 60% restante será a nota do exame teórico. Se realizará un exame parcial e un exame final na data oficial establecida no calendario de exames. O alumnado que supere o exame parcial só terá que examinarse no exame final da parte restante, os que non o superen examinaranse de toda a materia no exame final. A nota do exame será a media das dúas partes sempre que se acade unha nota mínima de 5 (sobre 10) en cada exame, en caso contrario a nota sera suspenso e as partes aprobadas gardaranse até a convocatoria extraordinaria.

A nota final da materia é a resultante da media ponderada de nota practica (avaliación continua) e do exame teórico. Quen non se presente a exame teórico ou non alcance a nota mínima de 5 en devandito exame, figurará coa nota de avaliación continua (un máximo de 4).

Avaliación no continua. Alumnos/as que non superan un 80% de asistencia a clases practicas:

O 60% da nota será a nota do exame teórico.

O 40% da nota será a puntuación da parte práctica, desglosado como sigue: 20% nota de exame práctico, 10% entrega (na datado exame) do traballo proposto, 10% entrega (na data do exame) das practicas do curso.

Estes alumnos non terán dereito a parciais.

E necesario ter un 5 en cada parte para aprobar.

Convocatoria fin de carreira: o 100% da nota será un examen (60%teoría e 40% práctica). Para aprobar será preciso acadar un 5 en cada unha das partes.

Datas oficiais dos exámes:

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Guerras Martín, L.A., Navas López, J.E., La Dirección Estratégica de la empresa, Thompson Reuters, 2015

Grant, R., Dirección estratégica. Conceptos, técnicas y aplicaciones, Thompson-Civitas, 2014

Navas López, Guerras, Fundamentos de Dirección Estratégica de la Empresa, Thompson -civitas, 2016

Guerras Martín, L.A., Navas López, J.E., casos de Dirección estratégica de la Empresa, Thompson reuters, 2014

Bibliografía Complementaria

Johnson, G.; Scholes, K; Whittington, R., Dirección Estratégica, Pearson, 2010

Recomendacións

Outros comentarios

Farase chegar ao alumnado a información e pautas concretas que sexa necesario en cada momento do proceso a través da plataforma FAITIC

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística II				
Materia	Estatística II			
Código	V03G100V01403			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Bergantiños Cid, Gustavo			
Profesorado	Bergantiños Cid, Gustavo Lorenzo Picado, Leticia			
Correo-e	gbergant@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Inferencia estadístico			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber interpretar e sacar conclusións de uns datos	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Acoutar os valores de un parámetro descoñecido, controlando o erro que estamos cometendo	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Saber baixo que condicións se pode supoñer que un parámetro toma un valor concreto ou un rango de valores	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Saber cando podemos facer suposicións achega de a distribución de unha ou varias variables descoñecidas	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Saber atopar relacións lineais entre un par de variables	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7

Contidos	
Tema	
1. Introducción	1. Recordatorio de Estatística 1 2. Obxectivos de estatística 2.
2. Estimación puntual	1. Introducción 2. Propiedades de os estimadores 3. Estimador de máxima verosimilitud

3. Estimación por intervalo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. Intervalos para distribucións normais 3. Intervalos para proporcións 4. Intervalos para a media dunha Poisson
4. Contrastes de hipótese paramétricos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. Contrastes para distribucións normais 3. Contrastes para proporcións 4. Contrastes para a media dunha Poisson
5. Contrastes de hipótese non paramétricos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. Contrastes de aleatoriedade 3. Contrastes de bondade de axuste 4. Contrastes de homoxeneidade para mostras independentes 5. Contrastes de homoxeneidade para mostras apareadas 6. Contrastes de independencia
6. O modelo de regresión lineal simple	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. O estimador de mínimos cadrados ordinario. 3. O coeficiente R cadrado. 4. Contrastes e intervalos dos parámetros do modelo. 5. Predición

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	10	0	10
Seminario	2.5	0	2.5
Prácticas de laboratorio	6	0	6
Resolución de problemas de forma autónoma	0	30	30
Lección maxistral	30	30	60
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	34	36
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	4	5.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	O profesor fará unha serie de exercicios a modo de exemplo
Seminario	Os alumnos discutirán co profesor as dúbidas dos distintos temas
Prácticas de laboratorio	Os alumnos farán prácticas do programa SPSS na aula de informática
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos deben resolver de forma autónoma exercicios que se proporán en clases
Lección maxistral	O profesor explicará os conceptos teóricos que se usarán no curso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O profesor resolverá as dúbidas que teñan os alumnos sobre os exercicios propostos nos boletíns de problemas.
Seminario	O profesor discutirá cos alumnos sobre diversos aspectos da materia.
Prácticas de laboratorio	O profesor resolverá as dúbidas que teñan os alumnos sobre a práctica que se realiza.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realizarase un exame final.	70	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7

Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizaranse varias probas ao longo do curso. Aproximadamente as prácticas de laboratorio serán o 10%, as probas parciais o 15% e a participación en clase (resolución de exercicios, resposta a preguntas,...) o 5%.	30	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
---	---	----	-----------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Esto aplícase ás dúas convocatorias.

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

F.J. Martín-Pliago López, L. Ruiz-Maya Pérez, Fundamentos de Inferencia Estadística, 2005, Thomson, 2005, Madrid

F.J. Martín-Pliago López, J.M. Montero Lorenzo, L. Ruiz-Maya Pérez, Problemas de Inferencia Estadística, 2005, Thomson, 2005, Madrid

P. Newbold, W.L. Carlson, B.M. Thorne, Estadística para administración y economía, 2013, Pearson, 2013,

Bibliografía Complementaria

G.C. Canavos, Applied probability and statistical methods, 1984, Little Brown,

T.H. Woonacott, R.J. Wonnacott, Introductory Statistics, 1990, John Wiley,

J.D. Gibbons, S. Chakraborti, Nonparametric Statistical Inference, 2011, CRC Press,

V.K. Rohatgi, A.K.E. Saleh, An Introduction to Probability and Statistics, 2015, John Wiley,

G. Casella, R.L. Berger, Statistical Inference, 2002, Duxbury/Thomson Learning,

J. Baró Llinás, Inferencia Estadística. Aplicaciones Económico Empresariales, 1993, Parramón, 1993, Barcelona

G.C. Canavos, Probabilidad y Estadística: Aplicaciones y métodos, 1997, McGraw Hill, 1997, México

J. M. Casas-Sánchez y otros, Ejercicios de inferencia estadística y muestreo para economía y administración de empresas, 2006, Pirámide, 2006, Madrid

C. Cuadras, Problemas de Probabilidad y Estadística, 1995, PPU, 1995, Barcelona

L. Martínez, C. Rodríguez, R. Gutiérrez, Inferencia Estadística, un enfoque clásico, 1993, Pirámide, 1993, Madrid

D. Peña, Fundamentos de Estadística, 2001, Alianza, 2001, Madrid

D. Peña, Regresión y diseño de experimentos, 2010, Alianza, 2010, Madrid

F. Tusell, L. Garín, Problemas de Probabilidad y Inferencia Estadística, 1991, Tebar Flores, 1991, Madrid

B. Visauta, Análisis estadístico con SPSS 14, 2007, McGraw Hill, 2007, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Econometría I/V03G100V01501

Econometría II/V03G100V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estadística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Microeconomía II**

Materia	Microeconomía II			
Código	V03G100V01404			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Castro Rodríguez, Fidel			
Profesorado	Castro Rodríguez, Fidel Lorenzo Alonso, Pedro			
Correo-e	fcastro@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia impártese no segundo cuadrimestre do segundo curso do grao en Economía e xunto coa materia Microeconomía I, impartida no primeiro cuadrimestre, configura un curso completo de microeconomía intermedia. Estas dúas materias desenvolven máis formalmente os contidos presentados na materia Principios de Economía I, co obxectivo de familiarizar os estudantes co método da análise económica, en particular, co proceso de "modelización" dos problemas económicos. O obxectivo concreto é analizar detalladamente o comportamento individual dos axentes económicos e o funcionamento dos mercados nos que interactúan, tanto nun contexto de competencia perfecta (Microeconomía I), como nun contexto de competencia imperfecta (Microeconomía II). A análise se realizará, en primeiro lugar, dende unha perspectiva de equilibrio parcial (Microeconomía I), para logo abordar a análise dende unha perspectiva de equilibrio xeral (Microeconomía II).			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	• saber
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber • saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber • saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer • Saber estar / ser

CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Lograr que os estudantes sexan capaces de abordar preguntas económicas construíndo modelos económicos simples.	CB1 CB2
2. Desenvolver nos estudantes a capacidade para analizar de forma rigorosa os efectos de cambios na contorna económica sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuenta repercusión nos mercados.	CB3 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10
3. Lograr que sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre calquera problema económico. En particular, lograr que sexan capaces de avaliar a eficacia de calquera instrumento de política *microeconómica que se introduza nun mercado, en canto á consecución dos obxectivos para os cales devandito instrumento se expuxese.	CB2 CB3 CB4 CG3 CG6 CE10
4. A consecución da competencia anterior capacitará aos estudantes para realizar informes de asesoramento económico.	CE10
5. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos en público de forma coherente e fundamentada.	CT5
6. Fomentar a capacidade de traballar en grupo e de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.	CT1 CT2 CT4 CT7

Contidos

Tema	
PARTE I: EQUILIBRIO XERAL	<p>TEMA 1: EQUILIBRIO XERAL CON INTERCAMBIO Caixa de Edgeworth. Curva de contrato. Lei de Walras. Teoremas fundamentais do benestar</p> <p>TEMA 2: EQUILIBRIO XERAL CON PRODUCCION Economía de Robinson Crusoe. Fronteira de posibilidades de produción. Teoremas fundamentais do benestar</p> <p>TEMA 3: ECONOMÍA DO BENESTAR Agregación de preferencias. Teorema de imposibilidade de Arrow. Funcións sociais de benestar</p>
PARTE II: FALLOS DE MERCADO	<p>TEMA 4: EXTERNALIDADES Externalidades positivas e negativas. Teorema de Coase. Traxedia dos bens comunais</p> <p>TEMA 5: BENS PÚBLICOS Provisión privada de ben público. Provisión eficiente dun ben público. O problema do polisón.</p> <p>TEMA 6: INFORMACIÓN ASIMÉTRICA Selección adversa. Risco moral. Sinalización</p> <p>TEMA 7: PODER DE MERCADO Monopolio. Perda irrecuperable de eficiencia. Monopolio natural. Discriminación de prezos.</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	84	126
Resolución de problemas de forma autónoma	22.5	33.75	56.25
Seminario	7.5	11.25	18.75
Exame de preguntas obxectivas	1	7	8
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Consistirá no desenvolvemento de clases presenciais (teóricas, prácticas e titorías en grupo). Nas clases teóricas exporase de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Nas clases prácticas resolveranse exercicios e se incentivará o traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas plantexados. Para un adecuado seguemento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas de forma autónoma	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Deste xeito, poderán identificar aquelas cuestións que lles resulten máis dificultosas e poderán resolver as súas dudas na clase. Tamén se realizará o seguemento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que terán que entregar.
Seminario	Nos seminarios en grupos se realizarán diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polos alumnos nas clases teóricas e prácticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Sesións adicadas a facilitar o entendemento do contido das clases maxistras e conseguir que os alumnos podan resolver de forma individual e autónoma as follas de exercicios entregadas.
Resolución de problemas de forma autónoma	Sesións adicadas a facilitar o entendemento do contido das clases maxistras e conseguir que os alumnos podan resolver de forma individual e autónoma as follas de exercicios entregadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Algunas das clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación. A entrega dalgúns exercicios con anterioridade a clase práctica formará parte da avaliación continua, pero só se computará se o alumno asiste a lo menos ao 80% das clases prácticas.	5	CB1 CB2 CB3 CB5 CG3 CG4 CG6 CE10 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Nalgunhas das clases prácticas se resolverán probas tipo test ou pequenos problemas que formarán parte da avaliación continua da materia.	35	CB1 CB2 CB3 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT5

Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas. As preguntas curtas suporán aproximadamente o 50% da puntuación do exame.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas. Os problemas suporán aproximadamente o 50% da puntuación do exame.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante poderá optar entre avaliación continua ou exame global da materia. Serán avaliados a través dun exame global (1) os estudantes que non se presenten a ningunha proba de avaliación continua e (2) os estudantes que renuncien a avaliación continua antes do 12 de marzo.

Avaliación continua

- Un 5% da cualificación obterase pola entrega das resolucións de exercicios ou cuestións, algunha delas realizadas nas clases prácticas.
- Un 35% obterase coa realización de dous controis que se farán ao longo do curso.
- O 60% restante corresponderá cun exame global con dúas partes: parte 1 (temas 1 a 3); parte 2 (temas 4 a 7). Cada parte valerá 5 puntos. Para poder aprobar a materia será imprescindible obter a lo menos 2 dos 5 puntos de cada parte. Se non se cumpre a condición anterior, a nota final máxima da materia será de 4,5 puntos.

Durante o curso realizarase un exame parcial dos primeiros 3 temas. Se se supera o exame parcial (obtendo unha cualificación igual o superior a 5 sobre 10) solo será necesario examinarse no exame global oficial da parte correspondente aos temas 4 a 7. Noutro caso haberá que examinarse de toda a materia. A nota do exame parcial non se garda para a

convocatoria de xullo, e nesa convocatoria haberá que examinarse de todos os temas do programa.

A nota final do que no se presente ao exame será a nota obtida polas restantes probas de avaliación continua.

Exame global

O exame constará de 2 partes (a primeira corresponderá aos temas 1 a 3 e a segunda aos temas 4 a 7), cada unha das cales se valorará sobre 5. Para poder aprobar a materia haberá que obter 5 ou máis dos 10 puntos totais e, adicionalmente, obter como mínimo 2 dos 5 puntos en cada unha das partes. Se non se cumpre a condición anterior, a nota máxima da materia será de 4,5 puntos.

Exame de fin de carreira

O exame de fin de carreira suporá o 100% da nota.

As datas oficiais dos exames poden ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Carrasco, A. et al., Microeconomía Intermedia, 1ª Edición Revisada, McGraw Hill Ed., 2013,

Pindyck, R. S. y Rubinfeld, D. L., Microeconomía, 9ª Edición, Pearson, 2018,

Varian, H. R., Microeconomía Intermedia. Un enfoque actual., 9ª Edición, Antoni Bosch, 2015,

Bibliografía Complementaria

Estrin, S. y D. Laidler, Microeconomía, 4ª Edición, Prentice Hall, 1995,

Gracia, E. y R. Pérez, Cuestiones tipo test de Microeconomía Intermedia, Pearson Education, 2004,

Nicholson, W., Teoría Microeconómica. Principios Básicos y Aplicaciones., 11ª Edición, Thomson, 2015,

Villar, A., Lecciones de Microeconomía, 1ª Edición, Antoni Bosch, 1999,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Economía industrial/V03G100V01603

Economía da información/V03G100V01917

Fundamentos económicos da defensa da competencia/V03G100V01918

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Microeconomía I/V03G100V01304

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Econometría I				
Materia	Econometría I			
Código	V03G100V01501			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Álvarez García, María Begoña Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Profesorado	Álvarez García, María Begoña Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Correo-e	cjardon@uvigo.es alvarez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	A Econometría é unha ferramenta que permitirá que os alumnos adquiren os coñecementos necesarios para cuantificar as relacións causais entre variables económicas a partir da evidencia empírica.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión das técnicas econométricas básicas desde un punto de vista teórico e aplicado.	CE1
Manexo de las técnicas e ferramentas básicas para la cuantificación de las relaciones entre variables relevantes del mundo económico e empresarial.	CE1 CE10
Capacidade de abordar de maneira eficaz problemas del ámbito económico utilizando el instrumental econométrico adecuado.	CE1 CE10 CT1 CT7
Habilidade para argumentar e obter conclusións de forma rigorosa a partir de la evidencia empírica.	CT5 CT7

Contidos	
Tema	
TEMA 1: Modelización econométrica.	Definición e obxectivos do modelo econométrico. Deseño e construción do modelo econométrico.
TEMA 2: Modelo de Regresión Lineal Clásico	Especificación do modelo. Hipóteses básicas do modelo. Estimación e interpretación dos coeficientes estimados. Propiedades dos estimadores. Bondade de axuste. Contrastes de hipóteses. Predición. Outras cuestións relacionadas co Modelo de Regresión Lineal Clásico (variables ficticias, multicolinealidad e outros problemas de especificación, ...).
TEMA 3: Incumprimento das hipóteses clásicas.	Análise, consecuencias, diagnosis e posibles solucións do incumprimento das hipóteses clásicas (heterocedasticidade, autocorrelacion, regresores estocásticos, ...).

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	0	5
Resolución de problemas de forma autónoma	8	20	28
Prácticas en aulas informáticas	15	30	45
Lección maxistral	20	30	50
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesor para asesoramento e desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Permite ao alumnado implementar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos a partir das sesións maxistras a través da realización de actividades tales como exercicios e problemas. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia no manexo dos contidos apensos así como ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Prácticas en aulas informáticas	Nestas sesións de laboratorio informático aplicaranse os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para realizar supostos prácticos coa axuda dun paquete informático econométrico. Os alumnos traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, complementada co uso de medios audiovisuais, así como a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos traballarán de forma autónoma baixo a supervisión do profesor
Prácticas en aulas informáticas	Os alumnos traballarán individualmente ou en grupo sempre baixo o asesoramento do profesor

Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Exame escrito. As cuestións requirirán interpretación de produción de computador ademais de temas teóricos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Conxuntos de problema e probas.	20	CE1 CE10 CT5
Prácticas en aulas informáticas	Exercicios con datos mundiais reais. O curso utilizará o paquete econométrico GRETL.	20	CE1 CE10 CT1 CT5 CT7
Exame de preguntas obxectivas	Exame escrito. As cuestións requirirán interpretación de produción de computador ademais de temas teóricos.	60	CE1 CE10 CT1 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado ten dereito a dúas sesións de exame:- Chamada ordinaria ("convocatoria ordinaria"), no semestre de ensino.- Convocatoria extraordinaria ("Convocatoria extraordinaria"), en xuño / xullo. En ambas convocatorias, pode escoller entre dous tipos de procedementos de avaliación: 1. Avaliación continua: cursos (40%) e exame final (60%). Pódese requirir unha nota mínima no exame final para aprobar o curso. Un rendemento de alto nivel no traballo do curso pode permitir que os estudantes alcancen o máximo grao sen facer o exame. 2. Exame final: o 100% da nota total obtense a través dun exame final.

A avaliación na "Convocatoria fin de carreira" realizarase mediante un exame final. O calendario dos exames está en <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

Wooldridge, JM, Introduction to econometrics: A modern approach, 5th, Cengage Learning, 2013, Boston

Stock, JH and Watson, MW, Introduction to econometrics, 3th, Pearson, 2015, Boston

Fernández-Jardón, C. M, Verdugo, V. Cal, I., Econometría Estática Aplicada., 1, Torculo, 1997, Santiago

Novalés, A., Econometría., 5, McGraw-Hill., 2010, Madrid

Greene, W.H. ., Análisis Económico, Prentice-Hall, 1998, London

Verdugo, M.V., Cal, I., Guía De Introducción A La Econometría Utilizando Gretl, Eumed, 2014,

Bibliografía Complementaria

Dougherty, C, Introduction to econometrics, 5th, Oxford University Press, 2016, London

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Econometría II/V03G100V01601

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística I/V03G100V01205

Estatística II/V03G100V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía pública				
Materia	Economía pública			
Código	V03G100V01502			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Alonso Villar, María Olga del Río Otero, Coral			
Profesorado	Alonso Villar, María Olga del Río Otero, Coral			
Correo-e	crio@uvigo.es ovillar@uvigo.es			
Web	http://alonso-villar.webs.uvigo.es			
Descrición xeral	Organización e dimensión do sector público. Xustificación da intervención pública. Ingresos e gastos públicos. Efectos da intervención sobre a eficiencia e a equidade. Imposición óptima			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Resolución de exercicios nos que se formaliza o comportamento económico matematicamente.	CE1
Utilizar axeitadamente a terminoloxía propia da Economía Pública	CE2
Distinguir o papel dos distintos axentes económicos, prestando especial atención ao sector público.	CE3
Identificar os principais problemas dos mercados que xustifican a intervención pública así como as diferentes solucións posibles.	CE5
Resolución e entrega das tarefas asignadas.	CT1
Argumentar axeitadamente as respostas ás preguntas propostas	CT5
Identificación dos distintos problemas que aborda a Economía pública así como as vantajas e inconvenientes que presentan as diferentes vías de solución existentes	CT7

Contidos	
Tema	
Organización e dimensión do sector público	Axentes do sector público O peso do sector público Comparacións internacionais
Xustificación da intervención pública	Eficiencia e equidade 1º e 2º Teoremas do Benestar Tipos de fallos de mercado
Bens públicos e externalidades	Bens Públicos Provisións eficiente dos bens públicos puros Prezos Lindahl Mecanismos de revelación das preferencias A natureza das externalidades Externalidades entre produtores Interdependencia de utilidade Solucións para resolver as externalidades
Outros fallos de mercado	Imperfeccións na competencia Políticas de intervención Información imperfecta e incompletude de mercados

Intervención pública por motivos de equidade	Xustiza económica e redistribución Funcións de benestar social Equidade
Elección colectiva	Teorema de imposibilidade de Arrow Votación maioritaria Conta de Borda
Eficiencia no sector público	Exceso de gravame Análise Custo-Beneficio
Incidencia distributiva da imposición	Traslación dos impostos Xustiza fiscal e progresividade
Imposición óptima	Principios tributarios Regras de imposición
Ingresos públicos	Impostos Taxas Prezos públicos Contribucións especiais

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	41.5	150	191.5
Seminario	7.5	0	7.5
Resolución de problemas	22.5	0	22.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Lección maxistral e debates sobre cuestións específicas
Seminario	Atención individualizada para resolver dúbidas específicas
Resolución de problemas	Resolución de exercicios, debates e conferencias

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Aclararanse dúbidas que o alumnado teña sobre a materia en grupos pequenos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Farase un exame parcial que non elimina materia en novembro.	20	CE1 CE2 CE3 CE5 CT1 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Un exame final na data oficial. Consulte a data na web da facultade.	80	CE1 CE2 CE3 CE5 CT1 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas das convocatorias oficiais poderán ser consultadas na páxina web da facultade, <http://fccee.uvigo.es>.

O alumnado que quera renunciar á avaliación continua terá que comunicalo antes do 30 de setembro. Nese caso, a súa avaliación restrinxirase ao exame final (que constituirá o 100% da nota).

Na convocatoria Fin de Carrera, a avaliación realizarase, exclusivamente, cun exame final (que constituirá o 100% da nota).

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Albi, González-Páramo, Urbanos, and Zubiri, Economía Pública I, Ariel, 2017,

Albi, González-Páramo, Urbanos, and Zubiri, Economía Pública II, Ariel, 2017,

Rosen and Gayer, Public Finance, MacGrawHill, 2014,

Stiglitz and Rosengard, La Economía del Sector Público, Antoni Bosch, 2016,

Stiglitz and Rosengard, Economics of the Public Sector, Norton, 2015,

Bibliografía Complementaria

Gradín and Del Río, Desigualdad, pobreza y polarización en la distribución de la renta en Galicia, 2001,

Rosen, Hacienda Pública, MacGrawHill, 2007,

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Economía dos servizos públicos/V03G100V01602

Benestar, equidade e xénero/V03G100V01901

Tributación/V03G100V01907

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía I**

Materia	Macroeconomía I			
Código	V03G100V01503			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Montero Muñoz, María			
Profesorado	Montero Muñoz, María			
Correo-e	mmontero@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral O obxectivo principal da materia Macroeconomía I é mostrar os alumnos cómo plantexar de xeito riguroso á vez que sinxelo as principais cuestións macroeconómicas. As discusións vanse centrar en torno a modelos concretos que intentan describir o comportamento da economía tanto no curto como no medio prazo, onde se discuten os efectos que as distintas medidas de política económica teñen sobre as distintas variabeis macroeconómicas. Un aspecto crucial a destacar é o papel que os distintos supostos de partida desempeñan nas conclusións de cada un dos modelos analizados. O programa de macroeconomía I parte dos contidos previamente analizados en Principios de Economía I y II, para a continuación introducir sucesivamente unha serie de liñas de ampliación dos modelos alí contemplados.

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar as ferramentas básicas da análise económica, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar axeitamente o problema.	CE2 CE5 CE6
Buscar, identificar e interpretar fontes de información económica relevante e o seu contido.	CE9
Analizar os efectos das políticas macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se tiña plantexado.	CE11 CT4 CT5
Contemplar o modelo no seu conxunto dende unha perspectiva de equilibrio xeral. Isto implica coñecer a relevancia dos supostos que presiden o modelo, saber manexalo en distintas simulacións e aplicacións e ser capaz de realizar unha valoración crítica do mesmo determinando o seu alcance analítico e as súas limitacións.	CE6 CE10 CT5 CT7
Conectar os modelos económicos ca realidade para deste xeito poder empregalo para interpretar e explicar os fenómenos reais.	CE3 CT5
Realizar traballos empíricos nos que, empregando as ferramentas presentadas o longo do curso, demostre a súa capacidade para analizar, sintetizar e finalmente elaborar un informe.	CE8 CE10 CT2 CT5

Contidos

Tema	
Tema 1. Introducción aos modelos económicos.	Elementos que conforman un modelo económico, significado e utilidade.

Tema 2.- O mercado de bens.	O modelo Renda-Gasto. Supostos do modelo, ecuacións de comportamento e condición de equilibrio. Mecanismo de axuste. O multiplicador fiscal.
Tema 3. Os mercados financeiros.	Supostos sobre os mercados financeiros, ecuacións de comportamento e condición de equilibrio. Mecanismos de axuste. O multiplicador monetario.
Tema 4. O modelo IS-LM.	A curva IS: o equilibrio no mercado de bens. A curva LM: o equilibrio no mercado de diñeiro. Obtención da curva de Demanda Agregada. Análise conxunta dos mercados de bens e financeiros. Perturbacións reais e monetarias.
Tema 5. O mercado de traballo.	Supostos do modelo. Ecuacións do mercado de traballo: Función de produción, Ecuación de salarios e Ecuación de prezos. A taxa natural de paro.
Tema 6. O Modelo de Oferta e Demanda agregada.	Obtención da curva de Oferta agregada. Equilibrio a curto e medio prazo. Análise de perturbacións reais e monetarias: mecanismo de axuste.
Tema 7. A taxa natural de paro e a curva de Phillips.	Obtención da curva de Phillips. Expectativas de inflación.
Tema 8. Inflación, actividade económica e crecemento monetario.	Curva de Phillips, Lei de Okun e curva de Demanda Agregada.
Tema 9. Temas de macroeconomía	(*)El Banco Central Europeo y la política monetaria. El desempleo La deuda Pública La inflación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	65	107
Resolución de problemas	25.5	50	75.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	25	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	2.5	10	12.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	A metodoloxía docente consistirá no desenrolo de clases presenciais, tanto teóricas como prácticas, e no traballo persoal do alumnado para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas plantexados. As clases teóricas consistirán na exposición dos principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con detalle aqueles aspectos de maior complexidade. Para un axeitado seguimento e comprensión das clases é moi recomendable que o alumnado lea con atención o material e bibliografía recomendado.
Resolución de problemas	As clases prácticas se utilizarán para discutir con maior profundidade os temas estudados, para aprender a relacionar os coñecementos adquiridos cos problemas económicos da actualidade e para resolver as prácticas que os estudantes teñan resolto previamente. As prácticas serán resoltas en clase coa participación dos estudantes, chamados aleatoriamente para presentar a solución a distintas preguntas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá facer uso das titorías individuais programadas para preguntar as súas dúbidas sobre os temas expostos na aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame escrito. Para levar a cabo a avaliación continua realizaranse ao longo do curso varias probas sobre os diferentes temas que inclúe a materia.	50	CE2 CE5 CE6 CE9 CE11 CT4 CT5

Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame escrito. Exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. O examen avaliará toda a materia exposta ao longo do curso.	50	CE6 CE10 CT5 CT7
---------------------------------------	--	----	---------------------------

---

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMA DE AVALIACION

Convocatoria Ordinaria:

O alumnado que sexa avaliado en réxime de avaliación continua, nunha escala de 0 a 10 puntos, terá a posibilidade de superar a materia, sempre que en cada proba que se realice ao longo do curso obteña unha cualificación maior ou igual a 4 puntos sobre 10 e o promedio dos resultados das probas sexa maior o igual a 5 puntos.

Si o alumno/a non supera a materia por avaliación continua ou quere mellorar a cualificación obtida a través da avaliación continua, poderá presentarse ao exame final escrito, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se pode consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es). Nese caso, a nota final da materia resultará da suma ponderada da nota obtida na avaliación continua, que suporá un 50% da nota final, e a nota obtida no exame escrito, que valerá el 50% restante da nota final. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

O alumnado que non realizou a avaliación continua poderá presentarse ao exame final escrito, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se puede consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es), que se cualificara nunha escala de 0 a 10 puntos. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Convocatoria Extraordinaria: Na convocatoria extraordinaria se manterá o mesmo criterio:

Si se realizou a avaliación continua: a nota final da materia resultará da suma ponderada da nota obtida na avaliación continua, que suporá un 50% da nota final, e a nota obtida no exame escrito, que valerá el 50% restante da nota final. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Si non se realizou a avaliación continua: Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10 no exame de dita convocatoria, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se pode consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es).

Convocatoria Fin de Carrera:

Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10 no exame de dita convocatoria, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se pode consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es).

DATAS OFICIAIS DAS PROBAS DE AVALIACION EXAME ESCRITO:

Consultar en <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BLANCHARD, O., Macroeconomía, 7ª Edición, Pearson, 2017, Madrid

BELZUNEGUI, B., CABRERIZO, J., PADILLA, R. E I. VALERO, Macroeconomía. Problemas y ejercicios resueltos, 3ª Edición, Pearson, 2013, Madrid

Bibliografía Complementaria

Acemoglu, D., Laibson, D., List, J., Macroeconomics, 2ª Edición, Pearson, 2018, Estados Unidos

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía II/V03G100V01604

Macroeconomía avanzada/V03G100V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Microeconomía I/V03G100V01304

DATOS IDENTIFICATIVOS**Política económica**

Materia	Política económica			
Código	V03G100V01504			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 3	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Arias Moreira, José Carlos			
Profesorado	Arias Moreira, José Carlos			
Correo-e	xcarias@uvigo.es			
Web	http://xosecarlosarias.blogspot.com			
Descrición xeral	Asignatura de introducción á Política económica. Atención preferente á presentación do proceso de formación de políticas e presentación dos obxectivos xenerales de estas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	• saber
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno mostra que comprende a natureza e efectos das decisións de *política económica, así como as súas relacións coa economía privada e os seus límites	CE5
O alumno é capaz de ler e extraer conclusións sobre todo tipo de informes relativos aos efectos da política económica, sendo capaz tamén de argumentar sobre as razóns para elixir unha determinada política.	CE9 CE10 CT2 CT5 CT6 CT7

Contidos

Tema	
1. Introducción	Introducción á política económica. Os problemas fundamentais da política económica.
2. A formación da política económica: institucións básicas	O proceso xeneral de formación de políticas. Política económica e institucións
3. A formación da política económica: procesos internos	Parlamentos e gobernos. Papel da burocracia. Grupos de interés.
4. A formación de la política económica en economías abertas	Política económica e mercados. Interrelacions e dependencias. Efectos da crisis.
5. Os obxectivos da política económica (1):	Panorama xeneral. A estabilidade de prezos
6. Os obxectivos da política económica (2):	Pleno emprego e balanza de pagos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Seminario	2	2	4
Lección maxistral	30	60	90
Práctica de laboratorio	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	5	0	5
Traballo	3	2	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas, etc).
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
	Descrición
Metodoloxías	
Prácticas de laboratorio	Atención personalizada aos estudantes nas súas prácticas
Seminario	Atención persoalizada
Probas	
	Descrición
Práctica de laboratorio	Atención personalizada aos estudantes no proceso de aprendizaxe da teoría na materia

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Práctica de laboratorio	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen comentarios de texto e resposta a preguntas con diferentes alternativas de resposta	20	CT6 CT7
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa e, ademais, con respostas a preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	50	CE5 CE9
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita□	30	CE9 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Estes criterios de avaliación manteranse para todas as convocatorias do curso académico.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Para aprobar a signatura é imprescindible ter APROBADO no examen final.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificació

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

X. C. Arias, La formación de la política económica, Cívitas, 1996, Madrid

X.C. Arias y A. Costas, La torre de la arrogancia. Políticas y mercados después de la tormenta, Ariel, 2012 (2ª edic.), Barcelona

Bibliografía Complementaria

J. R. Cuadrado (ed.), Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos, McGraw Hill, 2011, Madrid

A. Bénassy-Quere et al., Economic Policy. Theory and Practice, Oxford University Press, 2010, Oxford

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Econometría II				
Materia	Econometría II			
Código	V03G100V01601			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Álvarez García, María Begoña Miles Touya, Daniel Gustavo			
Profesorado	Álvarez García, María Begoña Miles Touya, Daniel Gustavo			
Correo-e	alvarez@uvigo.es dmiles@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Neste curso daremos unha introdución a análise *microeconómico.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Formular preguntas económicas a resolver mediante modelos *económicos identificando os datos necesarios para poder contestar ditas preguntas e os problemas que xorden na modelización.	CE1 CE8 CE10 CE12 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7

Contidos
Tema
1.- Introducción
2.-Repaso de conceptos básicos e modelo de regresión
3.- Introducción á teoría asintótica
4.-Variables instrumentais
5.- Estimadores extremos: Máxima Verosimilitud e GMM

6.-Modelos de variable dependente discreta

7.-Modelos de selección muestral

8.- Introducción a regresión cuantílica

9.-Introducción a modelos de panel

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	72.5	95
Prácticas en aulas informáticas	27.5	27.5	55

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do pofesor e traballo do alumno
Prácticas en aulas informáticas	Exposición por parte do pofesor e traballo do alumno

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Se resolveran dúbidas de exercicios previamente resoltos polos alumnos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	-Exames non anunciados de avaliación continua (25%) -Exercicios a resolver polo alumno (10%) -Exame Final (45%)	80	CE1 CE8 CE10 CE12 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7
Prácticas en aulas informáticas	Introdución á programación para a resolución de situacións concretas. Desenvolvemento de habilidades básicas en programación e resolución de problemas mediante programación. (10%) Exame Final (10%)	20	CE1 CE8 CE10 CE12 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es/>

Os alumnos terán dereito a unha avaliación non continua onde o exame final corresponderíase co 100% da nota.

Este exame non será igual que o dos alumnos de avaliación contínua, senón con maior contido.

Exame fin de carreira: 100%

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GREENE, W.H, Análisis Económico., 1998, Prentice Hall

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Estatística II/V03G100V01403

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Econometría I/V03G100V01501

Outros comentarios

Recomendamos que aqueles individuos que non aprobasen as materias anteriores non cursen esta materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía dos servizos públicos				
Materia	Economía dos servizos públicos			
Código	V03G100V01602			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Labandeira Villot, Francisco Javier			
Profesorado	del Río Otero, Coral Gago Rodríguez, Alberto Labandeira Villot, Francisco Javier			
Correo-e	xavier@uvigo.es			
Web	http://www.labandeira.eu			
Descrición xeral	Nesta materia ofrécese unha análise económica dos principais programas de gasto público existentes nun estado de benestar como o español: sanidade, educación, vivenda e prestacións sociais. Para facelo, empréganse as ferramentas vistas na materia "Economía Pública" co obxectivo de afondar nos fallos de mercado que xustifican a actuación do sector público, os tipos de intervención existentes e os efectos e problemáticas asociadas á mesma.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar situacións nas que a intervención pública esté xustificada por razóns de eficiencia e/o equidade.	CE3 CE5 CT1 CT5
Identificar as ventaxas e inconvincentes das distintas políticas públicas a partires da análise económica das distintas ferramentas de intervención dispoñibles.	CE9 CE11 CT1 CT5 CT7

Contidos	
Tema	
Os estados de benestar e os servizos públicos	A importancia do gasto público en España Análise económica do gasto público Incidencia distributiva do gasto público Teorías explicativas do gasto público Modelos do estado de benestar
Sanidade	Comparativas internacionais de datos Avaliación económica dos servizos sanitarios Razóns e formas de intervención pública O papel dos seguros médicos A reforma dos sistemas sanitarios
Educación	Comparativas internacionais de datos Teorías sobre o papel da educación Razóns e formas de intervención pública O sistema educativo en España

Vivenda	O mercado da vivenda: oferta e demanda Razóns e formas de intervención pública A situación en España
Protección e promoción social	Modelos de protección social Sistemas públicos de pensións Prestacións por desemprego Programas de loita contra a pobreza

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	40	62.5
Seminario	25	20	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	2.5	40	42.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Clases teóricas nas que se presentan os contidos principais
Seminario	Complemento de clases teóricas, para profundización de contidos. Manexo de materiais académicos, divulgativos e de medios de comunicación. Debate e discusión dos temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Tutorías individualizadas sobre contidos teóricos e prácticos, particularmente na elaboración dos ensaios prácticos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Elaboración e defensa pública dun ensaio relacionado coa materia. Como requisito para a súa presentación débese asistir a 2/3 das clases prácticas. Tamén se valorará a participación na discusión e debates das prácticas.	30	CE3 CE9 CT1 CT5 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Unha proba escrita liberatoria a mediados do curso e resto da materia na data oficial de exame da convocatoria ordinaria. Un exame global na convocatoria extraordinaria.	70	CE3 CE5 CE9 CE11 CT1 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame global da materia tanto na convocatoria ordinaria e extraordinaria, que suporá o 100% da cualificación.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas oficiais de exames poden estar suxeitas a revisións polo que se recomenda acudir á web da Facultade para a súa consulta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Emilio Albi, José Manuel González-Páramo e Ignacio Zubiri, Economía Pública I, 2012, Ariel Economía

Joseph E. Stiglitz e Jay K. Rosengard, La Economía del Sector Público, 2016, Antoni Bosch

Bibliografía Complementaria

Emilio Albi e Jorge Onrubia, Economía de la gestión pública. Cuestiones fundamentales, 2015, Editorial Ramón Areces

Gosta Esping-Andersen e Bruno Palier, Los tres grandes retos del Estado del Bienestar, 2010, Ariel Ciencia Política

---

David N. Hyman, Public Finance. A Contemporary Application of Theory to Policy, 1983, The Dryden Press

---

Rafael Muñoz de Bustillo Llorente, Crisis, post-crisis y Estado de Bienestar: ¿hacia dónde transita el Modelo Social Europeo?, 2016, Cuadernos Europeos de Deusto, Núm. 54, Pág. 121-15

María Pazos Morán, Desiguales por ley. Las políticas públicas contra la igualdad de género, 2013, Catarata

---

Harvey S. Rosen e Ted Gayer, Public Finance, 2014, McGraw-Hill

---

Joseph E. Stiglitz et. al, El papel económico del Estado, 1993, Instituto de Estudios Fiscales

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Benestar, equidade e xénero/V03G100V01901

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía pública/V03G100V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía industrial				
Materia	Economía industrial			
Código	V03G100V01603			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Castro Rodríguez, Fidel			
Profesorado	Castro Rodríguez, Fidel			
Correo-e	fcastro@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	A Economía Industrial ocúpase de analizar o funcionamento dos mercados non competitivos, estudando as políticas das empresas perante as súas rivais e os consumidores. As súas interrogantes básicas son: existe poder de mercado, cáles son as consecuencias da existencia de poder de mercado, e qué pode e debe facer o Estado cando existe poder de mercado. Nesta materia presentaránse dun xeito formal as aportacións que se teñen producido nos últimos anos en resposta a estas cuestións.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	• saber
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	• saber
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• saber
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Habilidade para utilizar a teoría de xogos como instrumento para analizar a toma de decisións dos axentes económicos en contextos de interacción estratéxica.	CB1 CB2 CB5 CE1 CT1

Capacidade para abordar a análise de mercados nos que as empresas teñen poder de mercado, identificando os factores que favorecen a súa existencia e a súa persistencia no tempo.	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CG3 CG6 CG7 CE2 CE5 CT1 CT3
Habilidade para propoñer e resolver modelos teóricos complexos, así como interpretar os resultados e propoñer recomendacións de política económica, especialmente en política de competencia.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG6 CG7 CE2 CE4 CE5 CT3 CT4
Capacidade para formular preguntas interesantes en economía industrial, e formalizar e seleccionar os instrumentos de análise necesarios para respondelas.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG6 CG7 CE4 CE5 CE6 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema

1. Introducción
2. Teoría de xogos: conceptos básicos.
3. Modelos estáticos de oligopolio.
4. Modelos dinámicos de oligopolio.
5. Colusión.
6. Diferenciación de produto.
7. Entrada e barreiras de entrada.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	30	45
Lección maxistral	30	36	66
Exame de preguntas obxectivas	2	16	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	18	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios referidas a cada un dos temas, as cales serán repartidas con antelación.

Lección maxistral Exporase de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas. Para un adecuado seguimento e comprensión destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación os distintos temas utilizando os manuais da bibliografía recomendada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Apoyo para que o estudante poda resolver de forma individual e autónoma os exercicios entregados.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Só se aplicará ao alumno que asista como mínimo ao 80% das clases prácticas.	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CE1 CE2 CE6 CT4 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Probas de elección múltiple sobre cuestións teóricas e prácticas de materia.	35	CB1 CB2 CB3 CE1 CE2 CE4 CE5 CE6 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba que consta de dúas partes, unha de tipo test con preguntas teóricas e prácticas curtas, e outra con exercicios a resolver similares aos resoltos durante o curso.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG6 CG7 CE1 CE2 CE4 CE5 CE6 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante poderá optar entre avaliación continua ou exame global da materia. Serán avaliados a través dun exame global (1) os estudantes que non se presenten a ningunha proba de avaliación continua e (2) os estudantes que renuncien a avaliación continua antes do 12 de marzo.

Avaliación continua

- Un 5% da cualificación obterase pola entrega das resolucións de exercicios ou cuestións, algunha delas realizadas nas clases prácticas.
- Un 35% obterase coa realización de dous controis que se farán ao longo do curso.
- O 60% restante corresponderá cun exame global valorado sobre 10 puntos. Para poder aprobar a materia será imprescindible obter polo menos 4 dos 10 puntos. Se non se cumpre a condición anterior, a nota final máxima da materia será de 4,5 puntos.

A nota final do que non se presente ao exame será a nota obtida polas restantes probas de avaliación continua.

Exame global

O exame será valorado sobre 10 puntos. Para poder aprobar a materia debe obterse unha nota igual ou superior a 5.

Exame de fin de carreira

O exame de fin de carreira suporá o 100% da nota.

As datas oficiais dos exames poden ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bel, G., M. Callejón, M.T. Costa y A. Segarra, Economía Industrial, Civitas, 2001,

Cabral, L., Economía Industrial,, McGraw-Hill, 1997,

Tirole, J., La Teoría de la Organización Industrial, Ariel, 1990,

Bibliografía Complementaria

Church, J. y R. Ware, Industrial Organization: A Strategic Approach, Irwin-McGraw-Hill, 1999,

Fernández de Castro, J. y N. Duch, Economía Industrial, McGraw-Hill, 2003,

Pepall, L., D.J. Richards y G. Norman, Industrial Organization. Contemporary Theory & Practice, 5ª ed., Thomson, 2014,

Waldman, D.E. y E.J. Jensen, Industrial Organization. Theory and Practice, 3ª edición, Pearson, 2007,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos económicos da defensa da competencia/V03G100V01918

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Macroeconomía II				
Materia	Macroeconomía II			
Código	V03G100V01604			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Alonso Carrera, Jaime			
Profesorado	Alonso Carrera, Jaime			
Correo-e	jalonso@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/jalonso			
Descrición xeral	O obxectivo principal da materia Macroeconomía II é mostrar os alumnos cómo plantexar de xeito riguroso, á vez que sinxelo, as principais cuestións macroeconómicas. As discusións vanse centrar en torno a modelos concretos que intentan describir o comportamento da economía tanto no curto como no longo prazo, onde se discuten os efectos que as distintas medidas de política económica teñen sobre as distintas variabeis macroeconómicas. Un aspecto crucial a destacar é o papel que os distintos supostos de partida desempeñan nas conclusións de cada un dos modelos analizados. O programa de macroeconomía II parte dos contidos previamente analizados en Macroeconomía I, para a continuación introducir sucesivamente unha serie de liñas de ampliación dos modelos alí contemplados. En concreto na materia de Macroeconomía II abordaranse as problemáticas económicas relacionadas con el crecimiento económico, la deuda pública y su Sostenibilidad, los ciclos económicos y las expectativas racionales.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber • saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conectar os modelos económicos coa realidade para deste xeito poder emplealo para interpretar e explicar os fenómenos reais.	CE5 CE8 CT5
Realizar traballos empíricos nos que, empregando as ferramentas presentadas ao longo do curso, demostre a súa capacidade para analizar, sintetizar e finalmente elaborar un informe.	CE8 CT2 CT5
Interpretar os supostos e fundamentos de modelos macroeconómicos para o estudo de cuestións de longo prazo, sendo capaz de analizalos gráficamente e de resolver matematicamente problemas relacionados.	CE2 CE5 CE6
Ser capaz de redactar informes nos que, a partir dos resultados dun exercicio cuantitativo, fundaméntense recomendacións simples de política económica	CE2 CE8 CT5
O alumno familiarizarse na procura de información económica a través de bases de datos de economía así como no manexo de follas de cálculo e linguaxes de programación sinxelos que lles permita organizar a información obtida nas devanditas bases de datos e sacar conclusións.	CE8

Contidos	
Tema	

TEORÍA DO CRECEMENTO ECONÓMICO:
ECONOMÍA DO LONGO PRAZO

1. Os feitos do crecemento económico
  2. O modelo de crecemento de Solow
  3. Aplicacións empíricas. Análise de converxencia. Contabilidade do crecemento.
  4. Modelos de crecemento endóxeno
-
- FUNDAMENTOS MICROECONÓMICOS DA
MACROECONOMÍA
5. A formación de expectativas, expectativas racionais, credibilidade e reputación, crítica de Lucas.
  6. Inversión
  7. Consumo
  8. Déficit Público, Débeda Pública e Sustentabilidade. A equivalencia Ricardiana.
-

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas de forma autónoma	12	18	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	6	12
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. Nestas aulas expóranse, de xeito resumido, os principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con maior detalle os puntos de maior complexidade. Para un maior aproveitamento das aulas é necesario que os alumnos preparen con antelación e de xeito individual os temas segundo a bibliografía recomendada.
Resolución de problemas de forma autónoma	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistrais. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións. O alumnado resolverá as follas de exercicios de xeito individual o en grupo que deberá entregalos nos prazos establecidos para cada boletín de problemas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistrais. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Probas

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Despois da entrega da lista de exercicios, se fará unha clase de resolución de eses exercicios para destacar os puntos máis importantes e aclarar as dúbidas xurdidas no traballo autónomo do alumno. Coa entrega de cada lista de exercicios se fará unha proba para avaliar o coñecemento adquirido.
Exame de preguntas de desenvolvemento	No exame final se fará unha proba que faga unha avaliación conxunta do aproveitamento do curso.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
--	------------	---------------	------------------------

Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno debe solucionar una serie de problemas plantexados polo profesor. O alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu nas sesións maxistras e na resolución de exercicios.	30	CE2 CE5 CE6
Exame de preguntas de desenvolvemento	Examen final sobre os contido da materia. Realizarase nas datas oficiais establecidas pola Facultade.	70	CE2 CE5 CE6

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMA DE AVALIACIÓN

Seguindo a normativa vixente o alumno podera optar entre dous sistemas de avaliación: avaliación continua ou avaliación global única.

Avaliación continua: Nesta modalidade a nota final da materia será a suma de varias probas de avaliación realizadas o longo do curso:

- **Probas intermedias.** O 30% da nota (ata 3 puntos) obterase da entrega de boletíns de exercicios así como de controis parciais que periódicamente se farán nas clases prácticas. A nota correspondente acadada durante o cuatrimestre nestas probas **gardaranse para as convocatorias extraordinarias do presente curso académico.**
- **Proba final.** O 70% da nota (ata 7 puntos) obterase dun exame que avaliará a comprensión integrada da materia, tanto de contido teórico como práctico. Esta proba realizárase nas datas oficiais establecidas no calendario de exames, que pode ser consultado na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>. Esta proba realizase nas datas oficiais establecidas no calendario de exames, que pode ser consultado na páxina web de la Facultad <http://fccee.uvigo.es>. Para que esta proba final compute será necesario acatar unha puntuación mínima de 3 puntos dos 7 posibles. Si non se consegue o mínimo requerido, a nota da materia será a que se obteñaas las probas intermedias.

Avaliación global única: Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun único exame final que suporá o 100% da cualificación. Este exame terá contido tanto teórico como práctico, e realizarase nas datas oficiais establecidas no calendario de exames, que pode ser consultado na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>.

Nas **convocatorias extraordinarias** tamén se pode optar polos dos sistemas de avaliación. De seguir o método de avaliación continua, manterase a nota das probas intermedias do presente curso.

Na **convocatoria de fin de carreira** o sistema de avaliación será o de exame final único, que suporá o 100% da cualificación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MANKIW, G., MACROECONOMIA, 8ª, Antoni Bosch, 2014, Barcelona

Sorensen, Peter Birch e Whitta-Jacobsen, Hans Jorgen, Introducción a la Macroeconomía, 2ª, McGraw-Hill, 2010, Madrid

Bibliografía Complementaria

Blanchard, Olivier, MACROECONOMIA, 7ª, Pearson, 2017, Madrid

García Paso, J.I., Valero Perandones, I., Pérez Sánchez, R. y García Greciano, B., Crecimiento Económico: Modelos Teóricos y Ejercicios Resueltos, 1ª, Pearson, 2016, Madrid

Jones, Charles I. e Vollrath, Dietrich, Introduction to Economic Growth, 3ª, WW. Norton, 2013, New York

Sala-i-Martin, Xavier, Apuntes de crecimiento económico, 2ª, Antoni Bosch, 2000, Barcelona

Weil, David N., Crecimiento Económico, 1ª, Pearson, 2006,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía avanzada/V03G100V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Macroeconomía I/V03G100V01503

DATOS IDENTIFICATIVOS**Políticas económicas comparadas**

Materia	Políticas económicas comparadas			
Código	V03G100V01605			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Castro Fernández, Ana Esther			
Profesorado	Castro Fernández, Ana Esther			
Correo-e	esther@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona aos alumnos unha visión das principais políticas económicas de curto prazo aplicadas nos últimos anos. Estúdanse os principais obxectivos de estabilización conxuntural e as características das ferramentas monetarias fiscais e cambiarias.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber • saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber • saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber • saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno coñece o marco institucional da economía	CE3
O alumno entende as bases de funcionamento da economía	CE5
O alumno sabe buscar e manexar as fontes de información económica relevante e o seu contido	CE8
O alumno é capaz de elaborar medidas de política económica para acadar uns obxectivos dados	CE11
Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	CE9 CE12 CT7
Capacidade de traballar en equipo	CG4 CT2 CT4 CT7
O alumno ten capacidade crítica e autocrítica	CT4 CT7

Contidos

Tema	
Introdución	Políticas de estabilización e obxectivos da política económica
Política monetaria	Institucións. Oferta e demanda de diñeiro. Instrumentos de política monetaria. Mecanismos de transmisión. Experiencias de Política monetaria.
Política económica exterior	Políticas comerciais. Sistemas cambiarios. Procesos de axuste exterior e equilibrio da balanza de pagos.
Política fiscal	Bases teóricas. Políticas de ingreso e gasto. A débeda pública.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Seminario	5	8	13
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas, *etc).
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas, ó igual que as titorías en grupo, teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.
Seminario	As clases prácticas ó igual que as titorías en grupo, realizadas a través de seminarios, teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	A efectos prácticos, non se establece distinción entre prácticas de laboratorio e titorías en grupo (ou seminarios). Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas, como son : desenvolvemento de temas mediante o uso de material bibliográfico e estatístico, participación activa no desenvolvemento da materia, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	30	CG4 CE3 CE5 CE8 CE9 CE11 CE12 CT2 CT4 CT7
Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse exames de preguntas obxectivas sobre o temario da materia. Esíxese un nivel mínimo de coñecementos para superar a materia.	70	CG4 CE3 CE5 CE8 CE9 CE11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia polo sistema de avaliación continua, esíxese unha cualificación superior a 4 puntos sobre 10 tanto na docencia práctica como na teórica. En calquera caso, para superar a materia, a nota media ponderada das probas realizadas ao longo do curso ha de ser igual ou superior a 5 puntos sobre un total de 10.

A cualificación obtida nas prácticas, para aquel alumnado que o solicite, manterase até a segunda convocatoria. Os/os alumnos/as que renuncien ao sistema de avaliación continua, deberán comunicarllo á coordinadora da materia nas primeiras semanas do cuadrimestre (unha vez iniciáronse as clases prácticas). Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun único exame final que

suporá o 100% da cualificación. O exame dividirase en dous partes: unha de contidos relativos ás clases teóricas e outra de contidos relativos ás clases prácticas. A parte teórica ponderará o 70% do total; a parte relativa ás prácticas ponderará o 30% do total. Isto tamén será de aplicación na segunda convocatoria.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aranda, E. Pérez Moreno, S. y Sánchez Andrés A. (coord.), Política económica y entorno empresarial, Pearson, 2017,

Cuadrado Roura, J. R. (dir), Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos, McGraw Hill, Madrid., 2015

Ochando, C. (coord), Políticas Económicas coyunturales. Objetivos e instrumentos, Tirant lo Blanch, 2015

Bibliografía Complementaria

Castro A.E. y Teixeira, J.F., Luces y sombras de las uniones económicas, RBA, 2017

BCE, La política monetaria del BCE, BCE, 2012

Blanchard, O. et al., Rethinking Macroeconomic Policy, IMF, 2011

Fernández Díaz A. et al, Política monetaria. Fundamentos y estrategias., Editorial AC, Madrid., 2003

Krugman, P.R. y Obstfeld, M, Economía internacional : teoría y política,, Pearson Educación, Madrid., 2016

Mankiw, N. Gregory, Macroeconomía, Antoni Bosch, 2014

Parejo, J.A et al., Manual de sistema financiero español, Ariel. Barcelona, 2016

Pierce, D.G. and Shaw, D.M., Economía monetaria. Teorías, evidencia y políticas, ICE, 1977

Servicio de Estudios del Banco de España, La política monetaria y la inflación en España, Alianza, Madrid., 1997

Banco Central Europeo, <http://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>,

Banco de España, <http://www.bde.es>,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Política económica/V03G100V01504

Outros comentarios

Recoméndase que os alumnos teñan cursada a materia de Política Económica.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Comercio internacional**

Materia	Comercio internacional			
Código	V03G100V01701			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Profesorado	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Correo-e	cmiguel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia consta de dous partes. Por unha banda, o "Comercio Internacional" que analiza as transaccións reais entre países, é dicir, as transaccións que implican un movemento físico de bens. Doutra banda, a "Macroeconomía Internacional" que se centra en tres elementos esenciais como son o diñeiro e os tipos de cambio, a balanza de pagos, e o papel da política nun mundo onde coexisten moitas moedas e os países están integrados financieramente.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	• saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	• saber
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender as bases de funcionamento da economía tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	CG3 CE3 CE4 CE5 CT5 CT7
Lograr o manexo por parte dos estudantes da análise económica a través das súas ferramentas básicas, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar adecuadamente o problema	CG2 CG4 CG6 CE3 CE8 CE9 CE11 CT2 CT3 CT5

Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e do seu contido	CG2 CG3 CE5 CE6 CE8 CT2 CT5
---	---

Espertar o interese dos estudantes respecto á análise dos efectos das políticas macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se expuxo	CG6 CE5 CE13 CT5 CT7
--	----------------------------------

Contidos

Tema	
PARTE I: TEORÍA DO COMERCIO INTERNACIONAL	TEMA 1: INTRODUCCIÓN Á TEORÍA DO COMERCIO INTERNACIONAL TEMA 2: INTERDEPENDENCIA E GANANCIAS DERIVADAS DO COMERCIO TEMA 3: TEORÍAS CLÁSICAS DO COMERCIO INTERNACIONAL TEMA 4: O MODELO DE HECKSCHER-OHLIN E AS NOVAS TEORÍAS DO COMERCIO TEMA 5: POLÍTICA COMERCIAL INTERNACIONAL
PARTE II: MACROECONOMÍA INTERNACIONAL	TEMA 6: INTRODUCCIÓN Á MACROECONOMÍA INTERNACIONAL TEMA 7: TIPOS DE CAMBIO E MERCADO DE DIVISAS TEMA 8: TIPOS DE CAMBIO: O ENFOQUE MONETARIO A longo prazo TEMA 9: TIPOS DE CAMBIO: O ENFOQUE DE ACTIVOS A curto prazo TEMA 10: CONTAS NACIONAIS E INTERNACIONAIS: RENDA, RIQUEZA E BALANZA DE PAGOS TEMA 11: POLÍTICA MACROECONÓMICA INTERNACIONAL

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	28	40	68
Resolución de problemas	16	30	46
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	14	16
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	14	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información dos alumnos e presentación da materia
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio, relacionado coa temática da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.
Resolución de problemas	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame (segundo modalidade) no que se avaliará todos os contidos traballados na Parte I do curso.	50	CG2 CG3 CG4 CG6 CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CE9 CE11 CE13 CT2 CT3 CT5 CT7
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame (segundo modalidade) no que se avaliará todos os contidos traballados na Parte II do curso.	50	CG2 CG3 CG4 CG6 CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CE9 CE11 CE13 CT2 CT3 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADE EVALUACIÓN CONTÍNUA

Neste caso a avaliación da materia constará de dous partes:

1.- Exame Parte I: Teoría de o Comercio Internacional. Este exame se realizará a metade do cuadrimestre nunha data que estará fixada a principio de curso.

PARA SUPERAR ESTA PARTE DA MATERIA SERÁ NECESARIO ALCANZAR UN MÍNIMO DE 5 PUNTOS SOBRE DEZ. EN CASO CONTRARIO, HABRÁ DE EXAMINARSE DE TODO O TEMARIO NO EXAME GLOBAL.

2.- Exame Parte II: Macroeconomía Internacional. Este exame se realizará na data oficial establecida no calendario de exámenes.

A nota final do alumno será a media aritmética dos dous exámenes.

MODALIDADE EVALUACIÓN GLOBAL

O estudiantado que se acolla a esta modalidade realizará un exame polo 100% da nota, na data oficial establecida no calendario de exámenes.

Convocatoria Xullo: Na convocatoria extraordinaria, o estudiantado poderá optar por realizar un exame polo 100% da nota ou ben examinarse só da parte da materia que non supere.

Convocatoria Fin de Carreira: O estudiantado matriculado na convocatoria fin de carreira realizará un exame polo 100% da nota, na data oficial establecida no calendario de exámenes.

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Krugman, P.R.; Obstfeld, M. y Meltz, M.J., Economía internacional, 10ª, Pearson, 2016,

Feenstra R.C. y Taylor A. M., Macroeconomía internacional, 2ª, Reverté, 2012,

Bibliografía Complementaria

Carbaugh, Robert J., Economía Internacional, 12, Cengage learning, 2009,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Economía internacional/V03G100V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Macroeconomía I/V03G100V01503

Macroeconomía II/V03G100V01604

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía internacional				
Materia	Economía internacional			
Código	V03G100V01702			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Castro Fernández, Ana Esther Teixeira Bautista, José Francisco			
Profesorado	Castro Fernández, Ana Esther Teixeira Bautista, José Francisco			
Correo-e	teixeira@uvigo.es esther@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nos últimos anos veñen producindo profundos cambios na orde económica internacional. O coñecemento da súa dinámica desde o período inmediatamente posterior ao final da II Guerra mundial resulta fundamental para coñecer as claves explicativas dos acontecementos económicos que estamos a vivir. Nesta materia analízase a evolución das macromagnitudes das principais economías desenvolvidas e das súas políticas económicas, da orde comercial e monetaria. Ademais, de forma paralela ao desenvolvemento dos temas comentados, o alumno realiza un seguimento da conxuntura económica internacional.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer • Saber estar / ser
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber facer
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber facer • Saber estar / ser
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber • saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• saber facer • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer • Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno coñece o marco institucional da economía	CE3
O alumno é capaz de situar a economía na súa evolución histórica	CE4
O alumno comprende as bases de funcionamento da economía.	CE3 CE4 CE5

O alumno é capaz de identificar e interpretar fontes de información económica relevante e o seu contido	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CT4
O alumno sabe identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	CG6 CG7 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CT5
O alumno é capaz de argumentar de forma coherente e intelixible, tanto oral como escrita	CT5
O alumno organiza a documentación e presenta o seu traballo de maneira adecuada á audiencia	CG2 CG4 CG7 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CT2 CT4 CT5
O alumno é capaz de elaborar informes económicos	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CE5 CE8 CE13 CT4 CT5 CT7
O alumno é capaz de expor reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	CG5 CG6 CG7 CE3 CE4 CE5 CE9 CT5 CT7
O alumno é capaz de analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	CG4 CG5 CG6 CG7 CE9 CT5

Contidos

Tema	
Introdución á economía internacional	Conceptos básicos de economía internacional Integración económica e monetaria
Grandes ciclos económicos	Dos inicios do capitalismo á globalización

Evolución do marco comercial e monetario	O patrón ouro. A desorde monetaria de entreguerras. O período de vixencia dos acordos de Bretton Woods. O período da flotación xeneralizada os tipos de cambio. A experiencia da UME.
	Do GATT á OMC.
A conxuntura económica internacional	Principais macromagnitudes. Decisións de política económica. Opinións de expertos. Informes de organismos económicos internacionais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	23	45	68
Seminario	5	8	13
Lección maxistral	22	45	67
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas...).
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas, do mesmo xeito que as titorías en grupo, teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.
Seminario	As clases prácticas, do mesmo xeito que as titorías en grupo realizadas a través de seminarios, teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	A efectos prácticos, non se establece distinción entre prácticas de laboratorio e titorías en grupo. Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas, como son : desenvolvemento de temas mediante o uso de material bibliográfico e estatístico, participación activa no desenvolvemento da materia, realización de traballos, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	40	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CE8 CE9 CE13 CT2 CT4 CT5 CT7

Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse exames con preguntas obxectivas baseadas no temario da materia. Os alumnos/as deben mostrar un nivel adecuado de coñecementos para superar a materia.	60	CG4 CE3 CE4 CE5 CE9 CT5 CT7
-------------------------------	--	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aqueles/as alumnos/as que opten polo sistema de avaliación continua, para superar a materia deben ter unha cualificación superior a catro puntos sobre dez tanto nas clases prácticas como no exame correspondente á docencia teórica. Ademais, a nota media entre clases prácticas e o exame teórico ha de ser igual ou superior a cinco puntos sobre dez. Para aqueles alumnos/as que así o soliciten, a cualificación das prácticas manterase nas distintas convocatorias do curso.

Os/as estudantes que renuncien ao sistema de avaliación continua, deberán comunicarllo ao profesor/a da materia nas primeiras semanas do cuadrimestre (unha vez iniciadas as clases prácticas).

Os/as alumnos/as que renuncien á avaliación continua deberán obter unha cualificación igual ou superior a cinco puntos sobre dez no exame final, que incluírá a materia impartida na docencia teórica (60% de cualificación total) e na docencia práctica (40% da cualificación total). Neste exame final será posible obter a máxima cualificación (10) na materia.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

Os exames realizaranse nas datas oficiais establecidas polo órgano responsable. Poden consultarse na páxina web da Facultade de CC. Económicas e Empresariais: <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castro A.E. y Teixeira, J.F., *Luces y sombras de las uniones económicas*, RBA, 2017

Krugman, Paul .; Obstfeld, Maurice, *Economía internacional: teoría y política*, Pearson Educación, 2016

Bibliografía Complementaria

Acemoglu, D. y J. Robinson, *Por qué fracasan las naciones*, Ediciones Deusto, 2012

Aranda, E. Pérez Moreno, S. y Sánchez Andrés A. (coord.), *Política económica y entorno empresarial*, Pearson, 2017

Karier, Thomas, *GREAT EXPERIMENTS IN AMERICAN ECONOMIC POLICY From Kennedy to Reagan*, PRAEGER Westport, Connecticut, 1997

Krugman, Paul, *EL RETORNO DE LA ECONOMIA DE LA DEPRESION Y LA CRISIS ACTUAL*, Prentice-Hall, 2009

Maddison, Agnus, *The World Economy: a millennial perspectiva*, OECD, 2001

Ochando, C. (coord), *Objetivos e instrumentos de las políticas económicas coyunturales*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2015

Querol, F (coord), *De quelques aspects de l'Union économique et monétaire européenne*, Presse de L'Université Toulouse 1 Capitole, 2015

Rodrik, D., *La paradoja de la globalización*, A. Bosch Editor, 2011

Banco Central Europeo, www.ecb.int,

Banco Mundial, www.worldbank.org,

Fondo Monetario Internacional, www.imf.org,

Organización Mundial del Comercio, www.wto.org,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia económica/V03G100V01103

Macroeconomía I/V03G100V01503

Macroeconomía II/V03G100V01604

Política económica/V03G100V01504

Políticas económicas comparadas/V03G100V01605

Outros comentarios

Nesta asignatura converxen os coñecementos adquiridos nas asignaturas de historia económica, teoría económica e política económica.

É altamente recomendable a asistencia ás clases teóricas e ás clases prácticas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Benestar, equidade e xénero**

Materia	Benestar, equidade e xénero			
Código	V03G100V01901			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	del Río Otero, Coral			
Profesorado	del Río Otero, Coral			
Correo-e	crio@uvigo.es			
Web	http://crio.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	<p>Esta materia ten como principal obxectivo introducir ao alumnado na análise das desigualdades económicas, un tema de crecente relevancia nos debates públicos tanto nos países desenvolvidos como no mundo en desenvolvemento. No curso discútese os diferentes enfoques e ferramentas para a cuantificación de fenómenos relacionados coa equidade na distribución dos recursos económicos, tales como a desigualdade, a pobreza, ou a discriminación das mulleres e outros colectivos no mercado laboral. Discútese os principais problemas prácticos e conceptuais asociados coa cuantificación destes fenómenos, preséntanse os indicadores máis adecuados, dos que se analizan as súas propiedades, e estúdanse as tendencias actuais e as súas causas. En todo o curso incorpórase de forma transversal a perspectiva de xénero.</p> <p>O curso ten unha orientación moi práctica, xa que se persegue que o/a estudante dispoña das ferramentas necesarias para ser capaz de interpretar de forma crítica os estudos e informes relacionados coa equidade. Tamén se pretende que sexa capaz de replicar os principais indicadores a partir de datos procedentes de enquisas de fogares, mediante o uso dun programa informático de libre acceso para a análise distributiva (DAD). Por iso, a realización dun breve informe sobre un problema distributivo no que se apliquen os coñecementos adquiridos, forma parte esencial do curso.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os principais problemas asociados á distribución de recursos e a discriminación	CE6 CE9
Manexo de ferramentas para a análise distributiva empregando as fontes datos dispoñibles sobre condicións de vida dos fogares e mercado laboral.	CE6 CE9
Comprensión e capacidade de elaboración dun informe relacionado cun problema distributivo	CE6 CE8 CE9 CE13 CT5

Contidos

Tema	
1. Introducción: o benestar	1.1 Marco teórico: A análise económica das desigualdades 1.2 Aspectos metodolóxicos a ter en conta na análise do benestar
2. As desigualdades económicas	2.1 Desigualdade, distribución da renda e benestar social 2.2 Comparacións ordinais de desigualdade: a curva de Lorenz 2.3 Comparacións cardinais de desigualdade: os índices de desigualdade e as súas propiedades 2.4 Algunhas extensións

3. Pobreza e exclusión social	3.1 Identificación da poboación pobre: as liñas de pobreza 3.2 Cuantificación da pobreza: índices de pobreza 3.3 Criterios para ordear distribucións de acordo coa súa pobreza 3.4 Dinámica da pobreza 3.5 Pobreza multidimensional 3.6 Determinantes da pobreza
4. Análise económica da discriminación	4.1 Desigualdade entre grupos e discriminación 4.2 Explicacións das desigualdades no mercado de traballo 4.3 A discriminación laboral 4.4 Contratación e segregación ocupacional 4.5 Discriminación salarial

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	60	88
Seminario	17.5	20	37.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Traballo	2.5	20	22.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición en clase dos principais contidos do programa.
Seminario	Cálculo de indicadores mediante folla de cálculo e programa informático específico (DAD), empregando datos de enquisas de fogares. Discusión e interpretación de resultados. Elaboración e presentación dun informe aplicando os coñecementos adquiridos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Durante os seminarios de prácticas o estudantado recibirá atención personalizada para a resolución dos problemas de aplicación das técnicas obxecto de estudo.
Probas	Descrición
Traballo	Durante a elaboración do traballo, o estudantado recibirá o asesoramento personalizado tanto no horario de clases como nas titorías correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final (data convocatoria oficial)	70	CE6 CE9
Traballo	Elaboración dun informe empregando fontes de datos estatísticos dispoñibles, con programas informáticos específicos (Excel, DAD), no que se apliquen os coñecementos adquiridos. Presentación en clase das principais conclusións do informe.	30	CE6 CE8 CE9 CE13 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para ter dereito a entregar e presentar o informe será necesario ter asistido ao menos a 5 das 7 primeiras clases prácticas (seminarios). O non cumprimento deste requisito supón acadar unha puntuación de 0 na avaliación continua a cal representa o 30% da nota final.

O alumnado que quera renunciar á avaliación continua deberá comunicalo (por escrito) á docente antes da primeira práctica. Neste caso, será avaliado co exame final (que constituirá o 100% da nota).

Na convocatoria Fin de Carrera, a avaliación realizarase, exclusivamente, cun exame final (que constituirá o 100% da nota).

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albelda, Randy y Drago, Robert, *Unlevel Playing Fields. Understanding Wage Inequality and Discrimination*, 4ª, Dollars & Sense, 2013, EEUU

Atkinson, Anthony B., *Desigualdad: ¿Qué podemos hacer?*, Fondo de Cultura Económica, 2016, México

Gradín, Carlos y Del Río, Coral, *Desigualdad, pobreza y polarización en la distribución de la renta en Galicia*, IIEG - Fundación Pedro Barrié de la Maza, 2001, España

Stiglitz, Joseph E., *El precio de la desigualdad*, Taurus, 2012, España

Bibliografía Complementaria

Alkire, Sabina; Foster, James; Seth, Suman; Santos, Maria Emma; Roche, José Manuel y Ballón, Paola, *Multidimensional Poverty Measurement and Analysis*, Oxford University Press, 2015, UK

Alonso-Villar, Olga y Del Río, Coral, *Segregación ocupacional por razón de género y status migratorio en España y sus consecuencias en términos de bienestar*, 2017, *Ekonomiaz*, vol. 91 (1º semestre), pp. 124-163

Atkinson, Anthony B. y Bourguignon, François (ed.), *Handbook of Income Distribution* (vol. 1), 1ª (reimpresión), Elsevier, 2007, The Netherlands

Bandrés, Eduardo, *Economía y redistribución: teorías normativas y positivas sobre la redistribución de la renta*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1993, España

Benería, Lourdes, *Género, desarrollo y globalización*, Hacer Editorial, 2009, España

Blau, Francine D.; Ferber, Marianne A. y Winkler, Anna E., *The Economics of Women, Men, and Work*, 7ª, Pearson, 2014, EEUU

CES España, *Tercer informe sobre la situación de las mujeres en la realidad sociolaboral española*, Consejo Económico y Social España, 2011, Informe 01/2011, España

CES España, *Distribución de la renta en España: Desigualdad, cambios estructurales y ciclos*, Consejo Económico y Social España, 2013, Informe 03/2013, España

Del Río, Coral y Alonso-Villar, Olga, *Mujeres ante el empleo (y el desempleo) en el mercado laboral español*, 2014, AREAS. Revista Internacional de Ciencias Sociales, n. 33, p. 87-103

Duclos, Jean-Ives y Araar, Abdelkrim, *Poverty and Equity: Measurement, Policy and Estimation with DAD*, Springer, 2006, EEUU

Eswaran, Mukesh, *Why Gender Matters in Economics*, Princeton University Press, 2014, EEUU

Ferber, Marianne A. y Nelson, Julie A. (ed.), *Más allá del hombre económico*, Cátedra, 2004, España

Foster, James; Seth, Suman; Lokshin, Michael y Sajaia, Zurab, *A Unified Approach to Measuring Poverty and Inequality*, The World Bank, 2013, EEUU

FOESSA, *VII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España*, Fundación FOESSA, 2014, España

Goerlich, Francisco J. y Villar, Antonio, *Desigualdad y Bienestar Social*, Fundación BBVA, 2009, España

OECD, *Growing Unequal? Income distribution and poverty in OECD countries*, OECD Publishing, 2008, Francia

Pazos Morán, María, *Contra el patriarcado: Economía feminista para una sociedad justa y sostenible*, Katakak, 2018, España

Salverda, Wiemer; Nolan, Brian y Smeeding, Timothy M. (ed.), *The Oxford Handbook of Economic Inequality*, Oxford University Press, 2011, UK

Sarasúa, Carmen y Gálvez, Lina, *¿Privilegios o eficiencia? Mujeres y hombres en los mercados de trabajo*, Publicaciones Universidad de Alicante, 2003, España

Sen, Amartya, *La desigualdad económica*, Fondo de Cultura Económica, 2001, México

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía dos servizos públicos/V03G100V01602

Economía pública/V03G100V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía da Unión Europea**

Materia	Economía da Unión Europea			
Código	V03G100V01903			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía dos recursos naturais e do medio ambiente**

Materia	Economía dos recursos naturais e do medio ambiente			
Código	V03G100V01905			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Garza Gil, María Dolores			
Profesorado	Garza Gil, María Dolores			
Correo-e	dgarza@uvigo.es			
Web	http://www.webs.uvigo.es ; www.erenea.uvigo.es			
Descrición xeral	Acercamiento a diferentes problemáticas ligadas a la relación entre la actividad económica y los recursos naturales y medio ambiente, para lo cual el concepto de desarrollo sostenible cobra un papel fundamental.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	• Saber estar / ser
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	• saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• Saber estar / ser
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	• saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Comprender e manexar conceptos económicos necesarios para a xestión dos recursos naturais e do medio ambiente	CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CT6 CT7
Capacidade para identificar problemas relacionados co medio ambiente e os recursos naturais, o seu tratamento económico e interpretación dos posibles resultados necesarios para a xestión dos mesmos.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CE6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7
Capacidade para desenvolver traballos ou informes breves no campo da economía dos recursos naturais e ambientais.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CE8 CE9 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7

Contidos

Tema	
Introducción	Economía, Natureza e Desenvolvemento Sostible.
Economía dos recursos naturais	Condicionantes básicos. Economía dos recursos renovables. Economía de recursos non renovables.
Economía ambiental	Fundamentos de valoración económica do medio ambiente. Métodos de valoración indirectos. Métodos de valoración directos.
Políticas públicas aplicadas ós recursos naturais e medio ambiente	A necesidade de regular. Instrumentos de regulación e políticas públicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Seminario	5	5	10
Lección maxistral	30	65	95

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Búsqueda de información e resolución de exercicios. Presentación individual ou en grupo.

Seminario	Os alumnos poderán plantexar dúbidas sobre a materia. Tamén se poden utilizar para que o profesor plantexe problemas ós alumnos que serán avaliados posteriormente.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia e realización de exercicios. Realización de exames parciais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Realizaranse dúas titorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Supervisión das prácticas realizadas. Posibilidade de realizar e presentar traballos. Valorarase ate o 30%. (Poderanse utilizar as sesións prácticas para realizar probas parciais). Resultados da aprendizaxe: - Capacidade para identificar problemas relacionados co medio ambiente e os recursos naturais, o seu tratamento económico e interpretación dos posibles resultados necesarios para a xestión dos mesmos. - Capacidade para desenvolver traballos ou informes breves no campo da economía dos recursos naturais e ambientais.	30	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CE6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7
Lección maxistral	Examen final e parciais liberatorios. Si se aproban os parciais, a materia estará superada. Valorarase sobre un 70%. A data do exame final será a que decida o órgano competente da Facultade e se publicará na web do Centro. Resultados da aprendizaxe: - Comprender e manexar conceptos económicos necesarios para a xestión dos recursos naturais e ambientais. - Capacidade para identificar problemas relacionados co medio ambiente e os recursos naturais, o seu tratamento económico e interpretación dos posibles resultados necesarios para a xestión dos mesmos.	70	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE10 CE11 CE12 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación. As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

D.W. Pearce y R.K. Turner, Economía de los Recursos Naturales y del Medio Ambiente, Celeste, 1995, Madrid

J. Surís y M. Varela, Introducción a la Economía de los Recursos Naturales, Cívitas, 1995, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

D. Azqueta, Introducción a la economía ambiental (2ª Edc), McGraw Hill, 2010, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia económica de España**

Materia	Historia económica de España			
Código	V03G100V01906			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Profesorado	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Correo-e	cfacal@uvigo.es			
Web	http://cfacal.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia ten como obxecto explicar a evolución de a economía española contemporánea, arrincando de a chamada crise de o Antigo Réxime ata finais de o século XX, para entender o crecemento a longo prazo e o cambio estrutural, a través de as súas principais etapas históricas. Atenderá á beira de a oferta de a economía e á beira de a demanda.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a linguaxe económica básico e o modo de pensar de os economistas.	CE2
Coñecer o marco institucional de a economía	CE3
Coñecer o perfil cambiante de as institucións e axentes que influíron en os resultados de a economía española contemporánea: Estado, particulares e empresas e sector exterior (outras nacións)	CE3
Capacidade para situar a economía en a súa evolución histórica	CE4
Identificar as etapas de a evolución económica de a España contemporánea e os seus principais características	CE4
Comprender as bases de funcionamento de a economía en cada unha de as etapas significativas de o desenvolvemento económico contemporáneo.	CE4 CE9
Habilidades en a procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	CE8
Coñecer e manexar a materia prima para estudar a Historia Económica española, as súas estatísticas e as súas fontes fundamentais	CE4 CE8
Analizar series históricas e inferir os comportamentos de os principais axentes económicos ante a evolución real (ou hipotética) de as variables económicas	CE4 CE8 CE9
Fomentar a actitude crítica e autocrítica	CT1 CT7

Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais, éticos e medioambientais	CB3 CE7 CE9 CT1
- Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	CB4 CT3 CT4
Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto oral coma escrita, no idioma propio e nunha lingua estranxeira	CB4 CT5 CT6
- Capacidade de traballar en equipo, con responsabilidade, planificación, espírito de cooperación e empatía co resto de persoas do colectivo.	CB4 CT2 CT4

Contidos

Tema	
1. O crecemento económico a longo prazo e o cambio estrutural.	Xeografía, recursos naturais. Os recursos humanos. Factores políticos e institucionais. Bases tecnolóxicas e organización empresarial. Etapas do crecemento económico e do cambio estrutural.
2. Crise do Antigo Réxime, revolución liberal e arranque da industrialización, 1789-1840-1890.	Natureza da crise, principais desequilibrios da economía e respostas: reorientación e política de reformas. Agricultura e recursos minerais. A industrialización: factores, limitacións e niveis. O inicio da ruptura enerxética. A formación do mercado nacional e a progresiva apertura ao exterior. O financiamento da economía (sistema financeiro e banca). O papel do Estado e a Facenda pública. A distribución da riqueza e da renda (mercados de traballo e desigualdade de xénero) O consumo dos fogares. A educación e a saúde (a beneficencia pública).
3. A economía española durante a segunda revolución industrial, 1890-1936.	Agricultura, entre a crise agraria finisecular e a modernización. O salto histórico na industrialización: novo ciclo tecnolóxico e empresarial (intensificación da transición enerxética). Cara a unha estratexia de desenvolvemento nacionalista: viraxe da política comercial e nova estrutura institucional protectora e interventora. O financiamento da economía. O papel cambiante do Estado. A distribución da riqueza e a renda (mercado de traballo e desigualdade de xénero). Consumo dos fogares, inicio da transición nutricional e primeiras manifestacións do consumo de masas. Educación e saúde (da beneficencia pública á asistencia social).
4. A economía durante a Guerra Civil e o franquismo (1936-1973)	As economías de guerra (1936-1939). Autarquía e illamento (1939-1951). A década bisagra: industrialización substitutiva de importacións (1951-1959). Estabilización, liberalización, desenvolvismo e crise (1959-1975).
5. A economía da democracia 1975-2008: reformas, integración europea e globalización.	Axustes, reformas e transición política (1975-1985). Integración na Unión Europea (1986-1996). Globalización e novo ciclo de crecemento económico.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	20	32	52
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	21	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Lección maxistral	<p>Dúas horas semanais.</p> <p>Mediante esta metodoloxía, con apoio audiovisual, presentarase de xeito sintético, secuencial e motivadora os aspectos craves dos contidos fundamentais da materia.</p> <p>As primeiras sesións estarán dedicadas a ofrecer unha visión panorámica de a materia e conceptos básicos de historia económica; as restantes sesións estarán destinadas a exposición do temario.</p> <p>Malia que o método de estas sesións é fundamentalmente expositivo, se promoverá a participación activa de o alumnado.</p>
Seminario	<p>Estes seminarios de carácter eminentemente práctico son 8, cunha duración por sesión 2 horas e 30 minutos. Duas de estas sesións dedicarnase a titorías en grupo.</p> <p>Concíbense como parte de un proceso de aprendizaxe continuada.</p> <p>Permiten poñer en común os coñecementos adquiridos na preparación de cada sesión.</p> <p>Cada seminario práctica poderá consistir:</p> <p>a) Formulación do exercicio en cuestión (lecturas, resolución de exercicios, redacción dun breve informe, etc.). Esa formulación está subida a plataforma docente, dacordo co calendario de realización;</p> <p>b) Un traballo fora da aula (de biblioteca, procuras en catálogos ou bases documentales);</p> <p>c) Resolución da práctica, por escrito;</p> <p>d) Subida da mesma a plataforma docente;</p> <p>e) Exposición en clase, previamente fixada ou sobre a marcha, dacordo coa dinámica da mesma;</p> <p>e) Debate;</p> <p>f) Exposición e discusión de dúbidas;</p> <p>g) Reformulación da práctica.</p> <p>Para as sesións de titoría en grupo:</p> <p>A docente seleccionará previamente cuestións clave dos contidos da materia, en función da súa importancia ou dificultade;</p> <p>Para estas sesións o alumnado deberá elabora un esquema de dúbidas e preguntas sobre ditas cuestións;</p> <p>Tambén servirán estas sesións para resolver dúbidas xenerais sobre os contidos la materia.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As dúbidas non resoltas na aula exporanse de modo individualizado nas horas de titoría.
Seminario	As dúbidas xurdidas coas lecturas e nas actividades das sesións de seminario, atenderáanse de modo individualizado en horas de titoría.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	A través dos seminarios:	30	CB3
			CB4
	Avaliaranse os traballos prácticos, consistentes: na lectura dun tema ou parte dun tema, na redacción dun informe ou síntese, exposición e defensa;		CE2
			CE3
			CE4
	Avaliarase a coherencia e calidade de o traballo, esquema, síntese ou mapa conceptual, ou a valoración de os exercicios (comentario e análise de gráficos, series estadístico ou textos, a resolución de cuestións e problemas);		CE7
			CE8
			CE9
			CT1
	Valorarase a calidade formal de os traballos realizados, a corrección sintáctica e gramatical e o uso acomodado de a metodoloxía propia de a investigación (o estudo rigoroso de unha materia ou de un tema);		CT2
			CT4
			CT5
			CT6
	Valorarase a asistencia, a participación, o cumprimento, a aptitude, os aspectos formais (redacción, sintaxis, ortografía, etc.), e a capacidade de transmitir as aprendizaxes realizadas e a calidade de a expresión oral.		CT7

Exame de preguntas de desenvolvemento	Estas probas realizaranse no exame final:	70	CB3
	Se evaluarán os coñecementos sobre os contidos teóricos de a materia;		CB4
			CE2
	Valorarase que as respostas estean estruturadas, razoadas correctamente;		CE3
			CE4
			CE7
	Valorarase a redacción correcta, clara e comprensible.		CE8
			CE9
			CT5
			CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá dúas opcións de avaliación: Avaliación continua ou Exame final.

A - AVALIACIÓN CONTINUA:

A avaliación dos seminarios corresponderáse co 30% da nota final e o exame con 70% da mesma.

B - EXAME FINAL:

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación.

Esta proba obxectiva consta de varias partes, compostas por preguntas de desenvolvemento. Para aprobar a materia é imprescindible aprobar cada unha dos seus partes.

Cualificación numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente.

As datas dos horarios das probas de avaliación nas diferentes convocatorias son as especificadas no calendario da páxina web da Facultade. <http://fccee.uvigo.com>

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Carreras, Albert y Tafunell, Xavier, Entre el Imperio y la Globalización. Historia Económica de la España Contemporánea, Crítica, 2018, Barcelona

Collantes, Fernando, La Economía Española en 3D. Oferta, Demanda y Largo Plazo, Pirámide, 2017, Madrid

Maluquer de Motes, Jordi, La Economía Española en Perspectiva Histórica., Pasado y Preente, 2014, Barcelona

Llopis, Enrique y Francisco Comín, Historia Económica de España, siglos X-XX (Historia Del Mundo Moderno), Alianza, 2010, Madrid

Tortella, Gabriel y Nuñez, Clara Eugenia, El Desarrollo de la España Contemporánea. Historia Económica de los Siglos XIX y XX., Alianza, 2011, Madrid

Bibliografía Complementaria

Carreras, Albert y Tafunell, Xavier (coordinadores), Estadísticas Históricas de España : siglos XIX-XX, Fundación BBVA, 2005, Madrid

Comín, Francisco y Hernández, Mauro, Crisis Económicas En España. 1300-2012. Lecciones De La Historia, Alianza, 2013, Madrid

Díez- Minguela, Alfonso; Martínez-Galarraga, Julio; Tirado-Fabregat, Daniel A., Regional Inequality in Spain 1860-2015, Palgrave Studies in Economic History, 2018, London

Gallego Martínez, Domingo; Germán Zubero, Luis ;Pinilla Navarro, Vicente (eds.), Estudios Sobre el Desarrollo Económico Español: Dedicados al profesor Eloy Fernández Clemente, PUZ, 2016, Zaragoza

Prados de la Escosura, Leandro, Spanish Economic Growth, 1850-2015, Palgrave Studies in Economic History, 2017, London

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Estatística: Estadística I/V03G100V01205

Historia: Historia económica/V03G100V01103

Economía española/V03G100V01301
Macroeconomía I/V03G100V01503
Política económica/V03G100V01504
Políticas económicas comparadas/V03G100V01605
Comercio internacional/V03G100V01701
Técnicas cuantitativas para a análise económica/V03G100V01914

Outros comentarios

---

1. Aconséllase un traballo regular, sistemático, a o longo de o cuatrimestre, tanto no referente os contidos teóricos transmitidos nas clases maxistras coma nos traballos de seminario.
  2. Na parte práctica como na teórica, será especialmente tido en conta o interese demostrado e a calidade de as intervencións, ben sexa dentro de os grupos de traballo que se formen, ben individualmente.
  3. Considérase relevante unha actitude construtiva, crítica, e a participación activa nas clases teóricas e prácticas.
  4. A expresión escrita debe coidarse de forma especial: a claridade na exposición, a orde, e o rigor ortográfico e sintáctico son fundamentais nun estudante universitario.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Tributación**

Materia	Tributación			
Código	V03G100V01907			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	González Martínez, José Manuel			
Profesorado	González Martínez, José Manuel			
Correo-e	xmgonzalez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Tributación é unha materia optativa que se imparte no segundo cuadrimestre do cuarto curso do Grao de Economía. Consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do alumno, das cales 60 son actividades presenciais, mentras que o resto serán actividades non presenciais. Nesta materia faise unha presentación do Sistema Fiscal Español e abórdanse en profundidade dous dos principais impostos: IRPF e IS.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir coñecementos básicos para entender o papel que desempeña a fiscalidade no funcionamento da economía	CB2 CE3 CE7 CT7
Desenvolver habilidades de procura, uso e comprensión da normativa tributaria vixente e obtención de información estatística relacionada coa fiscalidade	CE8
Entender os efectos da tributación sobre as distintas fontes de renda: traballo, capital, actividades empresariais.	CB2 CE9 CE12
Fomento da capacidade de traballar en equipo buscando achegar as mellores solucións tributarias.	CE9 CE12 CT2
Xustificar e defender as decisións adoptadas en materia de tributación mediante estudos de caso	CE9 CE12 CT5

Contidos

Tema	
Parte I: Introducción ao Sistema Fiscal	Os obxetivos básicos. A organización da materia, o método de traballo e a súa avaliación.
Tema 1: Obxetivos e metodoloxía da materia.	
Tema 2: Caracterización do sistema fiscal español e bases para a fiscalidade empresarial e persoal	O papel dos impostos na realidade económica. Composición do Sistema Fiscal. A fiscalidade como variable de decisión.
Parte II: O imposto sobre a Renda das Persoas Físicas.	Elementos básicos do Imposto: contribuínte e unidade familiar, rendas suxeitas e exentas, período impositivo
Tema 3: Introducción ao IRPF	

Tema 4: Rendas das Persoas Físicas	Rendas do Traballo e do Capital, Ganancias e Perdas Patrimoniais. Notas para o asesoramento fiscal
Tema 5 : Renda de Empresarios e Profesionais	Elección do réxime de estimación da renda. Determinación da renda en Estimación Directa e Estimación Obxectiva. Notas para o asesoramento fiscal. Pagos Fraccionados.
Tema 6: Liquidación do IRPF	Integración e compensación das rendas, mínimo persoal e familiar, determinación da cota íntegra, deducións. Notas para a planificación fiscal e proceso liquidatorio.
Parte III: O imposto sobre sociedades. Tema 7: Introducción o imposto de Sociedades	Elementos básicos do imposto: Contribuíntes, Resultado Contable e Base Imponible. Período impositivo, imputación temporal de ingresos e gastos
Tema 8: Operacións determinantes da base imponible	Gastos non deducibles. Amortizacións do Inmobilizado. Arrendamento Financeiro. Deterioro de Valor e Transmisións Patrimoniais. Notas para o asesoramento fiscal.
Tema 9: Liquidación do IS	Deduccións, pagados a conta e proceso liquidatorio. Notas para a planificación fiscal

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	20	20	40
Prácticas en aulas informáticas	22	23	45
Prácticas autónomas a través de TIC	0	18	18
Exame de preguntas de desenvolvemento	6	39	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión inicial na que o docente presentará o contido e obxectivos da materia así como a metodoloxía de traballo e os sistemas de control e avaliación.
Lección maxistral	En cada sesión, o docente presentará as cuestións máis relevantes de cada tema. Formulará a metodoloxía a seguir para interpretar as consecuencias e os efectos económicos da norma tributaria e resaltará a súa aplicación práctica
Prácticas en aulas informáticas	Realizaranse sesións prácticas que terán lugar en aula informática empregando a metodoloxía de "estudo de caso": Así, para cada sesión proporáanse casos a estudar individualmente (ou, de forma excepcional, en grupo). Cada alumno deberá resolver e defender os casos plantexados. Os alumnos disporán previamente dos enunciados dos casos a través da Plataforma Tema e deberán elaborar unha primeira proposta de solución xustificada que deberá ser entregada a través da Plataforma Tema antes do desenvolvemento da sesión presencial. As sesións prácticas presenciais en aula de informática consistirán na resolución do caso proposto empregando as aplicacións informáticas e programas de axuda que facilita a Axencia Tributaria.
Prácticas autónomas a través de TIC	Cada semana, despois da sesión maxistral, abrirase un prazo para respostar a un formulario práctico dixital (de resposta curta ou test) na plataforma Faitic. Trátanse de actividades non presenciais que posibiliten o seguimento e avaliación do/a alumno/a e o seu proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Os/as alumnos/as resolverán de xeito individualizado casos prácticos nas aulas informáticas empregando os programas da Axencia Tributaria (Simulador Renta Web e Programa PADIS) Faráse un seguimento individualizado dos resultados acadados e das dúbidas surxidas na actividade

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Prácticas autónomas a través de TIC	Avaliaráse e puntuarase a resolución dos test propostos despois de cada tema. Este apartado de traballo persoal puntuarase sobre un máximo global de 3 puntos. Será requisito necesario para obter puntuación neste apartado que cada alumno teña entregado alomenos 6 propostas de solución dos casos das prácticas	30	CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7
Prácticas en aulas informáticas	A entrega (previa á sesión práctica presencial) das propostas de solución dos casos avaliarase conxuntamente coas probas tipo tests: será necesario que o alumno teña entregado alomenos 6 casos para obter puntuación nas probas test.	0	CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7
Exame de preguntas de desenvolvemento	Ó remate das partes II e III do programa da materia, en dúas sesións presenciais, proporase un caso que o alumno deberá resolver de xeito individual e que permitirá avaliar o seu nivel de coñecementos e capacidade de argumentación e xustificación das decisións adoptadas. A proba relativa ó IRPF puntuarase cun máximo de 4 puntos e a relativa ó IS cun máximo de 3 puntos.	70	CE3 CE7 CE8 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Nesta asignatura realizase unha avaliación continua do traballo realizado polo alumno/a. Para superar a asignatura por esta vía é necesario obter alomenos o 50% dos puntos en xogo en cada unha das probas de avaliación continua propostas (probas tipo test, Proba IRPF e proba IS).

Si un alumno/a non participa na resolución dos estudos de casos prácticos, non fai os test ou non se presenta a calquera das probas (proba IRPF ou Proba IS) deixará de ser avaliado en avaliación continua. Tambien deixará de ser avaliado neste formato si non acada alomenos un 25% da nota en xogo en cada unha das probas (probas tipo test, Proba IRPF e proba IS).

Aqueles alumnos/as que non teñan superada a materia en avaliación continua terán a opción de presentarse a un examen final. Este examen valerá o 100% da nota e a calificación obtida substituirá as notas da avaliación continua.

En caso de non presentarse, a nota será a obtida na avaliación continua

A data dos exames pode consultarse en <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albi, E. e Paredes, R., Sistema Fiscal Español (I y II), 10ª Edición, Ariel, 2019,

Domínguez, F. e López, J., Sistema Fiscal Español, 31, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2019,

Domínguez, F., Planificación Fiscal Personal y en la Empresa, 3ª, Aranzadi, 2017,

Bibliografía Complementaria

Alonso, R., Impuesto sobre la renta de las personas físicas. Comentarios y casos prácticos, 9ª, Centro Estudios Financieros, 2019,

Barberán, M.A. e outros, Ejercicios y Cuestiones de Fiscalidad, 7ª, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2019,

Borrás, F. e Navarro, J.V., Impuesto sobre sociedades. Comentarios y casos prácticos, 9ª, Centro Estudios Financieros, 2019,

Moreno, M.C e Paredes, R., Casos prácticos de sistema fiscal, 5ª, Delta, 2019,

Portillo, M.J., Manual de Fiscalidad. Teoría y Práctica, 12ª, Tecnos, 2019,

Contreras, C, Planificación Fiscal, 1ª, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2016,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía avanzada**

Materia	Macroeconomía avanzada			
Código	V03G100V01912			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Alonso Carrera, Jaime			
Profesorado	Alonso Carrera, Jaime			
Correo-e	jalonso@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/jalonso			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é introducir ó alumno no uso de ferramentas básicas que permitan plantexar e resolver problemas macroeconómicos como, por exemplo, o impacto de reformas fiscais, os efectos da crise e depresión económica, efectos do crecemento económico sobre o medioambiente, etc.			
	Con este fin, se familiarizará ó estudante coa especificación, resolución e simulación de modelos macroeconómicos, así como co manexo da programación para a simulación dos modelos propostos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Familiarizar ó alumno no manexo modelos macroeconómicos dinámicos como ferramenta básica para analizar problemas macroeconómicos. En particular se prestará especial atención a especificación, resolución e simulación deste tipo de modelos.	CB5 CE2 CE5 CE6
Familiarizar ó alumno na identificación e formulación de problemas macroeconómico, así como na aplicación dos modelos aprendidos na súa resolución.	CG7 CE10
Familiarizar ó alumno na exposición tanto oral como escrita dunha maneira organizada ás bases do problema macroeconómico analizado, á elección dos instrumentos de análise empregados; e ás conclusión derivadas da análise.	CG7 CT5
Familiarizar ó alumno no estudo, lectura e discusión dos artigos de investigación básicos dos temas estudados.	CB5 CG7 CE6 CT6

Contidos

Tema	
I. Introducción	1.- Metodoloxía para a análise macroeconómico. 2.- Repaso do modelo de crecemento de Solow. 3.- Expectativas y critica de Lucas
II. Modelo básico de horizonte infinito	3.- O problema de Ramsey. 4.- O equilibrio competitivo e a solución planificada.
III. Modelo de xeracións solapadas	5.- O modelo básico de dous periodos. 6.- O equilibrio competitivo e a ineficiencia dinámica. 7.- O altruismo: tipoloxía e operatividade das herencias.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	0	5
Resolución de problemas de forma autónoma	11	16.5	27.5
Lección maxistral	30	60	90
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	15.5	17.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Nesta clases farase unha valoración de grupo sobre a evolución e desenrolo dos contidos da materia. Como parte importante desta tarefa se tratara de resolver dubidas e profundizar nos puntos do programa que atraían unha maior curiosidade intelectual por parte do alumnado.
Resolución de problemas de forma autónoma	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Seminario	Nesta clases farase unha valoración de grupo sobre a evolución e desenrolo dos contidos da materia. Como parte importante desta tarefa se tratara de resolver dubidas e profundizar nos puntos do programa que atraían unha maior curiosidade intelectual por parte do alumnado.
Resolución de problemas de forma autónoma	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.

Probas

	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Coa entrega de cada lista de exercicios se fará unha proba para avaliar o coñecemento adquirido. No exame final se fará unha proba que faga unha avaliación conxunta do aproveitamento do curso.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Despois da entrega da lista de exercicios, se fará unha clase de resolución de eses exercicios para destacar os puntos máis importantes e aclarar as dúbidas xurdidas no traballo autónomo do alumno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final sobre os contidos da materia.	50	CB5 CG7 CE2 CE5 CE6 CE10 CT5 CT6

Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno debe solucionar unha serie de problemas plantexados polo profesor. O alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu nas sesións maxistras e na resolución de exercicios.	50	CB5 CG7 CE2 CE5 CE6 CE10 CT5 CT6
---	---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMA DE AVALIACIÓN

Seguindo a normativa vixente o alumno podera optar entre dous sistemas de avaliación: avaliación continua ou avaliación global única.

Avaliación continua: Nesta modalidade a nota final da materia será a suma de varias probas de avaliación realizadas o longo do curso:

- **Probas intermedias.** O 50% da nota (ata 5 puntos) obterase da entrega de boletíns de exercicios así como de controis parciais que periódicamente se farán nas clases prácticas. A nota correspondente acadada durante o cuatrimestre nestas probas **gardaranse para as convocatorias extraordinarias do presente curso académico.**
- **Proba final.** O 50% da nota (ata 5 puntos) obterase dun exame que avaliará a comprensión integrada da materia, tanto de contido teórico como práctico. Esta proba realizárase nas datas oficiais establecidas no calendario de exames, que pode ser consultado na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>.

Avaliación global única: Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun único exame final que suporá o 100% da cualificación. Este exame terá contido tanto teórico como práctico, e realizarase nas datas oficiais establecidas no calendario de exames, que pode ser consultado na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>.

Nas **convocatorias extraordinarias** tamén se pode optar polos dos sistemas de avaliación. De seguir o método de avaliación continua, manterase a nota das probas intermedias do presente curso.

Na **convocatoria de fin de carreira** o sistema de avaliación será o de exame final único, que suporá o 100% da cualificación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Romer, David, *Macroeconomía Avanzada*, Tercera, McGraw-Hill, 2006, España

Bibliografía Complementaria

Blanchard, Olivier Jean; e Fischer, Stanley, *Lectures on Macroeconomics*, Primera, MIT Press, 1989, Londres

Noales, Alfonso; Fernández, Esther; e Ruiz, Jesús, *Economic Growth: theory and numerical solutions methods*, Segunda, Springer, 2014, Berlin

Sorensen, Peter Birch; e Whitta-Jacbsen, Hans Jorgen, *Introducción a la macroeconomía avanzada*, Primera, McGraw-Hill, 2008, Madrid

M. Doepke, A. Lehner e A. Sellgren, *Macroeconomics*, <http://faculty.wcas.northwestern.edu/~mdo738/textb>, 1999,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía política e das institucións**

Materia	Economía política e das institucións			
Código	V03G100V01913			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Arias Moreira, José Carlos			
Profesorado	Arias Moreira, José Carlos			
Correo-e	xcarias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	As institucións foron obxecto de estudio desde diversos enfoques na historia da análise económica, e nos últimos anos ocuparon un papel central na axenda de investigación da corrente principal da ciencia económica e das ciencias sociais. A concesión do premio Nobel de Economía a Ronald Coase, Douglass North, Elinor Ostrom e Oliver Williamson consolidou o avance da Nova Economía Institucional, e impulsou un esforzo interdisciplinar que pretende desenvolver a economía política contemporánea. Este curso proporciona dun xeito sistemático os principais contidos e avances da economía política e da economía das institucións.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o marco institucional da economía	CE3
Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	CE5
- Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	CE9
- Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	CE10
- Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e ético	CT1
- Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	CT2
- Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	CT5
- Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	CT6
- Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	CT7
- Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	
- Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	
- Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	
- Capacidade de traballar en equipo	

Contidos

Tema

Bloque Temático I: A importancia das institucións: Institucións e Economía política	1- A economía política e o retorno das institucións 2- A análise das institucións na historia do pensamento económico 3- Economía das Institucións: vellos e novos institucionalismos. A nova economía institucional.
Bloque Temático II: Economía Política	4. Economía política da Democracia: Elección pública, Economía política constitucional e transaccións políticas 5. A importancia das regras constitucionales: Política económica e Constitución. 6. Economía, grupos de interés e democracia. 7. Federalismo fiscal: Economía e descentralización política 8. Mercados abertos: Economía política da restricción externa

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	18	40	58
Lección maxistral	30	60	90
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Pódense realizar tutorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Nas clases prácticas realizaranse probas e/ou traballos, consistentes na revisión, comprensión e exposición dunha obra de referencia sobre economía política por parte de cada alumno.	40	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas tipo test e preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

- **Avaliación continua:** Nas clases prácticas realizaranse probas e/ou traballos, consistentes na revisión, comprensión e exposición dunha obra de referencia sobre economía política por parte de cada alumno, que computará un 40% da nota final da materia. Ademais, habrá un exame final que suporá o 60% da nota final. É necesario aprobar o exame final para superar a materia.

O profesor asignará a cada alumno a tarefa que desenvolverá ao longo do curso nas clases prácticas (indicándolle a obra de referencia que lle corresponde a cada alumno).

- Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun **exame global** que suporá o 100% da cualificación.

Estes criterios de avaliación manteranse para todas as convocatorias do curso académico.

Na convocatoria de **fin de carreira**, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

ARIAS, X. C. y G. CABALLERO (eds), Nuevo Institucionalismo: Gobernanza, Economía y Políticas Públicas., CIS, 2013, Madrid

---

NORTH, D. C., Institutions, Institutional Change and Economic Performance., Cambridge University Press., 1990, Cambridge

---

ACEMOGLU, D. y J. A. ROBINSON, Por qué fracasan los países, Deusto, 2012, Barcelona

---

DIXIT, A., The making of Economic Policy, The MIT Press, 1996, Cambridge, Mass.

Arias, X. C., La formación de la política económica, Cívitas, 1996, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Ciencia política: Ciencia política/V03G100V01101

Política económica/V03G100V01504

Políticas económicas comparadas/V03G100V01605

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnicas cuantitativas para a análise económica**

Materia	Técnicas cuantitativas para a análise económica			
Código	V03G100V01914			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Profesorado	Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Correo-e	cjardon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O curso componse de dous bloques temáticos. No primeiro, o obxectivo é dotar aos estudantes de ferramentas para entender/facer un informe de conxuntura, así como levar a cabo exercicios simples de predición a partir de datos con estrutura temporal. No segundo bloque, Analizar os problemas que limitan a capacidade dos economistas para establecer relacións *causales entre intervencións/políticas e resultados. Mostrar como eses problemas poden reducirse utilizando datos experimentais ou case-experimentais e ferramentas de análises específicas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber • saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber • saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Distinguir os diferentes tipos de datos e compoñentes dunha serie temporal.	CG7 CE8
Illar e analizar las características básicas de la evolución temporal dos datos económicos.	CG7 CE10 CE13 CT2 CT5
Coñecemento de técnicas básicas para a análise de causalidade entre variables económicas.	CG6 CG7 CE10 CE12
Aplicación de técnicas econométricas para avaliación de políticas.	CG6 CG7 CE8 CE10 CE12 CE13 CT2 CT5

Contidos

Tema

1. Introducción á análise de datos temporais e análises de conxuntura	Caracterización dos datos temporais e descomposición clásica. Modelos ARMA Estacionariedade e representación de Wold.
2. Introducción a la avaliación de políticas económicas mediante técnicas econométricas.	Conceptos de causalidade Causalidade de Granger metodos econométricos de estimación da causalidade Métodos de evaluación de políticas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	42	70
Traballo tutelado	5	15	20
Prácticas en aulas informáticas	15	30	45
Exame de preguntas obxectivas	2	13	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicios ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	Traballo aplicando as técnicas explicadas en teoría
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en aulas informáticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Levarase a cabo o seguimento do alumno na evolución da realización de casos prácticos
Traballo tutelado	Atenderase as dúbidas e dificultades ao realizar o traballo

Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Exame escrito ou oral sobre o traballo realizado no curso

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas en aulas informáticas	A valoración nestas sesións pode consistir na resolución e entrega de casos prácticos, exposición de resultados da análise, etc...	40	CG6 CG7 CE8 CE10 CE12 CE13 CT2 CT5
Traballo tutelado	Un traballo de aplicación dos conceptos teóricos a algún problema económico	40	CG6 CG7 CE8 CE10 CE12 CE13 CT2 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Cuestións achega do traballo realizado no curso	20	CE8 CE10 CE12 CE13 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos poden optar a un exame final polo 100% da nota . Na convocatoria de fin de carrera o exame supondrá o 100% da nota.

A data de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Green, W., Análisis econométrico., 3, Prentice Hall, 1998, New York

Wooldridge, J..., Introducción a la Econometría: Un enfoque moderno, 2, Thomson Learning, 2006,

Aznar, A. y F.J. Trivez, Métodos de Predicción en Economía, 1, Ariel, 1993, Zaragoza

---

Bibliografía Complementaria

Gertler et al., La evaluación de impacto en la práctica, 1, Banco Mundial, 2010, New York

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Estatística II/V03G100V01403

Econometría I/V03G100V01501

Econometría II/V03G100V01601

DATOS IDENTIFICATIVOS**Microeconomía avanzada**

Materia	Microeconomía avanzada			
Código	V03G100V01915			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Giménez Fernández, Eduardo Luís			
Profesorado	Giménez Fernández, Eduardo Luís			
Correo-e	egimenez@uvigo.es			
Web	http://http://egimenez.webs.uvigo.es/index.html			
Descrición xeral	Esta materia introduce ao alumno no uso de ferramentas avanzadas que permitan analizar formalmente tanto as decisións dos agentes individuais, como os resultados da interacción de ditas decisións. O estudante deberá poder motivar un problema económico, construír e resolver analiticamente modelos económicos, e explicar os resultados obtidos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	• saber • saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• saber • saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber • saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber • saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber • saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber • saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber • saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber • saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CT6 Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional

- saber
- saber facer

CT7 Fomentar a actitude crítica e autocrítica

- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno será capaz de analizar formalmente decisións individuais de los agentes individuais, como los resultados de la interacción de ditas decisión.	CB2 CG3 CG4 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE9 CE10
O estudante deberá poder motivar un problema económico, construír e resolver analíticamente modelos económicos, e explicar os resultados obtidos.	CB4 CB5 CG6 CG7 CE1 CE9 CE10 CE11 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7

Contidos

Tema	
1. Introdución	1. Introdución
2. Teoría do Consumidor	2. Teoría do Consumidor
3. Teoría da Empresa	3. Teoría da Empresa
4. Teoría de Equilibrio Xeral Walrasiano	4.1 Economía de troco 4.2 Economía con produción
5. Fallos de Mercado	5. Fallos de Mercado

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas	15	24	39
Exame de preguntas obxectivas	6	0	6
Presentación	1	14	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Iteración individualizada ás dúbidas para a resolución dos problemas.

Probas	Descrición		
Presentación	Asesoramento para realizar as exposicións.		
Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Presentación de exercicios na clase, e entrega de outros exercicios que se vaian propoñendo.	20	CB2 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE9 CE10 CE11 CT2 CT4 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudiantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación seguindo o algoritmo $NF=A+(10-A)/10 \times E$ onde NF é a nota final, A o total da avaliación continúa, e E a nota do exame. Realización dunha proba escrita onde os alumnos argumenten as súas respostas fundamentándose nos coñecementos adquiridos, avaliando a aplicazón dos coñecementos adquiridos no curso.	20	CB2 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE9 CE10 CE11 CT5 CT7

CB2
 CB4
 CB5
 CG3
 CG4
 CG6
 CG7
 CE1
 CE2
 CE3
 CE5
 CE6
 CE9
 CE10
 CE11
 CE13
 CT1
 CT2
 CT3
 CT4
 CT5
 CT6
 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado deberá presentarse a un exame final para superar a matéria.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación seguindo o algoritmo

$$NF=A+(10-A)/10 \times E$$

onde NF é a nota final, A o total da avaliación continúa, e E a nota do exame.

As datas de exámes deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Varian, Hal, Advanced Microeconomics,

Geoffrey A. Jehle, Philip J. Reny, Advanced Microeconomic Theory, (3rd Edition),

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía avanzada/V03G100V01912

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

Outros comentarios

Recoméndase cursar a matéria de Teoría de xogos por ser complementaria aos contidos de Microeconomía Avanzada.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Teoría de xogos**

Materia	Teoría de xogos			
Código	V03G100V01916			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Bergantiños Cid, Gustavo			
Profesorado	Bergantiños Cid, Gustavo			
Correo-e	gbergant@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Curso básico de teoría de xogos xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	• Saber estar / ser
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• saber • saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber • saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber • saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber • saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber • saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber • saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber • saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber • saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	• saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer e comprender o obxecto de estudo da teoría de xogos, distinguindo os distintos tipos de modelos	CG5 CE1 CE2 CE6 CE10
Comprender e valorar o interese dos modelos de teoría de xogos para resolver problemas	CB1 CB2 CB5 CG6 CG7 CE9 CE11 CE12 CE13
Fomentar a sensibilidade cara o pensamento científico: cuestionamiento das ideas intuitivas, análise crítica das afirmacións, capacidade de síntese ou a toma de decisións racionais	CG1 CG6 CT2 CT5 CT7
Ser capaz de explicar un problema e modelizalo mediante teoría de xogos nun grupo de traballo	CB4 CG2 CE8
Fomentar unha actitude de compromiso ético e o traballo en equipo	CT1 CT4

Contidos

Tema	
Xogos estáticos con información completa: xogos en forma normal	O modelo teórico. Estratexias dominadas. O equilibrio de Nash. Refinamentos do equilibrio de Nash: o equilibrio perfecto. Aplicacións.
Xogos con información incompleta.	Xogos estáticos: modelo teórico, equilibrio Bayesiano de Nash. Introducción ós xogos dinámicos. Aplicacións.
Xogos cooperativos	Problemas de negociación: Solucións de Nash, Kalai-Smorodinsky e igualitaria. Xogos con utilidade transferible: Core e valor de Shapley.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	0	30
Resolución de problemas	15	49	64
Seminario	2.5	15	17.5
Seminario	2.5	0	2.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	33	36

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices de traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan exercicios e problemas que o alumno debe resolver
Seminario	Actividade na que os alumnos farán exposicións dos traballos propostos
Seminario	Actividade na que os alumnos discutirán co profesor cuestións da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Os alumnos exporán traballos e o profesor comentará o traballo.
Seminario	Os alumnos farán comentarios sobre a materia e o profesor responderá ás súas preguntas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Resolución de problemas	Resolución de cuestións teóricas e aplicadas	15	CG1 CE1 CE2 CE6 CE9 CE10 CE11 CE12
Seminario	Exposición de traballos e resolucións de exercicios.	15	CB4 CG2 CG6 CE8 CE13 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final da materia	70	CB1 CB2 CB5 CG1 CG2 CG5 CG6 CG7 CE1 CE2 CE6 CE9 CE10 CE11 CE12

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Isto aplícase ás dúas convocatorias.

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gibbons, R., Un primer curso de teoría de juegos, 1993, Antoni Bosch, 1993, Barcelona

Pérez, J. Jimeno, J.L. Cerdá E., Teoría de juegos, 2013, Prentice Hall, 2013, Madrid

Bibliografía Complementaria

Eichberger, J., Game theory for economists, 1993, Academic Press, 1993,

Fudenberg D., Tirole J., Game theory, 1991, Massachusetts Institute of Technology, 1991, Cambridge, Massachusetts

Gardner, R., Juegos para empresarios y economistas, 1996, Antoni Bosch, 1996, Barcelona

González Díaz J., García Jurado I., Fiestras Janeiro G., An Introductory course on mathematical game theory, 2010, American Mathematical Society, 2010, Providence

Myerson, R.B., Game theory: analysis of conflict, 2002, Harvard University Press, 2002, Cambridge, Massachusetts

Sánchez Rodríguez E., Vidal Puga J., Juegos coalicionales, 2014, Servicio publicacións. Universidad de Vigo, 2014, Vigo

Vega-Redondo, F., Economía y Juegos, 2000, Antoni Bosch, 2000, Barcelona

---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Estatística II/V03G100V01403

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

Economía industrial/V03G100V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía da información				
Materia	Economía da información			
Código	V03G100V01917			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Loveira Pazo, Rosa María			
Profesorado	Loveira Pazo, Rosa María			
Correo-e	rloveira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nos procesos de decisión dos individuos e, polo tanto, nos procesos de asignación dos recursos, a distribución da información xoga un papel fundamental, pois transaccións a priori vantaxosas para os individuos participantes poden non levar a cabo cando a información obtida polos mesmos non é homoxénea. É necesario pois identificar estas asimetrías de información, entender como afectan o comportamento dos individuos, e os mecanismos necesarios que resolvan a distorsión causada pola presenza de devanditas asimetrías.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	• saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	• saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade de aplicar os fundamentos económicos para analizar e entender a interacción entre axentes económicos en presenza de asimetrías de información.	CB5 CE6 CE10
Aplicar os coñecementos adquiridos ao ámbito da economía industrial, organización empresarial, economía pública, etc.	CG7 CE10 CT5
Familiarizar ao alumno na análise e discusión de artigos de investigación relacionados cos temas estudados.	CT5 CT6

Contidos	
Tema	
1. Introducción	1.1. Introducción 1.2. Elementos do problema 1.3. Tipoloxía de problemas de información *asimétrica
2. Modelo basee: a repartición do risco.	2.1. Descrición do modelo 2.2. Modelos con información simétrica
3. O problema do risco moral.	3.1. Modelo con dous niveis de esforzo 3.2. Aplicacións
4. Selección adversa.	4.1. Descrición do modelo 4.2. Principais competindo por axentes 4.3. Aplicacións

5. Sinalización.

5.1. A educación como sinal

5.2. Aplicacións

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	62.5	92.5
Resolución de problemas	12.5	18.75	31.25
Resolución de problemas e/ou exercicios	7.5	18.75	26.25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de preguntas dirixidas ao estudante coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos, mediante o uso do apreso nas leccións maxistras

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	As tutorías individuais terán lugar no despacho do profesor da materia. O alumno disporá de 6 horas semanais, previamente fixadas polo profesor, nas que poderá facer consultas relacionadas coa materia. O horario das tutorías farase público ao comezo do curso académico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Controis de cada unha do tres partes principais da materia para o cómputo da nota final + Exame final en caso de non aprobar por avaliación continua (tres controis)	100	CB5 CG7 CE6 CE10 CT5 CT6

Outros comentarios sobre a Avaliación

O exame final suporá o 100% da avaliación final. No entanto, os alumnos poderán realizar durante o curso 3 controis, un por cada parte principal da materia, que lles eximirá de ir ao exame final si a nota final resultante da media aritmética do tres controis é igual ou superior a 5. Agora ben, para realizar esta media aritmética, a nota en cada parte non poderá ser inferior a 3 sobre 10 puntos.

No caso de que a media aritmética dos 3 controis sexa inferior a 5 (ou algún dos controis non obteña o mínimo esixido de 3 sobre 10 puntos), o alumno deberá presentarse ao EXAME FINAL.

Nese caso, o alumno poderá conservar a nota da(s) proba(s) superada(s) con polo menos un 3 sobre 10 durante o curso, e presentarse unicamente a aquela(s) parte(s) na(s) que obteña unha nota inferior a 3 sobre 10. A nota final resultará da media aritmética do tres partes superadas con polo menos un 3, ben durante o curso, ben no exame final. Superarase a materia si esta nota media é igual ou superior a 5 sobre 10.

Nas convocatorias extraordinarias do curso manteranse os mesmos criterios de avaliación, polo que se gardará a nota dos controis realizados e superados con polo menos un 3 sobre 10 durante todo o curso.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá 100% da cualificación.

As datas e horas das probas finais correspondentes ás convocatorias de maio e xullo estarán dispoñibles na páxina web da facultade <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Macho S., I. y D. Pérez Castrillo, Introducción a la economía de la información, 2ª, Ariel Economía, 2005,

Bibliografía Complementaria

Varian, H.R., Análisis Microeconómico, 3ª, Antoni Bosch Editor, 1993,

---

Antelo, M., Economía de la información, 1ª, Mc Graw Hill, 2014,

---

G. Akerlof, The Market for "Lemons": Quality uncertainty and the market mechanism, Quarterly Journal of Economics (1970) 84, 488-500

M. Rothschild and J. Stiglitz, Equilibrium in competitive insurance markets: an essay on the economics of imperfect information, Quarterly Journal of Economics (1976) 90, 629-649

M. Spence, Job Market Signaling, Quarterly Journal of Economics (1973) 87, 355-374

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

Economía industrial/V03G100V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos económicos da defensa da competencia**

Materia	Fundamentos económicos da defensa da competencia			
Código	V03G100V01918			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Pazo Martínez, María Consuelo			
Profesorado	Pazo Martínez, María Consuelo			
Correo-e	cpazo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é estudar, a partir das ferramentas propias da análise económica, unha das intervencións públicas máis relevantes para as empresas: a política de competencia. Abordarase a política de competencia desde un punto de vista económico co obxectivo de que os alumnos sexan capaces de analizar os casos prácticos de competencia empregando as ferramentas teóricas básicas, as cales se exporán nas clases maxistras. Ademais, examinaranse casos reais resoltos polas autoridades de competencia.			

Competencias

Código	Contido	Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	• Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Lograr que os estudantes manexen coñecementos básicos de economía e empresa necesarios para comprender as políticas de defensa da competencia.	CE3 CE6
2. Desenvolver a capacidade de interpretar e analizar críticamente os argumentos económicos das políticas de defensa da competencia e a súa plasmación na lexislación correspondente.	CE7 CE9 CE10
3. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos en público de forma coherente e fundamentada.	CE8 CT2
4. Potenciar a capacidade de manexar as fontes de información relevantes para a política de defensa da competencia.	CT4 CT5
5. Fomentar a capacidade de traballar en grupo e de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.	

Contidos

Tema	Contido
1.- Introducción: obxecto e contido do curso.	Definición, orixes e obxectivos da política de competencia.
2.- Poder de mercado e benestar.	Monopolio e eficiencia asignativa. Eficiencia produtiva vs. eficiencia dinámica. Monopolio e mecanismos de mercado.
3.- Definición de mercado relevante.	Que é o mercado relevante? Dimensión de produto, xeográfica e temporal. Sustituibilidade de demanda e oferta. O SSNIP test. Identificación do mercado relevante na práctica.
4.- Medición do poder de mercado.	Que é o poder de mercado? Como medir o poder de mercado? Os determinantes da estrutura de mercado.
5.- Colusión e outros acordos horizontais.	Fundamentos económicos dos acordos horizontais entre empresas. Factores que facilitan a colusión. Como detectar e loitar contra a colusión?

6.- Fusións.	Posibles efectos das fusións. Efectos unilaterais. Avaliación de posibles ganancias de eficiencia. Dominancia colectiva. Regulación de fusións.
7.- Restricións verticais.	Tipos de acordos verticais. Competencia intramarca. Competencia intermarca. Lexislación aplicable.
8.- Prezos predatorios e outras prácticas de abuso..	Que é posición dominante? Que é abuso de posición dominante? Prezos excesivos. Prezos predatorios. Discriminación de prezos. Estratexias de monopolización non baseadas en prezos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Resolución de problemas	12	24	36
Presentación	5	25	30
Exame de preguntas obxectivas	1.5	3	4.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	3	4.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	A metodoloxía docente consistirá no desenvolvemento de varios tipos de clases presenciais (teóricas e prácticas) e no traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas expostos. Nas clases teóricas expóranse de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Dese modo, poderán identificar aquelas cuestións que lles resultan máis dificultosas e poderán resolver as súas dúbidas en clase. Tamén se realizará o seguimento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que haberán de entregar.
Presentación	Os alumnos terán que realizar un traballo no que revisarán algún caso de competencia que haberán de presentar e explicar aos seus compañeiros nunha clase práctica.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.
Resolución de problemas	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.
Presentación	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Os alumnos terán que realizar un traballo no que revisarán algún caso de competencia que haberán de presentar. Para presentar o traballo é imprescindible asistir polo menos a 2/3 das clases.	20	CE8 CT2 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os controis periódicos (20% da cualificación final) e o exame final (60% da cualificación final) estarán integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	40	CE3 CE6 CE7 CE9 CE10
Exame de preguntas obxectivas	Os controis periódicos (20% da cualificación final) e o exame final (60% da cualificación final) estarán integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	40	CE3 CE6 CE7 CE9 CE10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante poderá optar entre avaliación continua ou exame global da materia. Serán avaliados a través dun exame global (1) os estudantes que non se presenten a ningunha proba de avaliación continua e (2) os estudantes que renuncien á avaliación continua antes do **12 de marzo**.

Avaliación continua

- Un **20%** da cualificación obterase pola realización e presentación dun traballo no que os estudantes revisarán algún caso de competencia. Para un adecuado desenvolvemento do traballo é preciso que os alumnos coñezan os contidos da materia. Por iso, para presentar o traballo é preciso asistir polo menos a 2/3 das clases teóricas e prácticas. Só os alumnos que cumpran este requisito poderán presentar o traballo.
- Un **20%** da cualificación obterase por controis periódicos.
- O **60%** restante obterase por un exame global. Para poder aprobar a materia será imprescindible obter no exame unha puntuación igual ou superior a 4 puntos (sobre 10). Si non se cumpre esa condición, a nota final máxima da materia será de 4,5 puntos.

Como regra xeral, o exame suporá o 60% da nota. Con todo, aqueles estudantes que superen os controis periódicos, obtendo 5 ou máis puntos (sobre 10), poderán optar por non presentarse ao exame final. Nese caso a nota media dos controis suporá un 80% da nota final.

A nota final do que non se presente ao exame será a nota obtida coas restantes probas de avaliación continua.

Exame global

O exame incluírá preguntas relativas aos contidos teóricos e prácticos desenvolvidos ao longo do curso, ademais dalgún caso de competencia.

Exame de fin de carreira

O exame de fin de carreira suporá o 100% da nota.

As datas dos exames poden ser consultadas na páxina web da Facultade. <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Motta, M., *Competition Policy: Theory and Practice*, 1ª edición, Cambridge University Press, 2004, Nueva York

Bibliografía Complementaria

Cabral, L., *Economía Industrial*, 1ª edición, McGraw-Hill, 1997, Madrid

Ivaldi, M., Jullien, B., Rey P., Seabright P. and J. Tirole, [The economics of tacit collusion], 2003, Report for DG Competition, European Commission

Ley 15/2007 de defensa de la competencia,

Reglamento comunitario de concentraciones (CE) 139/2004,

Directrices sobre la evaluación de las concentraciones horizontales (2004/C 31/03),

Reglamento de exención a determinadas categorías de acuerdos verticales (UE) nº330/2010,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Economía da información/V03G100V01917

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía industrial/V03G100V01603

Teoría de xogos/V03G100V01916

Outros comentarios

En FAITIC (acceso en <http://fatic.uvigo.es>) se podrá consultar información relevante para el seguimiento de la asignatura.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía de la salud**

Materia	Economía de la salud			
Código	V03G100V01919			
Titulación	Grado en Economía			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castellano Gallego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Rodríguez Míguez, Eva María			
Profesorado	Rodríguez Míguez, Eva María			
Correo-e	emiguez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descripción xeral	Los objetivos de esta materia son conocer los principales problemas económicos asociados a los mercados sanitarios, así como las características de los principales sistemas sanitarios desde su vertiente económica. En la segunda parte de la materia se muestran los principales conceptos de la evaluación económica en sanidad, así como su aplicación empírica.			

Competencias

Código		Tipología
CG2	Competencias ligadas a la búsqueda y organización de documentación y a la presentación de su trabajo de manera adecuada a la audiencia	• saber hacer
CG4	Autocontrol en el sistema de trabajo, en términos de tiempo y planificación	• saber hacer
CG6	Capacidad de generar reflexiones propias sobre problemas de naturaleza económica y sus efectos sociales y éticos	• saber hacer • Saber estar /ser
CE2	Comprender el lenguaje económico básico y el modo de pensar de los economistas	• saber
CE3	Conocer el marco institucional de la economía	• saber
CE6	Adquirir conocimientos de Análisis económico	• saber
CE8	Habilidades en la búsqueda, identificación e interpretación de fuentes de información económica relevante y su contenido	• saber hacer
CE12	Evaluar utilizando técnicas empíricas las consecuencias de distintas alternativas de acción y seleccionar las más idóneas	• saber • saber hacer
CT2	Capacidad de trabajar en equipo	• saber hacer • Saber estar /ser
CT4	Responsabilidad y capacidad de asumir compromisos	• Saber estar /ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e inteligible, tanto oral como escrita	• saber hacer • Saber estar /ser
CT7	Fomentar la actitud crítica y autocrítica	• saber hacer • Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender y aplicar los conceptos básicos en el ámbito de la economía de la salud.	CG6 CE2 CE6
Conocer y analizar el marco institucional en el que se desarrollan los servicios sanitarios. Capacidad de analizar en que medida los sistemas sanitarios responden a diferentes medidas de resultados.	CE3 CE8 CE12 CT7
Comprender y aplicar los principios básicos de la evaluación económica en sanidad. Capacidad de comprender y valorar críticamente un estudio publicado de evaluación económica.	CG6 CE2 CE12 CT7
Capacidad de desarrollar un proyecto o informe breve en el ámbito de la Economía de la salud trabajando en equipo.	CG2 CG4 CG6 CE8 CT2 CT4 CT5 CT7

Contenidos	
Tema	
Bloque 1 Economía de la salud y mercados sanitarios	A. Mercados sanitarios e intervención pública B. Los sistemas sanitarios - Características y tipología de los sistemas sanitarios: Cobertura, Financiación, Sistemas de pago. - Valoración de los resultados: Eficiencia y equidad C. Demanda sanitaria y producción de salud - Demanda sanitaria - Producción de salud
Bloque 2 Evaluación económica de programas y tecnologías sanitarias	A. Modalidades de la evaluación económica B. Medidas y valoración de los costes C. Medidas y valoración de los resultados D. Valoración de la incertidumbre E. Criterios de decisión

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	30	60	90
Resolución de problemas	15	25	40
Trabajo tutelado	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías	
	Descrición
Lección magistral	Exposición por parte del docente de los contenidos de la materia, con especial énfasis en la participación de los alumnos.
Resolución de problemas	Resolución y valoración crítica de diferentes problemas y cuestiones que complementan lo expuesto en las clases teóricas. Análisis de datos que ofrecen las estadísticas relacionadas con el contenido de la materia.
Trabajo tutelado	Elaboración y exposición por parte del alumnado de un trabajo corto, realizado en grupo, sobre algún tema relacionado con la economía de la salud.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	El alumnado recibirá atención personalizada para la realización de las tareas de las clases prácticas.
Trabajo tutelado	El trabajo realizado por cada grupo será supervisado por el docente.

Evaluación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección magistral	Los contenidos de la materia serán evaluados en un examen final. El alumnado podrá optar a liberar parte de la materia en un examen parcial.	50	CG6 CE3 CE6 CE12
Resolución de problemas	La evaluación de las clases prácticas se realizarán en función de la calidad de las tareas realizadas.	30	CG2 CG4 CG6 CE8 CE12 CT5 CT7

Trabajo tutelado	El trabajo tutelado deberá ser expuesto en clase. La valoración estará en función del contenido, los aspectos formales del mismo y su exposición en clase.	20	CG2 CG4 CE8 CT2 CT4 CT5 CT7
------------------	--	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aunque la nota final será la media ponderada del examen oficial y de la valoración de las clases prácticas, si el alumnado no consigue un mínimo de 4 puntos sobre 10 en el examen, la nota final de la materia no superará los 4 puntos. La calificación obtenida en las clases prácticas se mantendrá hasta la convocatoria extraordinaria de dicho curso académico.

Alternativamente al sistema de evaluación continua, el alumnado podrá optar a ser evaluado con un examen final que supondrá el 100% de la calificación. En la convocatoria de fin de carrera, el examen supondrá el 100% de la calificación.

Las fechas de los exámenes de la materia podrán ser consultadas en la página web de la Facultad <http://fccee.uvigo.es>

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Folland S, Goodman A C, Stano M, The Economics of Health and Health Care, Routledge, 2017, New York

Prades J L, Martínez F , Perpiñán J M, Métodos para la evaluación económica de nuevas prestaciones, Ministerio de Sanidad y Consumo, 2003, http://www.mspsi.gob.es/estadEstudios/estadisticas/docs/metodos_evaluacion.pdf

Oliva J, Gonzalez B, et al, Economía de la salud, 1, Piramide, 2018, Madrid

Drummond M F, Sculpher M J, Claxton K, Stoddart G L, Torrance G W, Methods for the economic evaluation of health care programmes, Oxford university press, 2015, Oxford

Bibliografía Complementaria

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V03G100V01991			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS 12	Carácter OB	Curso 4	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Castro Fernández, Ana Esther			
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://fccee.uvigo.es			
Descrición	Traballo titorizado que avalia as competencias adquiridas no grao xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	• saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	• Saber estar / ser
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	• Saber estar / ser
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	• saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	• saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	• saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	• saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	• saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	• saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	• saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	• saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	• saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	• saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	• saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	• saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	• saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender de forma sistemática y crítica una temática, problema o ámbito de estudio, incorporando marcos teóricos y conocimientos disponibles, así como juicios que incluyan una reflexión de carácter social, científica y/o ética.	CB1 CB2 CB3 CG2 CG4 CG6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CT4 CT7
Aplicar procesos y procedimientos para recoger, analizar e interpretar datos e información relevante de manera metódica en orden a generar una conclusión o propuesta dentro de una temática, problema o ámbito de estudio, sostenida por argumentos o razonamientos coherentes.	CB3 CB4 CG2 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE11 CT5
Adquirir compromisos y ejercer responsabilidades personales de carácter profesional, poniendo en práctica hábitos de trabajo individual, imprescindibles para realizar actividades intelectuales complejas durante un periodo de tiempo determinado.	CB5 CG4 CG6 CE1 CE8 CE12 CT4 CT5 CT7
Elaborar un texto escrito que se ajuste a criterios de calidad y convenciones académicas dentro del área propia de estudio y que recoja de forma sistemática el planteamiento, proceso y resultado del trabajo fin de grado.	CB2 CB3 CB4 CG2 CG4 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE8 CE10 CE12 CT5

Contidos

Tema

O estudante abordará unha problemática concreta, propia do ámbito de estudo do Grao en Economía, seguindo o establecido na normativa xeral da Universidade e na propia do centro. Para desenvolvelo, ten que contar necesariamente coa tutela dun profesor ou profesora quen deberá dar o un informe favorable para a defensa.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Seminario	2	0	2
Presentación	1	10	11
Traballo tutelado	9	266	275
Presentación	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Toma de contacto co/a estudante, identificación de motivacións e indicación de normas básicas de traballo
Seminario	Presentación por parte do titor/a de os aspectos fundamentais relativos á realización do traballo a realizar polo alumno/a e resolución de dúbidas.
Presentación	Presentación e defensa oral dos resultados obtidos no traballo realizado.
Traballo tutelado	Informe escrito sobre a temática asignada realizado coa tutela dun membro do profesorado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Contacto co estudante e definición do marco de acción
Traballo tutelado	Seguimento do traballo autónomo do estudante
Seminario	Presentación por parte do titor/a de os aspectos fundamentais relativos á realización do traballo e resolución das dúbidas que se poidan expor.
Presentación	Presentación oral e defensa dos resultados obtidos no traballo realizado.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Tribunais unipersonais: - Contido: Valoración titor (entre 0 e 10): 40% da total - Calidade formal (Estrutura, Redacción, Execución) (entre 0 e 10): 30% dos total Tribunais colexiados: - Contido. Valoración titor (entre 0 e 10): 30% do total - Contido. Valoración tribunal (entre 0 e 10): 10% da total - Calidade formal (Estrutura, Redacción, Execución) (entre 0 e 10): 30%	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG4 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CT4 CT5 CT7
Presentación	Presentación e defensa oral do traballo ante un tribunal unipersonal ou colexiado	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación

No momento de solicitude de defensa do TFG, o alumno/a deberá decidir si quere ser avaliado por un tribunal unipersonal ou por un tribunal colexiado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Biblioteca Universitaria, Como afrontar o teu TFG, <http://sp.bugalicia.org/vig/subjects/guide.php?subject=cursotfg>

Bibliografía Complementaria

Manuel Baelo Álvarez, El Arte de presentar trabajos académicos ante un tribunal : TFG, TFM y tesis doctoral : guía práctica para estudiantes universitarios, 2ª, Círculo Rojo, 2017, Almería

Ramiro Durán Martínez (Coord.), Cómo hacer tu trabajo de fin de grado: Guía paso a paso para escribir tu TFG con éxito, https://www.amazon.es/Cómo-hacer-trabajo-fin-grado-ebook/dp/B079Q675SK/ref=sr_1_1?s=digital-text&ie=UTF8&qid=1518600634&sr=1-1&keyword
Paulina Cierlica, Cómo hacer tu trabajo de fin de grado: Guía paso a paso para escribir tu TFG con éxito, https://www.amazon.es/Cómo-hacer-trabajo-fin-grado-ebook/dp/B079Q675SK/ref=sr_1_1?s=digital-text&ie=UTF8&qid=1518600634&sr=1-1&keyword
Rodrigo Ríos, Manual de presentaciones efectivas, 2017, https://issuu.com/rodrigorios36/docs/manual_de_presentaciones_efectivas

---

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase seguir o curso "Como afrontar o teu TFG"
<http://sp.bugalicia.org/vig/subjects/guide.php?subject=cursotfg>
